

Waterbeheerplan 2016-2021

Waterschap
Peel en Maasvallei

Waterschap
Roer en Overmaas

Vastgesteld op 14 oktober 2015 door:
Algemeen Bestuur Waterschap Peel en Maasvallei
Algemeen Bestuur Waterschap Roer en Overmaas

“Samenwerken als sleutel tot succesvol waterbeheer”

“Per 1 januari 2017 fuseren we tot Waterschap Limburg. In 2012 hebben we vooruitlopend op deze fusie al een gezamenlijke visie op het Limburgse waterbeheer voor 2020 geschreven. Nu is de tijd rijp voor de volgende stap: een gezamenlijk waterbeheerplan. Dat we in aanloop naar Waterschap Limburg al gezamenlijk een waterbeheerplan kunnen maken, is een verworvenheid. Eén gezamenlijke plan – dat de basis vormt voor ons beleid en handelen – is een goede randvoorwaarde voor een succesvolle fusie. Hierin zetten we accenten in de uitvoering en maken we scherpere keuzes voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid”, aldus dr. Jan J. Schrijen, voorzitter Waterschap Roer en Overmaas en Ger Driessen, waarnemend voorzitter Waterschap Peel en Maasvallei.

Jan Schrijen vervolgt: “Het is goed te zien dat we de in 2009 ingezette lijn tot 2021 voort kunnen zetten. Waterbeheer vergt een lange adem en een goede afstemming met plannen en beleid op Europees, Rijks- en provinciaal niveau. Het is een groot goed dat dit waterbeheerplan daaraan gekoppeld is. Alleen dan is een integrale aanpak van het waterbeheer geborgd. In de praktijk zien we het inmiddels: al die plannen komen uiteindelijk samen in effectief, integraal waterbeheer.”

Versnellen en werken aan draagvlak

Ger Driessen vult aan: “We proberen sneller zaken voor elkaar te krijgen. Dat kan door gebruik te maken van (proces)technieken van deze tijd en door werkzaamheden gelijktijdig uit te voeren, in plaats van achter elkaar te schakelen. En we creëren draagvlak door te werken volgens het principe win-win-win. Dat betekent zoeken naar de balans tussen een win voor het waterschap, voor de andere direct betrokkenen én voor alle niet-direct betrokkenen. We willen beleid en projecten in gezamenlijkheid met onze omgeving voorbereiden en uitvoeren, waardoor we goedkoper uitkomen. We moeten bijvoorbeeld nog vele kilometers Maasdijken versterken voor 2024. Een flinke opgave. Om die voor elkaar te krijgen, versnellen we de voorbereiding, aanbesteding en grondverwerving. Dat is belangrijk, want het draait uiteindelijk om waterveiligheid. De inwoners van Limburg verdienen de bescherming die ze wettelijk toekomt.”

Eén van de belangrijkste uitdagingen: klimaatverandering

“Een van de belangrijkste uitdagingen voor het waterbeheer in Limburg is klimaatverandering en het effect daarvan op de leefomgeving van mensen. Voor het waterschap wordt robuustheid van het watersysteem de belangrijkste opgave de komende jaren. Wat we daarmee bedoelen: beken die zodanig zijn ingericht, dat ze zichzelf grotendeels kunnen reguleren en in stand houden. Met voldoende veerkracht in droge perioden. En voldoende ruimte voor het water – ook bij hevige regenval. Ruimte voor water waar dat kan, maatregelen waar het moet. Als we dat consistent vasthouden bij het inrichten van onze beken, kunnen we Limburgbreed aansluiten bij de landelijke richtlijn voor een beschermingsniveau tegen wateroverlast van 1/100. We geven hierin nadrukkelijk gehoor aan wensen vanuit onze omgeving. Inwoners en bedrijven in bebouwd gebied accepteren wateroverlast bij hevige buien niet langer. Reden dat werken aan de nieuw vastgestelde norm tegen wateroverlast van 1/100 in bebouwd gebied Limburgbreed de komende jaren een speerpunt in het waterschapsbeleid is”, aldus Jan Schrijen.

Ger Driessen vervolgt: “Efficiënter werken in de waterketen is eveneens een speerpunt de komende jaren. Vanuit het Bestuursakkoord water liggen hier de opgaven en kansen. We kunnen maatschappelijke winst halen door de samenwerking met de gemeenten te intensiveren.” Dat betekent in de praktijk actief kennis delen over bijvoorbeeld rioolbeheer en –onderhoud, samen beleid maken en projecten gezamenlijk uitvoeren.

Gezamenlijkheid levert voldoening en resultaat

“Hoe we dat klimaatbestendige watersysteem als efficiënte ketenpartner willen realiseren, maken we duidelijk in onze succesfactoren: door intensieve samenwerking. Met name met gemeenten. In het nadenken over de beste oplossing voor het tegengaan van wateroverlast en het verbeteren van de waterkwaliteit, vervagen de scheidslijnen. Dat is ook logisch, want water stopt niet bij een gemeentegrens. Een gezamenlijke aanpak levert voldoening én resultaat: voldoende schoon water en droge voeten tegen de laagste maatschappelijke kosten”, besluiten beide voorzitters.

“Waterveiligheid is belangrijk. De inwoners van Limburg verdienen de bescherming die ze wettelijk toekomt.” *Ger Driessen*

“Ons antwoord op klimaatverandering? Samen met onze omgeving werken aan een robuust watersysteem.” *Jan Schrijen*

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Plangebied.....	8
1. Blik op de toekomst.....	11
1.1 Algemene ontwikkelingen.....	11
1.2 Succesfactoren	14
1.3 Informatiebeleid en informatievoorziening	15
2. Hoogwaterbescherming Maas	17
2.1 Dijkversterking.....	17
2.2 Zorgplicht Waterkeringen	21
3. Regionaal Watersysteem	25
3.1 Functies van water en rol waterschap	25
3.2 Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding	29
3.3 Wateroverlast en bodemerrosie.....	33
3.4 Beken en beekdalen.....	37
3.5 Water en ruimte.....	40
3.6 Waterkwaliteit en ecologie.....	44
4. Zuiveren en Waterketen	49
4.1 Afvalwaterketen.....	49
4.2 Samenwerking in de waterketen.....	53
5. Crisisbeheersing.....	57
6. Instrumenten.....	59
6.1 Regels, vergunningen en toezicht	59
6.2 Grondbeleid en areaalbeheer.....	63
7. Financieel perspectief	65
8. Evaluatie Waterbeheerplannen 2010-2015	67
9. Monitoring Waterbeheerplan	67
10. Risicoanalyse.....	67
11. Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021	69

Bijlagen 73

Bijlage A	Uitvoeringsprogramma
Bijlage B	Maatregelen Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW
Bijlage C	Begrippenlijst
Bijlage D	Extern beleidskader
Bijlage E	Overzicht rwzi's en nieuwe effluentnormen
Bijlage F	Financiële uitgangspunten
Bijlage G	Maatregelen met mogelijke consequenties voor de exploitatie
Bijlage H	Kaarten

- Kaart 1 Plangebied met watersysteem.
- Kaart 2 Maatregelen.
- Kaart 3 Te verbeteren dijken.
- Kaart 4a Ecologische functiekaart.
- Kaart 4b Functie agrarisch water.
- Kaart 5 Kwetsbaarheid aquatische levensgemeenschappen voor riooloverstorten.
- Kaart 6a Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR), Gewenst gemiddelde hoogste grondwaterstanden (GHG).
- Kaart 6b Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR), Gewenst gemiddelde laagste grondwaterstanden (GLG).
- Kaart 7 Beekdalbrede benadering en herinrichtingszones voor beekherstel.

Inleiding

Voor u ligt het gezamenlijke Waterbeheerplan 2016-2021 van de Limburgse waterschappen. Met dit integrale beleids- en uitvoeringsplan zetten we de koers uit voor een toekomstbestendig waterbeheer in Limburg. Dit is vooral een voortzetting van de bestaande koers en de evolutie die binnen de werkvelden hebben plaatsgevonden. Daarmee creëren we een vloeiende overgang tussen de Waterbeheerplannen van de perioden 2010-2015 en 2016-2021: we borduren voort op vastgesteld beleid en richten ons op de realisatie van onze Visie waterbeheer Limburg in 2020 “Water in beweging” (december 2012).

Binnen de kaders van de Waterwet, de Europese Kaderrichtlijn Water, de Deltabeslissingen en het Provinciaal Omgevingsplan Limburg beschrijven we hoe we werken aan onze wateropgaven. Hierbij betrekken we nadrukkelijk de gevolgen van de klimaatverandering en de ontwikkelingen in de maatschappij.

Als waterschap staan we midden in de maatschappij en kunnen we niet zonder onze partners. We zien dat de huidige wateropgaven zo complex zijn, dat alleen een gezamenlijke aanpak met (buitenlandse) collega-overheden, belangenorganisaties, kennisinstituten, ketenpartners, inwoners en bedrijven zorgt voor het gewenste resultaat; veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water in Limburg. Naast een toelichting op de opgaven en aanpak besteden we in dit Waterbeheerplan daarom nadrukkelijk aandacht aan de samenwerking met partners om de gezamenlijke doelen te realiseren.

Ook de manier waarop we aan de slag gaan, vindt u terug in dit plan; samen met de omgeving en met focus op kwaliteit en doelmatigheid. Voor ons zijn dit vanzelfsprekende uitgangspunten voor goed, effectief en betaalbaar waterbeheer in Limburg.

Waterschap Limburg

De Limburgse waterschappen Peel en Maasvallei en Roer en Overmaas gaan vanaf 2017 samen verder als Waterschap Limburg. Aangezien de planperiode loopt van 2016 - 2021, is er sprake van een overgangsjaar. Desondanks gaan we in dit plan overal uit van één waterschap. Waar ‘het waterschap’ staat, wordt tot 2017 Waterschap Roer en Overmaas en/of Waterschap Peel en Maasvallei bedoeld.

De zuivering van afvalwater wordt uitgevoerd door ons Waterschapsbedrijf Limburg, het dochterbedrijf van het waterschap. Zo nodig worden voor specifieke uitvoeringsactiviteiten aparte entiteiten ingericht.

Leeswijzer

Het Waterbeheerplan begint met een toelichting op het plangebied en een blik op de toekomst. Daarna beschrijven we per thema voor welke opgaven we aan de lat staan, onze strategie hiervoor, welke maatregelen we gaan uitvoeren en hoe we dit monitoren om waar nodig bij te sturen. Daarna volgt de financiële paragraaf, de evaluatie van het Waterbeheerplan 2010-2015, de beleidsmonitoring, een risico analyse en de verantwoording van onze inspanningen voor het behalen van de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De bijlagen bevatten het uitvoeringsprogramma met per thema de te nemen maatregelen, een overzicht van beekherstel conform Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 (SGBP2), een begrippenlijst, het extern beleidskader met daarin per hoofdstuk de relevante externe wetgeving en beleidskaders, een overzicht van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) en nieuwe effluentnormen, de financiële uitgangspunten, maatregelen met mogelijke consequenties voor de exploitatie en kaarten met nadere achtergrondgegevens.

Plangebied

Het werkgebied van ons waterschap strekt zich uit over de gehele provincie Limburg, beslaat circa 225.000 ha en bevat ongeveer 1,2 miljoen inwoners. Wij ontwikkelen en beheren het regionale watersysteem en de meeste waterkeringen (zie ook Bijlage H Kaart 1 Plangebied met watersysteem).

Veel afwisseling

We hebben, vanuit het perspectief van waterbeheer, het mooiste en meest gevarieerde werkgebied van Nederland en staan daarmee aan de lat voor een zeer breed georiënteerd waterbeheer. We doen dit toekomstgericht en samen met onze partners binnen en buiten Limburg.

Buren in binnen- én buitenland

Limburg grenst voor 75% aan het buitenland. Verder grenzen we aan de Brabantse waterschappen Aa en Maas en De Dommel en aan het Gelderse waterschap Rivierenland. Grensoverschrijdend waterbeheer speelt dan ook een nadrukkelijke rol in ons dagelijks beheer.

Water en natuur

Verspreid in ons werkgebied liggen 23 internationaal belangrijke natuurgebieden, de zogenaamde Natura 2000 gebieden, zoals de Brunssumerheide, het Geleenbeekdal, het Roerdal en de Maasduinen. We staan aan de lat om met ons waterbeheer bij te dragen aan de instandhouding van deze natuurgebieden.

Hellingen

Regen stroomt in Zuid-Limburg snel van de aanwezige hellingen met een lössbodem af en kan dan tot water- en modderoverlast leiden in dorpen en steden. Daarom richt het waterbeheer zich hier sterk op het vasthouden, bergen en gecontroleerd afvoeren van water. Zuid-Limburg kent veel snelstromende beken met unieke flora en fauna.

Stedelijk gebied

In bebouwd gebied liggen grote uitdagingen om de inrichting klimaatrobuust te maken met voldoende bescherming tegen wateroverlast en schoon oppervlaktewater. We zoeken hierbij actief de samenwerking met partners zoals gemeenten en Provincie Limburg.

Het vlakkere gebied; water, landbouw en grondwaterafhankelijke natuur

Het Peelgebied kent grootschalige ontginningen van voormalige heide- en veengebieden. Veel van de beken in dit gebied zijn tijdens deze ontginningen gegraven en vervullen samen met de aanwezige kanalen een belangrijke rol bij de wateraanvoer. De land- en tuinbouwsector beheert ongeveer de helft van het grondgebied in Limburg. Een optimaal peilbeheer voor landbouw, met een balans tussen waterafvoer en waterconservering, is hier een belangrijke opgave. Naast het verbeteren van de waterkwaliteit en de aanpassing van beekinrichting en peilbeheer als gevolg van klimaatverandering. In deze opgave ligt ook een belangrijke taak voor de landbouwsector zelf. Noord- en Midden-Limburg kent hoge zandgronden en moerasgebied dat door ontwatering geschikt is gemaakt voor landbouw. Ook hier is een goede afstemming tussen de belangen van grondwaterafhankelijke natuur en agrarische gebruik de belangrijkste uitdaging.

Maasdal

Langs de Maas is hoogwaterveiligheid onze belangrijkste taak. We beschermen bebouwde gebieden met dijken of andere waterkeringen tot een afgesproken niveau tegen overstromingen. Anticiperen op klimaatverandering en het voorkomen van onveilige situaties zijn hier de opgaven voor de toekomst.

1. Blik op de toekomst

Verschillende trends en ontwikkelingen zijn de komende jaren van invloed op het waterbeheer en de werkwijze en organisatie van het waterschap. Ze vormen voor ons belangrijke kaders waarbinnen we ons waterbeheer in Limburg vormgeven.

Visie waterbeheer Limburg in 2020

Voor een uitgebreide toelichting op trends, ontwikkelingen, onze opgaven en de manier waarop we daarmee omgaan, verwijzen we u naar de Visie waterbeheer Limburg in 2020 'Water in Beweging'.

1.1 Algemene ontwikkelingen

Klimaatverandering

Klimaatverandering leidt tot nattere winters, drogere zomers en (vooral 's zomers) heviger regenbuien. Dat heeft gevolgen voor waterkwaliteit en -kwantiteit. Periodes van droogte hebben grote gevolgen voor de hoeveelheid water en de waterkwaliteit. Grotere hoeveelheden regen leiden tot frequenter en extremer hoogwater in de Maas en de beken.

Wat betekent dit voor ons:

- Inwoners en economie in Limburg blijven beschermen.
- Water goed verdelen om overlast en schade door te veel, te weinig of verontreinigd water te beperken.

Schaarste aan grondstoffen en energie

Fossiele brandstoffen, metalen en minerale meststoffen raken uitgeput. Energie- en transportkosten vormen een steeds grotere kostenpost. Hernieuwbare energie wordt de standaard. Het sluiten van kringlopen, hergebruik en terugwinning van grondstoffen is binnen enkele jaren een economische noodzaak. Zuinig omgaan met zoetwater als bron voor veilig drinkwater is vanzelfsprekend.

Wat betekent dit voor ons:

- Waterbeheer duurzaam inrichten ten aanzien van energie- en grondstoffenverbruik.
- Afvalstoffen inzetten als bron van energie en grondstof voor nieuwe producten.

Bevolkingsontwikkeling

Limburg vergrijst en ontgroent. Dit leidt tot een daling van het aanbod van afvalwater en een toename van de concentraties medicijnresten in het water. Grootschalige stadsuitbreiding speelt niet meer door de bevolkingskrimp. Oude, dichtbebouwde wijken veranderen in ruimere woongebieden met ruimte voor groen en water. De vrijetijdseconomie groeit en daarmee de vraag naar aantrekkelijke recreatiegebieden. Hierdoor neemt de druk op de ruimte toe, wat de grondverwerving voor de aanleg van waterwerken bemoeilijkt. Ook in de ondergrond is sprake van toenemende drukte door kabels, leidingen, ondergronds bouwen en het gebruik van bodemwarmte en koude-warmte opslag.

Wat betekent dit voor ons:

- Met waterbeheer inspelen op de bevolkingsontwikkeling.
- Bijdragen aan de economische ontwikkeling van Limburg.
- Zorgen voor acceptabele kosten voor waterbeheer en een eerlijke verdeling hiervan.

Volksgezondheid en biodiversiteit

Wereldwijd staat de biodiversiteit onder druk. Leefgebieden verdwijnen of raken versnipperd en de basismilieukwaliteit gaat achteruit. Toenemende zorg gaat uit naar de gezondheidsrisico's en schadelijke effecten door verontreiniging van (drink)water. De maatschappij hecht steeds meer waarde aan gezonde voeding en duurzame levensstijlen en verwacht dat de overheid zich hiervoor inzet, betrouwbaar drinkwater garandeert en de verantwoordelijkheid neemt voor de natuur en het landschap. Het warmere klimaat leidt tot een grotere vraag naar recreatiewater, maar tegelijk tot meer waterproblemen door zuurstoftekort (vissterfte), (blauw)algenbloei en botulisme.

Wat betekent dit voor ons:

- Bijdragen aan een robuuste ecologische structuur voor gezonde flora en fauna en veilig gebruik van water door mensen.

Ontwikkelingen bij bedrijven

Bedrijven zoeken voortdurend naar innovatieve manieren van wateraanvoer, -hergebruik en -zuivering om de productiekosten te drukken. Steeds meer bedrijven gaan over op innovatieve zuivering van afvalwater op eigen terrein, waardoor op termijn het aanbod op de rwzi's afneemt. Boeren en tuinders kiezen steeds meer voor gewassen die minder water nodig hebben, voor waterbesparende technieken en voor infiltratiebevorderende bodembewerking. Per bedrijf wordt het oppervlaktewater minder belast door meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Stikstof- en fosfaatuitspoeling blijven een probleem in sommige regio's. Het aantal mestverwerkende bedrijven dat gezuiverd afvalwater op oppervlaktewater loost, neemt toe. Er komen meer groenblauwe diensten, zoals agrarisch natuurbeheer of waterberging op landbouwgrond.

Wat betekent dit voor ons:

- Het watersysteem zo veel mogelijk laten voldoen voor alle functies.
- Gezamenlijk met bedrijven zoeken naar innovaties en optimalisaties.

Internationalisering

Water- en milieuproblemen hebben een internationale reikwijdte, die we in Europa centraal aanpakken. Watervraagstukken vereisen een aanpak op stroomgebiedsniveau, wat in Limburg grensoverschrijdende samenwerking betekent. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR), en Interreg-projecten als Floodwise en Aquadra hebben deze trend gezet.

Wat betekent dit voor ons:

- Actief samenwerken met partners in de grensoverschrijdende stroomgebieden.
- Internationaal denken en werken verankeren in de organisatie.

Ontwikkelingen bij de overheid

Een compactere overheid is voor Nederland noodzakelijk om mee te blijven draaien in de wereldeconomie. Economische groei is niet meer vanzelfsprekend en daardoor ook de belastingopbrengst van de overheid niet. Per overheidstaak is nog maximaal één bestuurslaag kader stellend en een andere uitvoerend. Sommige taken worden overgelaten aan de maatschappij zelf. Uit efficiency oogpunt blijft deregulering een politieke en maatschappelijke wens. Tegelijkertijd heeft de samenleving hoge verwachtingen van de overheid. Dit vraagt om intensievere samenwerking tussen overheden en partners.

Wat betekent dit voor ons:

- Effectiever werken.
- Een op communicatie gebaseerde werkwijze om de waterbelangen veilig te stellen.

Informatiemaatschappij

Sociale online netwerken blijven bloeien en steeds vaker neemt de burger het initiatief; informatie is van iedereen. De samenleving wordt vluchtig, ongeduldig en gericht op korte termijn succes. Dit terwijl de opgaven van het waterschap vaak juist op de lange termijn zijn gericht. Het bestuurlijke debat wordt steeds meer in de maatschappij zelf gevoerd, versterkt door de hoge omloopsnelheid en de toegankelijkheid van informatie. Dit leidt ook tot andere vormen van inspraak en besluitvorming, zoals conference call, stemmen via internet en digitale referenda. De informatietechnologie draagt bij aan een efficiëntere bedrijfsvoering en maakt nieuwe werkvormen mogelijk.

Wat betekent dit voor ons:

- Moderne communicatiemiddelen inzetten om in contact te blijven met inwoners en de efficiëntie van het waterschap te verhogen.

1.2 Succesfactoren

Willen we onze wateropgaven realiseren, dan vraagt dat een houding en werkwijze die past bij de trends en ontwikkelingen die we de komende jaren voorzien. We nemen de verantwoordelijkheid voor de consequenties van ons handelen op sociaal (people), ecologisch (planet) en economisch (profit) gebied (maatschappelijk verantwoord ondernemen). We hebben hierin een voorbeeldfunctie, leggen verantwoording af, werken transparant en gaan de dialoog aan met onze omgeving.

Samenwerkend waterschap

We werken steeds meer volgens een op communicatie gebaseerde werkwijze om de waterbelangen veilig te stellen. We doen dat door samen met lokale, regionale en (inter)nationale partners waterproblemen aan te pakken en ontwikkelingskansen te benutten. We beschouwen hen als collega-waterbeheerders en maken ze deelgenoot van gezamenlijke wateropgaven. Hiermee willen we tevens voorkomen dat we (onbewust) waterproblemen afwentelen op onze partners. De samenwerking gebeurt in steeds wisselende structuren, op verschillende schaalniveaus en in wisselende aanpak en benadering.

We zoeken met onze partners naar innovaties, optimalisaties en win-winsituaties bij het uitvoeren van onze taken. Omgekeerd bieden we onze partners expertise, werk-met-werk-constructies of financiering aan bij het realiseren van hun waterdoelen. Om samenwerkingskansen te vinden en te benutten is een proactief relatiebeheer naar onze partners essentieel.

Communicerend waterschap

Bedrijven, agrariërs, natuurterreinbeheerders, andere maatschappelijke organisaties en inwoners zijn mondig en uiten zich via verschillende kanalen, ook over het doen en laten van het waterschap. Ze verwachten dat we ons gedragen als een moderne overheid die proactief stakeholders opzoekt, transparant en open is en in gezamenlijkheid werkt aan oplossingen voor vraagstukken waar zij ook een belang in hebben.

We richten ons met communicatie op:

- Stimuleren van draagvlak voor beleidskeuzes, werkzaamheden en projecten.
- Bijdragen aan soepele samenwerking met stakeholders.
- Faciliteren van gewenst gedrag bij stakeholders. Bij het laatste denken we aan het naleven van regels en voorschriften, 'waterbewust' handelen en een houding gericht op zelfredzaamheid bij (dreigende) watercalamiteiten.

Doelmatig waterschap

Onze doelen op het gebied van waterveiligheid, schoon en voldoende water staan voorop en we zoeken naar optimale manieren om die te realiseren. We hebben de plicht om functioneel en zinvol met ons geld om te gaan. Daarom richten we onze werkprocessen efficiënt in, conform regels en voorschriften. Waar we de kosten voor de korte termijn te hoog vinden, kiezen we voor verlengen van de realisatietermijn. We maken een scherpe keuze in de taken die het waterschap zelf uitvoert, taken die door andere partijen worden gedaan en taken die helemaal niet meer worden gedaan. We verkopen 'nee' als het maatschappelijk rendement te laag is.

We zetten voor het realiseren van doelmatigheid met name in op:

- Kennismanagement
- Werken volgens processen die zijn beschreven in een kwaliteitszorgsysteem.
- Juridische borging (bijhouden van actuele wet- en regelgeving en het borgen van het omzetten hiervan in ons beleid).

Duurzaam waterschap

In onze visie is duurzaamheid een onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Dit aspect brengen we in de praktijk door te streven naar klimaatneutraliteit, door zuinig grondstoffengebruik, duurzaam inkopen en door het toekomstgericht aanleggen van onze waterschapswerken.

1.3 Informatiebeleid en informatievoorziening

De maatschappij ontwikkelt zich steeds meer tot een informatiemaatschappij. Automatisering van processen en werkzaamheden leidt doorgaans tot een hogere effectiviteit tegen lagere kosten. Daarnaast biedt de informatietechnologie het waterschap de kans om nog intensiever in contact te staan met de klanten. Als waterschap zetten we in op een goed beheer van de informatie- en communicatietechnologie (ICT) en een goede interne en externe informatievoorziening. Hierbij stellen we de vragen en wensen van de klanten centraal.

2. Hoogwaterbescherming Maas

Bescherming van inwoners en bedrijven tegen overstromingen, schade en slachtoffers door Maas hoogwater is één van de kerntaken van het waterschap. Klimaatverandering leidt tot hogere afvoeren van de Maas. Daarnaast worden de veiligheidsnormen voor bescherming tegen overstromingen aangescherpt. Dat vraagt een pro-actieve houding op regionaal en (inter)nationaal niveau en daadkracht bij het versterken van dijken. De landelijke voorschriften zijn onze leidraad in de realisatie van hoogwaterbescherming. Nationaal wordt hoogwaterbescherming ingericht conform het model van meerlaagsveiligheid. Dit model heeft drie lagen: preventie (laag 1), gevolgbeperkende maatregelen (laag 2) en rampenbeheersing en evacuatie (laag 3). We werken hierin nauw samen met partners in binnen- en buitenland.

2.1 Dijkversterking

Waar staan we voor aan de lat

De belangrijkste opgave voor hoogwaterbescherming langs de Maas is het realiseren van het wettelijke beschermingsniveau. De wijze waarop het waterschap dit doen is vastgelegd in landelijk en eigen beleid.

Het waterschap moet zorgen voor hoogwaterbescherming langs de Maas in Limburg conform de overstromingsrisicobenadering en de daarvoor geldende normen en uitgangspunten. Het wettelijke beschermingsniveau dat geldt voor bescherming tegen hoogwater Maas in Limburg wordt in 2017 vastgesteld. Voor 2050 moeten alle dijkkringen aan deze nieuwe normen voldoen. Voor de maatregelen die in de Bestuursakkoorden van 2010 en 2011 zijn vastgesteld, geldt een overgangssituatie waarin, waar mogelijk, op de nieuwe normering wordt geanticipeerd.

Wat is onze strategie

Actief op meerdere lagen in de hoogwaterbescherming Maas

We werken binnen het wettelijk kader en maken duidelijke keuzes in de invulling van onze rol op de drie lagen in de meerlaagsveiligheid:

- Het waterschap is leidend in de invulling van het dijkbeheer en de dijkversterking. We verzorgen hierin het gehele traject van initiatief, ontwerp, plan voorbereiden, uitvoering en beheer van dijkversterking (laag 1).
- We zijn vroegtijdig en actief betrokken in gebiedsprocessen en bij overige plannen van derden, gericht op ruimtelijke ordening in relatie tot hoogwaterveiligheid Maas, zoals onder andere bij preventie door rivierverruiming. Hierin vervullen we de rol van adviseur en plantoetsers (laag 1 en 2).
- Met onze deelname aan gebiedsprocessen en crisisbeheersing brengen we onze expertise over hoogwater in en zorgen dat de keuzes in laag 2 en 3 naadloos aansluiten op de preventie in laag 1.
- De rampenbestrijding en crisisbeheersing is de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio's Noord- en Zuid-Limburg, waarin we als waterschap deelnemen als partner (zie hoofdstuk 5 Crisisbeheersing). We zijn samen met de veiligheidsregio's verantwoordelijk voor risico- en crisisbeheersing en communicatie waar het hoogwaterveiligheid Maas betreft (laag 3).

We staan aan de lat voor veilige dijken dus zorgen we dat onze dijken voldoen en versterken we deze waar nodig. We beseffen dat met name langs de Maas ten noorden van Roermond in het kader van de opgave van Rijkswaterstaat Maaswerken, heel Limburg veilig 1/250, nog een grote opgave is te realiseren. De aanvullende opgave vanuit de lange termijn komt hier nog bovenop.

Lopende dijkverbeteringsprogramma's versus innovatieve en toekomstgerichte dijkversterking

In 2010 en 2011 zijn door de waterschappen twee bestuursovereenkomsten gesloten met het Rijk en Provincie Limburg om ervoor te zorgen dat in de komende jaren de dijken op orde worden gebracht (1:250 overschrijdingskans). Vanuit deze lopende bestuursovereenkomsten voeren we in de komende jaren diverse dijkverbeteringsprojecten uit. Hierbij weten we dat deze dijken in de toekomst moeten gaan voldoen aan nieuwe en strengere normen, variërend van 1:300 tot 1:3000 overstromingsrisico, zoals deze zijn opgenomen in de deltabeslissingen. Dat betekent dat op termijn (uiterlijk 2050) zeer waarschijnlijk wederom dijkverbeteringen plaats dienen te vinden. We vertragen de uitvoering van de bestuursovereenkomsten niet, maar houden steeds in ogenschouw vanuit de levenscyclus van de dijk of we kunnen anticiperen op de lange termijn opgaven volgend uit het Deltaprogramma.

We realiseren de gevraagde hoogwaterveiligheid sober, doelmatig en omgevingsgericht, werken nauw samen met onze partners in het stroomgebied van de Maas en staan open voor innovatieve methoden van dijkversterking. De dijken die we op korte termijn aanleggen, ontwerpen we robuust zodat toekomstige dijkaanpassingen mogelijk blijven. Dit betekent dat we nu al extra ruimte claimen, regels van toepassing verklaren en fysieke maatregelen treffen aan dijken. Waar mogelijk bouwen we de dijk meteen toekomstbestendig.

Dijkversterkingen op korte en (middel)lange termijn

Bij dijkversterkingen hebben we te maken met:

- Korte termijndoelen voor hoogwaterbescherming en dijkversterking (t/m 2024). In separate bestuursovereenkomsten en het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) hebben we afspraken gemaakt over eisen, aanpak en financiering voor dijkversterkingen op korte termijn (Limburg veilige 1/250 om de opdracht van Maaswerken met de hedendaagse kwaliteitsscope te realiseren). De uitvoeringsplanning voor de waterkeringen loopt tot 2021
- (Middel)lange termijn doelen volgen vanuit de verlengde 3e toetsronde. In deze toetsronde is een aantal dijkvakken afgekeurd. De maatregelen, nodig om deze dijkvakken weer te laten voldoen aan gestelde normen, volgen de reguliere planningsroute van het HWBP. Landelijk worden alle projecten onder andere op basis van urgentie gepland. De programmering van de uitvoering is nog onbekend.
- Lange termijndoelen voor hoogwaterbescherming volgen vanuit het landelijke Deltaprogramma (tot 2050/2100). Klimaatverandering, aanpassing van de normen aan het nieuw beschermingsniveau en voortschrijdend inzicht in faalmechanismen van dijken maken verdere dijkversterkingen nodig. Dit betekent dat we anticiperen op toekomstige veranderingen in de eisen, aanpak en financiering voor hoogwaterscherming en dijkversterking in Limburg op lange termijn. Voor deze lange termijn geldt de voorkeursstrategie "ruimte waar het kan, dijken waar het moet" (*dit betekent dat, waar mogelijk, de voorkeur wordt gegeven aan rivierverruiming*). Door in de korte en middellange termijn, daar waar dit binnen de geldende kaders mogelijk is, te anticiperen op de lange termijn (voorkeursstrategie) kan de lange termijnopgave voor de waterkeringen gedeeltelijk worden beperkt. Bij dijkversterking via het Hoogwaterbeschermingsprogramma wordt onder voorwaarden ruimte geboden voor ruimtelijke maatregelen die nodig zijn voor een verbeterde systeemwerking van de Maas (voorkeursstrategie) of andere meekoppelkansen mits de financiën hiervoor geregeld zijn.

Vorbereiding en uitvoering in planperiode

In de planperiode vindt de overgang plaats van de huidige 1/250 overschrijdingsnorm naar de nieuwe normering op basis van overstromingskansen. De nieuwe normen in de Maasvallei variëren van 1/300, 1/1000 tot 1/3000 per jaar. Rondom deze wijziging zijn nog zeer veel onzekerheden waardoor het nu niet mogelijk is om de impact van de overgang op de planperiode te benoemen.

Financiering

Dijkversterkingen worden deels gefinancierd door het Rijk en deels door het waterschap. Toekomstige financiering van dijkversterkingen is onderdeel van de Deltabeslissing en is nu nog niet bekend maar wordt wel op dezelfde manier gestoeld. We weten inmiddels dat we met de bestaande financiële afspraken in het hoogwaterbeschermingsprogramma niet alle benodigde versterkingen kunnen uitvoeren. Dit als gevolg van afwijkingen in aannames en nieuwe technische inzichten.

Wat gaan we hiervoor doen

- We werken samen met partners in het stroomgebied van de Maas aan het scherp en SMART maken van de bestaande langetermijnvisie of zogenaamde Veiligheidsstrategie tot 2100. De wisselwerking tussen dijken en rivierverruiming (als rivierverruiming minder effect oplevert dan verwacht moeten de dijken hoger worden) wordt vertaald in specifieke en afrekenbare doelen. Maar als de feitelijke klimaatontwikkeling afwijkt van de prognoses, of als nieuwe Deltabeslissingen leiden tot nieuwe veiligheidsnormen of aangepaste afspraken over financiering van dijkversterking worden gemaakt dan stellen we onze veiligheidsstrategie bij.
- We communiceren actief over de risico's voor wonen, werken en recreëren langs de Maas met inwoners en bedrijven en dragen zo bij aan risicobewustzijn. Eventueel kunnen we overstromingskansen in beeld brengen bij bouw- en ontwikkelplannen van derden.
- We stellen een nieuw Beheerplan Waterkeringen op. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan continue kwaliteitsverbetering van beheer en onderhoud van de dijken en kunstwerken in de dijken. Daarnaast werken we uit hoe we omgaan met kabels en leidingen, beplanting, recreatief medegebruik, aansluiting op hoge gronden, aanpassingen door dijkverbeteringen, geleide dammen, retentiegebieden en vervangingsinvestering van keringen en kunstwerken.
- Vanaf 2016 werken we met het Rijk aan helderheid over het areaal aan primaire waterkeringen.
- Met het Rijk ontwikkelen van beleid voor zogenaamde schaar dijken. Dit zijn waterkeringen die direct aan de zomerbedding van de Maas grenzen. In de planperiode ontwikkelen we een visie en strategie als basis voor het maken van bindende afspraken over beheer en onderhoud aan de rivierbodem en – oever.
- We leggen in de planperiode over ongeveer 50 km dijken aan die effectief en efficiënt te beheren zijn en voldoen aan de landelijk vastgestelde normen voor de dijken ter plekke. Het betreft verbetering van bestaande dijken en nieuwe aansluitingen op de hoge gronden. Deze dijken worden uitbreidbaar aangelegd binnen de wettelijke en financiële mogelijkheden (zie ook Bijlage H Kaart 3 Te verbeteren dijken).
- Afgekeurde dijkvakken voldoen niet aan de wettelijke eisen en moeten door middel van dijkversterking worden verbeterd tot de vigerende wettelijke norm (wat niet wil zeggen dat het onveilige dijken zijn). In de periode tussen afkeuring en daadwerkelijke uitvoering van de dijkverbetering gaat het waterschap, hiermee invulling gevend aan de zorgplicht, voor de meest kritische dijkvakken noodplannen ontwikkelen. Hiermee wordt bereikt dat de huidige dijk, met noodmaatregelen een zo hoog mogelijke waterstand kan keren.
- We stellen een programma van eisen op vanuit beheer en onderhoud om te zorgen dat de dijkverbetering een situatie oplevert die efficiënt te beheren en onderhouden is.
- We evalueren het afwegingskader voor de dijktracékeuze (voor de bescherming van solitaire bebouwing en clusters van bebouwing) en passen deze waar nodig aan.
- We stellen beleid op voor de toetsing van de regionale en overige waterkeringen.

Met welke partners werken we samen

We zien de zorg voor hoogwaterbescherming als een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waar ook onze partners in binnen- en buitenland een rol in hebben. We rekenen erop dat ieder z'n rol vervult en we in gezamenlijkheid kunnen werken aan hoogwaterbescherming. Als waterschap ondersteunen we onze partners hierbij met kennis, advies en (indien mogelijk) financiering. Onze partners zijn:

- Het Rijk (landelijk) als toezichthouder op de waterschappen (toetsing en zorgplicht) en anderzijds (regionaal) als beheerder (regisseur) van de rivier, de invulling van (een gedeelte) van de opgave voor rivierverruiming.
- Provincie Limburg als bestuurlijk verantwoordelijke voor de waterschappen en de toetsing van de waterschapsplannen
- Provincie Noord-Brabant
- Belgische overheid in het gebied van de Grensmaas
- Belgische, Duitse en Franse waterbeheerders
- Waterschappen in het stroomgebied van de Nederlandse Maas
- Alle gemeenten langs de Maas in Limburg
- Land- en tuinbouwsector
- Veiligheidsregio's
- Natuur- en terreinbeherende organisaties
- Belangenverenigingen van inwoners.

Monitoring

De monitoring van de hoogwaterveiligheid Maas is een onderdeel van de Zorgplicht Waterkeringen.

2.2 Zorgplicht Waterkeringen

Waar staan we voor aan de lat

Sinds 2014 is het toezicht op de wijze waarop waterschappen hun primaire waterkeringen in stand houden overgeheveld van de provincie naar het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M). Het ministerie heeft om die reden een Kader voor de Zorgplicht Primaire Waterkeringen opgesteld. Het toezicht op de waterschappen en het voldoen aan de Zorgplicht is belegd bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Wat nieuw is aan de Zorgplicht is niet zozeer de processen, die nodig zijn om de primaire keringen veilig in stand te houden, maar vooral de wijze waarop dat moet plaatsvinden. De waterschappen moeten aantoonbaar kunnen maken dat zij op systeemniveau, procesniveau en in het veld de juiste dingen doen, deze procesmatig juist ingeregeld hebben en dit aantoonbaar vastleggen. Daarnaast moet er een cyclus van evaluatie en verbetermaatregelen zichtbaar zijn. De zorgplicht vraagt dus vooral om een integrale werkwijze door de waterschapsorganisatie.

Wat is onze strategie

Voldoen aan de zorgplicht voor kwaliteit van de waterkeringen

Voor het aanleggen, beheren, onderhouden, toetsen en verbeteren van waterkeringen hanteren we de landelijke leidraden voor dijkverbetering, het wettelijk toetsinstrumentarium en het Kader voor de Zorgplicht op de Primaire Waterkeringen als uitgangspunt.

We zetten in op verdere beleidsontwikkeling en onderzoek gericht op aanleg, beheer en onderhoud van waterkeringen om onze primaire taak 'zorgen voor veilige dijken' optimaal uit te kunnen voeren. We streven hierbij naar eigendom van de kernzone van de waterkeringen, tenzij deze in eigendom is van een collega-overheid.

Toetsing als monitor van de hoogwaterveiligheid

Met de wettelijk verplichte periodieke toetsing van de waterkeringen en de inspecties in het kader van de zorgplicht waterkeringen krijgen en houden we inzicht in de veiligheid van de waterkeringen.

Wat gaan we hiervoor doen

- We bouwen voort op de invulling van de zorgplicht uit de jaren 2014 en 2015: verbeteren onze invulling van de zorgplicht door de plan-do-check-act cyclus te doorlopen en leggen dit op hoofdlijnen vast in het Beheerplan Waterkeringen. We leggen in de planperiode de volledige procedures zorgplicht vast in onze procesbeschrijvingen, richten informatie- en registratiesystemen in en stellen rapportages op. Hierbij zoeken we de aansluiting met ons kwaliteitszorgsysteem.
- We stellen, op basis van de ervaringen van 2014 en 2015, een inspectieplan voor de waterkeringen op. Het inspectieplan bevat alle inhoudelijke en organisatorische keuzes en acties voor de inrichting en uitvoering van visuele inspecties en het verbetertraject voor het professionaliseren van de inspecties waterkeringen.
- We onderzoeken methoden voor het bestrijden van begroeiing die bedreigend is voor de sterkte van de waterkeringen.

Met welke partners werken we samen

We werken samen met de volgende partners:

- Belgische overheid in het gebied van de Grensmaas;
- Waterschappen in het stroomgebied van de Nederlandse Maas, om de krachten te bundelen ten behoeve van de zorgplicht en toetsing;
- Het ministerie van I&M waar het gaat om de invulling van het kader Zorgplicht en de ILT waar het gaat om het toezicht op de Zorgplicht.

Monitoring

We toetsen de veiligheid van de waterkeringen conform wettelijk toetsinstrumentarium en rapporteren de resultaten aan de minister. De toetsing en rapportage maken inzichtelijk op welke locaties de veiligheid voldoende geborgd is en waar nog beheersmaatregelen en/of dijkversterking nodig zijn. Daarmee biedt deze toetsing rechtstreeks input voor verdere dijkversterkingen. De toets op veiligheid biedt tevens de benodigde onderbouwing om dijkvakken, die niet aan de norm voldoen, aan te kunnen melden voor versterking binnen het HWBP.

In de planperiode vindt een deel van de Vierde Landelijke Toetsronde (2017 – 2023) plaats en komen we, op basis van de nieuwe normering, het nieuwe toetsinstrumentarium en de tot dan toe gerealiseerde rivierkundige maatregelen, stap voor stap voor onze dijkringen tot een veiligheidsoordeel. Tot 2017 verzamelen we de gegevens voor de Vierde Toetsronde.

De Limburgse situatie, bijvoorbeeld de ondergrond en onze demontabele wanden en hydraulische randvoorwaarden zijn soms anders als in de rest van Nederland. Als waterschap proberen we daarom invloed uit te oefenen op het landelijke instrumentarium voor de toetsing op veiligheid van de waterkeringen. Wij vinden het belangrijk dat het landelijk ontwikkelde toetsinstrumentarium voldoende is toegesneden om al onze primaire waterkeringen te kunnen toetsen.

In de planperiode ontwikkelt het Rijk samen met de waterschappen een verantwoord toetsinstrumentarium voor demontabele keringen en coupures die nu 'geen oordeel' hebben.

Als onderdeel van de zorgplicht wordt jaarlijks een integrale veiligheidsrapportage over de primaire waterkeringen opgesteld. Het betreft de volgende onderdelen:

- Inspectie
- Onderhoud
- Bediening kunstwerken
- Vergunningverlening
- Handhaving
- Calamiteitenzorg
- Kennismanagement
- Legger en beheerregister
- Toetsing op veiligheid

De ILT voert hiervoor audits uit en rapporteert daarover aan de minister. Op basis van deze rapportages kan het waterschap de eigen zorgplicht, indien nodig, verder verbeteren. Bij audits vanuit de ILT behaalt het waterschap tenminste een score voldoende.

3. Regionaal Watersysteem

We zijn samen met onze partners verantwoordelijk voor het waterbeheer in Limburg. Concreet betekent dit:

- Bescherming tegen wateroverlast uit beken en regenwaterbuffers.
- Voldoende zoetwater.
- Voldoende waterkwaliteit van beken, plassen en vennen, zowel chemisch als ecologisch.

Daarbij kijken we naar de functie die water vervult in een bepaald gebied en wat dat betekent voor waterkwaliteit en -kwantiteit. We werken hierbij nauw samen met onze partners in de regio. Zo komen we tot voldoende schoon water en droge voeten voor inwoners en bedrijven in Limburg.

3.1 Functies van water en rol waterschap

Waar staan we voor aan de lat

Wij zijn verantwoordelijk voor het scheppen van de waterhuishoudkundige randvoorwaarden voor het bewoonbaar en leefbaar houden van het beheergebied door waterafvoer en peilbeheer. Water is daarmee een ordenende factor in landgebruik en landschap in Limburg. Als basis voor onze taakuitoefening gelden daarnaast:

- Het wettelijk en beleidskader dat door hogere overheden wordt bepaald. De Waterschapswet en de Waterwet zijn de belangrijkste kaders voor de taakuitoefening door het waterschap.
- De functies van oppervlaktewateren. Deze worden door de provincie vastgesteld. In aanvulling op de door de provincie vastgestelde functies, kent het waterschap in opdracht van de provincie functies toe aan wateren. Deze functies vormen, samen met de basisfunctie van het afvoeren van water, de basis voor welke maatregelen waar getroffen worden, zowel door het waterschap als door andere partijen.

Wat is onze strategie

We maken afspraken over gezamenlijk, duidelijk en eenduidig waterbeheer

Waterbeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zoeken daarom voortdurend naar mogelijkheden om wateropgaven samen met partners op te pakken. Dit betekent dat we ook taken buiten onze primaire verantwoordelijkheid meenemen in projecten of in samenwerking met partners als dit tot kostenvoordeel voor belastingbetalers leidt.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent ook dat het noodzakelijk is overeenstemming te hebben over ieders verantwoordelijkheid. Samen met onze collega-overheden zorgen we daarom voor een goede taakverdeling en maken we duidelijk welke partner waarvoor (primair) verantwoordelijk is.

De functie van het water is leidend

In een intensief gebruikt land zoals Limburg, is verweving van waterfuncties onvermijdbaar. In het waterbeheer willen we een goede balans vinden voor alle aanwezige belangen, bijvoorbeeld voor de combinatie van landbouw en natuur bij natuurbeken. We kennen, aanvullend aan de provinciale functietoekenning, functies toe aan beken, vennen en plassen en leggen vast wat dit betekent voor het gebruik van het water en aanliggende gronden. Op basis van die functies richten we het waterbeheer verder in. Bij de inrichting van wateren is het voorkomen van wateroverlast ("droge voeten") leidend.

Water in dienst van de samenleving - Beken, vennen, plassen: elk met z'n eigen functie

We richten ons waterbeleid en –beheer zo in, dat het regionale watersysteem voldoet aan de toegekende functies. Deze functies worden toegekend op basis van het (gewenst) gebruik van het water en de aard en het gebruik van de aangrenzende gronden. De basis hiervoor is het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Voor zover mogelijk zijn de toegekende functies weergegeven in Bijlage H Kaart 4a Ecologische functiekaart, Kaart 4b Functies agrarisch water en Kaart 4c Overige functies.

Agrarische functie

Oppervlaktewater in of benedenstrooms van land- en tuinbouwgebieden. Peilbeheer heeft (in)direct invloed op het agrarisch gebruik. Inrichting, peilbeheer en onderhoud zijn afgestemd op de agrarische gebiedsfunctie. Agrariërs kunnen het water onder voorwaarden gebruiken voor beregening.

Natuurfunctie

Water dat geheel of grotendeels binnen het provinciaal natuurnetwerk ligt, hoge natuurwaarde heeft of een belangrijke schakel in het gehele watersysteem is.

Algemeen ecologische functie

Alle watersystemen zonder natuurfunctie hebben de algemeen ecologische functie. Hier realiseren we een algemene basiskwaliteit.

Overige functies:

Water in bebouwing

Dit geldt vaak voor beken in de bebouwde kom. De mensgerichte functie, zoals wonen, werken of recreatie heeft de overhand. We houden daarmee rekening bij het peilbeheer, bepalen van de afvoercapaciteit en de vorm van de beek.

Zwemwater

Dit is water waarin een “aanzienlijk aantal mensen in elkaars nabijheid zwemmen”, dat voldoet aan kwaliteitseisen voor zwemwateren. Hier geldt het Protocol Aanwijzen en Afvoeren Zwemlocaties (NWO werkgroep Zwemwater, 2009). Zie verder Hoofdstuk 6 Instrumenten.

Vis- en hengelsportwater

In diverse stromende en stilstaande wateren kan worden gevisd. Voor zover van toepassing verhuurt het waterschap het visrecht aan hengelsportfederaties. Zie verder Hoofdstuk 6 Instrumenten.

Industriewater (proceswater)

Deze functie geldt alleen voor de Roer en de Swalm. Bedrijven van nabijgelegen industrieterreinen mogen een beperkte hoeveelheid water onttrekken.

Drinkwater

Grond- & oppervlaktewater kan gebruikt worden voor waterwinning voor de vervaardiging van drinkwater.

Energieopwekking

In enkele beken mag door middel van watermolens energie worden opgewekt.

De toegekende functies kunt u ook raadplegen op de website van het waterschap.

Wat gaan we hiervoor doen

- We stellen in samenwerking met onze partners een notitie Taakverdeling voor het waterbeheer in Limburg op.
- We herijken het beleid en de hieruit voortkomende maatregelen over de wijze waarop wateren en aanliggende gronden invulling geven aan de functies. Bijzondere aandacht is hierbij voor wateren waar meerdere functies tegen elkaar moeten worden afgewogen. We werken daarin ook uit wat dit betekent voor onze regelgeving, inrichting, peilbeheer, onderhoud en financiële kader. Dit stemmen we af met partners en belanghebbenden.

Met welke partners werken we samen

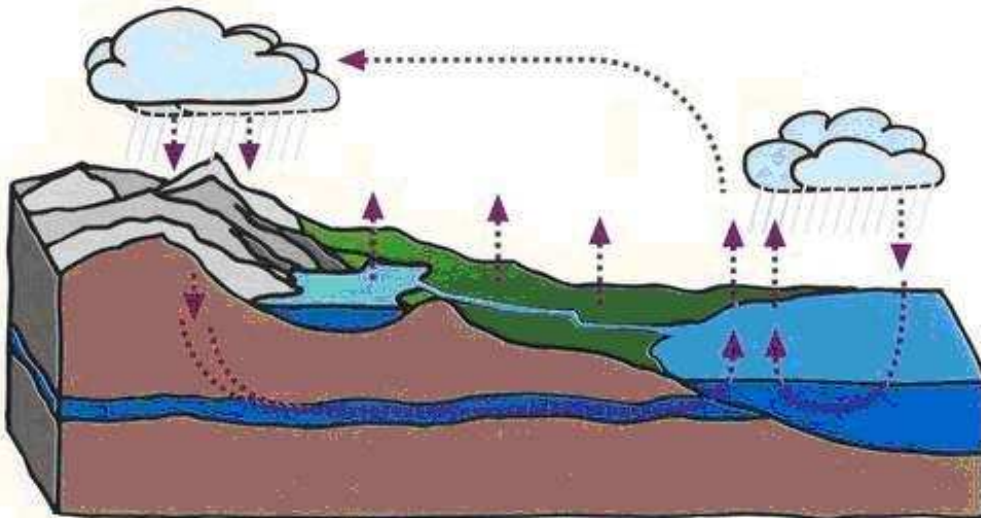
De provincie kent een aantal belangrijke functies (natuurfunctie en agrarische functie) toe aan waterlopen en heeft het waterschap de opdracht gegeven de andere functies toe te wijzen. Daarin werken we met elkaar samen. Met Provincie Limburg en gemeenten werken we samen aan de taakafbakening om te zorgen dat de taken goed zijn verdeeld en op elkaar aansluiten.

Monitoring

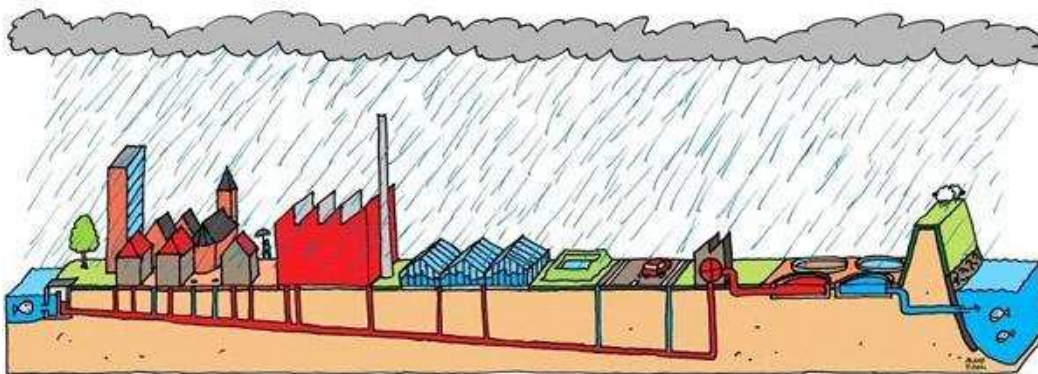
- De monitoring omvat aspecten op het gebied van waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie en hydromorfologie. Indien noodzakelijk worden de meetnetten aangepast op basis van gewijzigde landelijke protocollen en richtlijnen. Bij grensscheidende en -overschrijdende waterlichamen vindt afstemming met het buitenland plaats. De rapportage vindt onder anderen plaats via het landelijk waterkwaliteitsportaal.
- We voeren beleidsmonitoring uit om te toetsen in hoeverre de doelen zijn behaald en waar bijsturing nodig is. Dit wordt in de planperiode nader uitgewerkt.

Watersysteem, waterketen en samenwerking

Water, beekbodem, oevers en grondwater in een bepaald gebied hangen nauw met elkaar samen en beïnvloeden elkaar. Dit noemen we het watersysteem. Riolering en zuivering vormen de afvalwaterketen. Als we ook de drinkwatervoorziening meenemen, spreken we van de waterketen.

Het watersysteem wordt gevormd door regenwater dat op de grond valt, in de bodem zakt (grondwater) of naar het oppervlaktewater loopt. Het grootste deel komt uiteindelijk in zee terecht. Daar verdampt het, vormt het wolken die naar land drijven en opnieuw neerslag geven.

De waterketen bestaat uit het oppompen van grond- en oppervlaktewater om er drinkwater van te maken. Drinkwater wordt na gebruik afvalwater, dat behandeld wordt in een rioolwaterzuivering. Na zuivering komt het water in het oppervlaktewater terecht en dient weer als bron voor de drinkwatervoorziening.

3.2 Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap is verantwoordelijk voor:

- Peilbeheer in het oppervlaktewater en daarmee indirect voor de grondwaterstanden, waar deze afhankelijk zijn van de peilen in de waterlopen. Het waterschap heeft hiervoor een inspanningsverplichting. Daarbuiten zijn grondgebruikers, gemeenten en perceeleigenaren verantwoordelijk voor de grondwaterstanden.
- Het grondwaterbeheer –met name de kwantitatieve aspecten. Het waterschap is integraal waterbeheerder voor zover niet aan anderen toebedeeld. Grondwaterkwaliteit is veel toebedeeld aan anderen overheden (provincie en gemeenten), met name op basis van de Wet bodembescherming. De provincie is verantwoordelijk voor het strategisch grondwaterbeleid. De bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen voor het onttrekken en infiltreren van grondwater is verdeeld tussen waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat. Deze verdeling is op basis van de te onttrekken hoeveelheden, de onttrekkingsdoelen en de onttrekkingslocatie. Bij onze taakuitoefening wordt natuurlijk, binnen de grenzen van onze bevoegdheden, rekening gehouden met grondwaterkwaliteit (zie artikel 2.1 van de Waterwet).
- Voldoende beschikbaar water voor alle afhankelijke functies in het regionale watersysteem. Binnen het beleidskader van hogere overheden.
- Een robuust en veerkrachtig grond- en oppervlaktewatersysteem dat bij hoogwater en droogte goed functioneert. De klimaatstrategie zoetwater conform het Deltaplan Hoge Zandgronden (zie kader p29).
- Samen met de provincie een ‘voorzieningenniveau’ uitwerken als streefsituatie voor de beschikbaarheid van zoetwater. Het vaststellen van dit voorzieningenniveau is geen bevoegdheid van het waterschap maar van Rijk en Provincie.

Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR)

In Limburg hebben we samen met agrariërs, natuurterreinbeheerders en provincie op basis van landelijk en provinciaal beleid het zogenaamde Gewenste Grond- en Oppervlakte Regime (GGOR) opgesteld (zie bijlage H Kaarten 6a en 6b Gewenst Grond- en Oppervlakteregime GHG en GLG). Hierin staat welke grondwaterstand en -kwaliteit gewenst is en welke maatregelen nodig zijn om die te bereiken. Hiermee is de basis gelegd voor het opheffen van de verdroging in een aantal belangrijke natuurgebieden en tegengaan van droogteschade in de landbouw.

Wat is onze strategie

Respecteren bestaand grondgebruik

Over het algemeen geldt dat we voor het hele gebied inzetten op behoud van het hydrologisch en waterhuishoudkundig functioneren van het watersysteem. Wij respecteren bestaand grondgebruik maar bij wijzigingen in grondgebruik gelden specifieke uitgangspunten:

1. Agrarisch gebied

In agrarisch gebied buiten beekdalzones en bufferzones van natuurgebieden faciliteren wij bij wijzigingen van grondgebruik tot maximaal de drooglegging voor bouwland. De grondgebruiker is verantwoordelijk voor detailontwatering van zijn perceel.

2. Beekdalzones, natuurbeken en bufferzones hydrologisch gevoelige natuurgebieden

Voor deze gebieden geldt dat we, naast behoud van het watersysteem, ook streven naar herstel (zie ook Bijlage H Kaart 7 Beekdalbrede benadering en herinrichtingszones voor beekherstel). Dit houdt in dat we toewerken naar zo natuurlijk mogelijke waterregimes. Concreet betekent dit dat de ontwatering uiteindelijk maximaal tot graslandniveau is. Op die manier bevorderen we herstel tegen verdroging en droogteschade en scheppen de randvoorwaarden voor hydrologisch herstel van natuurgebieden en beekdalen.

Het uitgangspunt blijft echter dat we bestaand grondgebruik respecteren. Wijzigingen van de ontwatering realiseren we na het bereiken van overeenstemming met belanghebbenden (met name betrokken grondgebruikers). We houden daarbij ook rekening met de doorwerking van de peilen naar ander, meestal bovenstrooms gelegen grondgebied. Het realiseren van natuurdoelen bij natuurbeken in agrarisch gebied vergt maatwerk (inrichting en peilbeheer) waarbij we een balans van de betrokken belangen nastreven (zie ook paragraaf 3.4 Beken en beekdalen).

Voor natuurgebieden geldt dat de natuurterreinbeheerder verantwoordelijk is voor de detailwaterhuishouding in het gebied.

We gaan verdroging en droogteschade tegen door gerichte maatregelen

In Noord- en Midden Limburg is het Nieuw Limburgs Peil (NLP) opgesteld. Hierin staat gebiedsdekkend beschreven wat het gewenste waterpeil voor de toekomst is en hoe we dat gaan bereiken. Deze benadering en de uitvoering ervan breiden we uit naar het hele beheergebied. Hierbij kijken we niet alleen naar het herstellen van de beken maar naar de hele beekdalen omdat het beekdal een belangrijke schakel is in het herstellen van het watersysteem. Watermaatregelen voor Natura2000-gebieden geven we voorrang om te voldoen aan de KRW.

We beschermen het grondwater

Het gezamenlijke grondwaterbeleid van de provincie en het waterschap heeft als doel om:

- Negatieve gevolgen van onttrekkingen op grondwaterafhankelijke natuur en andere bij het grondwater betrokken belangen tegen te gaan.
- De grondwatervoorraden (met name de Roerdalslenk, Venloschol en delen van het Mergelland) te reserveren voor menselijke consumptie.

Peilbeheer, grondwater en grondgebruik

In de vlakkere gebieden hebben we met het regionale oppervlaktewatersysteem grote invloed op het grondwatersysteem en daarmee op de watervoorziening voor landbouw- en natuurgebieden. Als waterschap kunnen we hierin sturen door de aanwezige beken en stuwen. De afmetingen en onderhoudstoestand van de beken zijn mede bepalend en deels ook stuurbaar.

Gewas / locatie	Grondwaterniveau t.o.v. maaiveld	
	gemiddeld hoog	gemiddeld laag
Grasland	-0,30 m	-0,60 m
Bouwland	-0,50 m	-0,80 m
Tuinbouw	-0,50 m	-0,80 m
Diep wortelende gewassen	-0,80 m	-1,00 m
Glastuinbouw	-0,80 m	-1,00 m
Bebouwingskernen (vloer- of bouwpeil)	-0,70 m	-1,00 m
Bebouwing in buitengebied	gelijk aan omgeving	gelijk aan omgeving

We hanteren de trits sparen, aanvoeren en accepteren

We werken samen met partners aan een klimaatrobuust en veerkrachtig watersysteem, zodat we ook in de toekomst over voldoende zoetwater voor landbouw en natuur beschikken. We houden hiervoor in eerste instantie water langer vast in het gebied, waar mogelijk en nuttig voeren we water aan en waar noodzakelijk moet het gebruik aangepast worden aan verminderde beschikbaarheid van zoetwater. Richting onze partners geven we aan wat ze van ons mogen verwachten door het bieden van een duidelijk voorzieningsniveau.

Deltaplan Hoge Zandgronden: duurzaam omgaan met zoetwater

Het beschikbare water langer vasthouden (sparen)

Het neerslagoverschot in de winter biedt voldoende water als we het vasthouden en benutten door:

- Het toepassen van waterbesparende teelten en teelttechnieken.
- Bij de inrichting van beekdalen het ontwateringsniveau te verhogen en meanders aan te leggen.
- Meer vegetatieontwikkeling in de beken en dalen toe te staan.
- In gestuwde primaire wateren de stuwinstelling optimaal af te stemmen op de actuele grondwaterstanden en de gebruiksfuncties.
- In overige wateren in overleg met agrariërs en terreinbeheerders het lokale peilbeheer te regelen met landbouwstuwen en met peilgestuurde drainage.
- Beperkte onttrekkingen uit grond- en oppervlaktewater toe te staan.
- Water te bergen in speciaal daarvoor ingerichte buffers in dalen, op plateaus en aan stadsranden.
- Regenwater te laten infiltreren om de grondwatervoorraad aan te vullen.

De waterverdeling optimaliseren (aanvoeren)

Maaswater wordt via de Midden-Limburgse kanalen ingelaten in een deel van onze beken. We beoordelen en optimaliseren deze waterverdeling.

Omggaan met de gevolgen (accepteren)

Schade door droogte kan in de landbouw deels worden opgevangen door over te schakelen op andere, droogtetolerante gewassen. Deels moeten we de schade accepteren. Dan komt ook functieverandering in beeld, bijvoorbeeld van landbouw naar natuur.

Wat gaan we hiervoor doen

Peilbeheer en grondwaterbescherming

- We stellen een streefpeilenplan op, dat richtinggevend is voor het dagelijks beheer en onderhoud van de primaire en secundaire watergangen (legger) en we bewaken of we voldoen aan deze streefpeilen. Streefpeilen zijn geen norm maar bevatten een marge met een onder- en een bovengrens. We reageren (reactief) wanneer de daadwerkelijke peilen buiten de marge vallen. We brengen de streefpeilen transparant in beeld, bijvoorbeeld via internet of een mobiele applicatie.
- We geven agrariërs en perceeleigenaren duidelijkheid over de waterpeilen die we nastreven in beken (zie Bijlage H Kaarten 6a en 6b Gewenst grond- en oppervlakteregime GHG en GLG) en zorgen dat zij de regels voor peilgestuurde drainage en het beheer van boerenstuwen naleven (handhaving). Minimaal eens per twee jaar bezoekt het waterschap alle landbouwstuwen en bespreekt de bevindingen met de bedieningsplichtige. Waarbij de verplichte ombouw van bestaande drainagesystemen tot peilgestuurde drainagesystemen per 1 januari 2018 blijft bestaan.
- We stellen gebiedsdekkend NLP op voor Limburg.
- We realiseren tot 2021 alle maatregelen uit NLP, inclusief de maatregelen voor GGOR en de Programmatische Aanpak stikstof (PAS). Watermaatregelen voor Natura 2000-gebieden krijgen voorrang vanwege de verplichting uit de KRW. De aanpak van verdroging van natuur pakken we samen met eigenaren en terreinbeheerders op. Daarbij krijgen ook waterkwaliteitsaspecten aandacht.
- We ontwikkelen een beslissingondersteunend systeem (BOS). Hiermee kunnen we snel en adequaat reageren op verwachte neerslag én droogte. Het systeem ondersteunt beslissingen inzake stuwbeheer, wateraanvoer en maaiwerk. Zodat onderhoud en peilbeheer nog beter kunnen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast.
- We actualiseren in overleg met de provincie en de sector het Afwegingskader Grondwateronttrekkingen. Hierin is o.a. opgenomen het beleidskader voor industriële grondwateronttrekkingen, bronbemalingen, grondwatersaneringen, bedekte teelt (o.a. glastuinbouw) en beregening van sportvelden. Maar ook het onttrekkingenbeleid voor grond- en oppervlaktewater. Hierbij nemen we nadrukkelijk de gevolgen van klimaatverandering voor de zoetwatervoorziening mee.

Klimaatstrategie zoetwater

- We implementeren de Klimaatstrategie Zoetwater vanuit het Deltaplan Hoge Zandgronden en integreren dit in onze taakuitoefening voor peilbeheer, verdrogingsbestrijding en wateraanvoer. We herijken de afspraken uit dit Waterakkoord voor de Midden-Limburgse en Noord-Brabantse Kanalen en onderzoeken met partners in gebiedspilots mogelijke maatregelen om zoetwater langer vast te houden om te benutten tijdens droogte. De kansrijke maatregelen passen we gebiedsbreed toe.
- Met het programma Slim Watermanagement onderzoeken we hoe we het beschikbare zoetwater beter kunnen verdelen. We ontwikkelen voor de regio Brabant-Limburg een beslissingondersteunend systeem voor laagwater.
- We stellen met onze Brabantse partners een voorzieningenniveau op als streefsituatie voor de beschikbaarheid van zoetwater. Dat biedt de kaders waarop gebruikers hun eigen maatregelen kunnen afstemmen. Het vaststellen van dit voorzieningenniveau is geen bevoegdheid van de waterschappen maar van Rijk en provincie.
- We zorgen dat klimaatmaatregelen structureel worden meegenomen bij onze beekherstelprojecten en worden ingebracht in alle voorkomende gebiedsprocessen. Dit verankeren we in onze werkprocessen.

Met welke partners werken we samen

In het kader van Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) en Nieuw Limburgs Peil (NLP) hebben we samen met partners in de regio in beeld gebracht welke maatregelen nodig zijn om het watersysteem beter op orde te krijgen en verdroging te bestrijden. We staan nu dan ook met z'n allen aan de lat om maatregelen uit te voeren. Hiermee vergroten we samen de veerkracht van het watersysteem en realiseren we optimaal op de functies afgestemde (grond)waterpeilen. De functies zoals aangewezen in het POL zijn hiervoor de basis. We beschouwen gemeenten, grondgebruikers en terreinbeheerder als lokale waterbeheerders die zelf kunnen bijdragen aan het op peil houden van de watervoorziening en het bestrijden van verdroging. Ook het Deltaprogramma Hoge Zandgronden voeren we samen met onze partners uit. Met Rijkswaterstaat Zuid Nederland werken we samen bij het opstellen van het voorzieningenniveau maar ook bij het optimaliseren van de waterverdeling en in onderzoeksprojecten.

Monitoring

- We willen in staat zijn eenvoudig periodiek te beoordelen wat de toestand van het watersysteem is aan de hand van kritische prestatie indicatoren. We onderzoeken hoe we hieraan invulling kunnen geven.
- We evalueren samen met Provincie Limburg en onze Brabantse partners de voortgang van de implementatie van klimaatmaatregelen rond zoetwaterbeschikbaarheid.

3.3 Wateroverlast en bodemerosie

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap is verantwoordelijk voor:

- Bescherming tegen wateroverlast uit beken en buffers. Dit betekent dat we bescherming bieden aan inwoners, bebouwing, landerijen en infrastructuur tegen wateroverlast vanuit beken en buffers tot een vastgestelde norm. Provincie Limburg schrijft het beschermingsniveau tegen wateroverlast voor in de Provinciale omgevingsverordening.
- Inzicht in de overstromingsrisico's. De Richtlijn Overstromings Risico's (ROR) vraagt ons om de risico's in beeld te brengen. Samen met de provincie, Rijkswaterstaat en de veiligheidsregio's staan we voor de implementatie van deze richtlijn aan de lat.
- Bescherming tegen afstromend water en modderoverlast uit (hellend) landelijk gebied. Dit is door provincie, waterschap en agrarische sector vastgelegd in de Intentieverklaring Erosiebestrijding (2008).

Normen voor bescherming

We kunnen geen garanties geven tegen wateroverlast. We treffen allerlei maatregelen om aan de vastgestelde normen tegen wateroverlast te voldoen, zoals het aanleggen van waterbuffers en het inrichten van beken (zie Bijlage H Kaart 2 Maatregelen). Valt er meer regen dan waar beken en buffers op zijn berekend, dan kan wateroverlast optreden. Provincie Limburg heeft de Normeringskaart Wateroverlast vastgesteld: deze geeft aan waar welk beschermingsniveau tegen wateroverlast geldt, gebaseerd op de gebruiksfunctie van het gebied. In het POL geeft de provincie tevens de ambitie aan om voor bebouwing een norm van 1/100 na te streven. Dit betekent dat we bij het ontwerp van maatregelen in de planperiode onderstaande beschermingsniveaus onderzoeken:

POL zoning:	Specificatie	Te realiseren beschermingsniveau
Goud- en Zilvergroene natuurzone	Langs natuurbeken	Geen norm
Bronsgroene landschapszone en natuurlijke beekdalen		Geen norm
Overige landbouwgebieden, stedelijk groen, recreatieparken	Overige gebieden	1:10
		1:25
Glastuinbouwgebieden	Alle woonbebouwing, bedrijven, ziekenhuizen	1:50
Bebouwing		1:100

Toelichting bij de normen: Een norm van 1:100 houdt in: jaarlijks een kans van 1/100 dat wateroverlast plaatsvindt. De norm geldt voor bebouwde kernen voor water dat over de drempel in woon- en bedrijfsgebouwen, kantoren en ziekenhuizen stroomt. De normen komen tot stand na een kosten-batenanalyse.

Wat is onze strategie

We werken toe naar eenzelfde beschermingsniveau voor bebouwde gebieden in heel Limburg

Gezien de sterke maatschappelijke wens voor meer bescherming tegen wateroverlast, is ons vertrekpunt een beschermingsniveau van 1:100 tegen wateroverlast uit beken en buffers voor alle bebouwde gebieden in Limburg. Hieronder verstaan we alle woonbebouwing, bedrijfsbebouwing, kantoren en ziekenhuizen. Onze ambitie is dat dit beschermingsniveau in 2021 grotendeels is gerealiseerd. Voor delen van Zuid-Limburg is meer tijd nodig. Waar een beschermingsniveau van 1:100 op basis van de kosten-batenanalyse of landschappelijk niet volledig haalbaar blijkt, past, na een gezamenlijk onderzoek over de haalbaarheid, de provincie de norm aan. Waar we juist eenvoudig een robuust ontwerp gericht op de toekomst kunnen realiseren of uitbreiding op een later moment kunnen voorbereiden, doen we dat ook. We nemen in principe geen extra maatregelen tegen wateroverlast in inundatiegebieden van beekdalen.

We nemen robuuste en innovatieve maatregelen

Ons klimaat verandert. De eisen aan onze watersystemen worden daardoor hoger. De regenval in de zomer van 2014 heeft ons geleerd dat onze systemen weliswaar op dit moment voldoen aan de normering, maar dat er onvoldoende reserve in ons systeem aanwezig is om een grotere neerslag hoeveelheid in de toekomst te bergen en af te voeren. We ontwerpen daarom zo robuust en toekomstbestendig mogelijk en gaan bij het ontwerpen uit van dit veranderende klimaat. Voor knelpunten in beekdalen werken we per locatie de best passende oplossing uit, waarbij het voorkomen van wateroverlast prioriteit heeft.

Onze voorkeur gaat uit naar de inrichting van waterbergingsgebieden. Voor de bebouwde gebieden in Zuid-Limburg waar oppervlakkige afstroming de wateroverlast veroorzaakt, zoeken we naar innovatieve oplossingen die kosten en ruimte besparen. Leidende gedachte hierbij is: “Waar laat ik het water in heel extreme situaties liever dan in de bebouwing?”. We denken hierbij ook aan het meer toepassen van bronmaatregelen waardoor regenwater meer wordt opgevangen en in de bodem infiltreert, wat leidt tot minder directe afstroming en wat ook een bijdrage levert aan een klimaatbestendige inrichting van het watersysteem bij droogte.

We vergroten regenwaterbuffers alleen nog als er geen andere mogelijkheden zijn. Maai- en baggeronderhoud willen we vaker en beter preventief inzetten tegen wateroverlast.

Een gezamenlijke aanpak is noodzakelijk

Onze maatregelen zijn onvoldoende om alle water- en modderoverlast te beperken. Ook onze partners zijn aan zet. Daarom zetten we in op:

- Integratie van de wateroverlastopgave in de inrichting van de openbare ruimte en bij strategische keuzes in de ruimtelijke ordening (zie ook paragraaf 3.5 Water en ruimte).
- Afspraken met de agrarische sector en Provincie Limburg over het realiseren en voortzetten van bronmaatregelen tegen bodemerosie, zoals niet-kerende grondbewerking.

Communiceren over risico's

Ondanks alle maatregelen die we de komende jaren nemen, blijft het risico op wateroverlast bestaan. Hiervoor richten we ons op risicocommunicatie richting partners, inwoners en bedrijven met het doel hen handelingsperspectief te geven; hoe kunnen ze zelf bijdragen aan oplossingen, zowel preventief als tijdens een calamiteit.

Wat gaan we hiervoor doen

Wateroverlast uit beken

- We onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om voor alle bebouwing een robuuste bescherming tegen wateroverlast te bieden en te voldoen aan een normering van 1:100. Dit doen we samen met gemeenten waarbij we integraal kijken naar het systeem, zonder ons te laten leiden door bestuurlijke grenzen. We doen (in overleg met de provincie) een toets op haalbaarheid en kosteneffectiviteit voor de maatregelen. Op basis van deze toets bepalen we een prioritering en voeren de maatregelen uit. Maatregelen die niet haalbaar zijn binnen de planperiode faseren we naar een volgende planperiode. Indien er geen kosteneffectieve maatregelen zijn, wordt bekeken welk beschermingsniveau geboden kan worden.
- In het landelijk gebied bepalen we op basis van de watersysteemtoets welke maatregelen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de geldende normering. We voeren deze maatregelen robuust uit zodat duurzaam goede bescherming wordt geboden.
- We werken ontwerprichtlijnen uit voor dammen rond regenwaterbuffers en langs beken. We gaan hierbij, net als bij de primaire keringen, uit van robuuste ontwerpprincipes zoals waakhogtes, flauwe taluds, etc.
- We gaan met gemeenten in gesprek om “water als ordenend principe” te integreren in de gemeentelijke taakuitoefening. We hebben hierin een proactieve en adviserende rol.

Inzicht in overstromingsrisico's

We informeren partners, inwoners en bedrijven over de resterende risico's. Hiertoe ontwikkelen we voor de belangrijkste beken voorspellingsmodellen en waarschuwingssystemen die via digitale media toegankelijk zijn.

Wateroverlast uit de riolering

We adviseren gemeenten via bestaande overlegstructuren over basisrioleringsplannen (BRP's) en rioleringsmodellen (zie ook paragraaf 3.5 Water en ruimte).

Wateroverlast door bodemerrosie

- Provincie Limburg en het waterschap stemmen met de landbouwsector af over de maatregelen uit de Intentieverklaring Erosiebestrijding.
- We leggen grasbanen en regenwaterbuffers aan waar dat nodig is.

Met welke partners werken we samen

We werken samen met de volgende partners aan het voorkomen van water- en modderoverlast:

- Provincie Limburg formuleert kaders, bepaalt de normering en is verantwoordelijk voor ruimtelijke plannen.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor ruimtelijke ordening binnen hun gemeentegrenzen, voor het voorkomen van wateroverlast uit de riolering in het stedelijk gebied en het oplossen van wateroverlast met een lokale oorsprong.
- De agrarische sector kan door het toepassen van bodem conserverend bodembeheer en –bewerking de infiltratie van regenwater vergroten en daarmee oppervlakkige afstroming en bodemerrosie aanzienlijk verminderen.
- Perceeleigenaren, inwoners en bedrijven kunnen maatregelen treffen om regenwater langer op het perceel vast te houden en zelf maatregelen te nemen tegen wateroverlast.

Monitoring

We onderzoeken de bestaande afvoercapaciteit van het watersysteem en vergelijken deze met de norm. In deze watersysteemtoets maken we gebruik van modellen waarin de verwachte klimaatverandering volgens de KNMI-scenario's is verwerkt. Uit de watersysteemtoets blijkt of en waar we voldoen aan de gestelde normen en of extra maatregelen nodig zijn in de toekomst.

3.4 Beken en beekdalen

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap moet voldoen aan:

- De normering voor het voorkomen van wateroverlast, zoals opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL).
- Waterkwaliteit conform de doelen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Met waterkwaliteit wordt de samenhang bedoeld tussen fysisch-chemische kwaliteit, morfologie en inrichting van de beek.
- De gewenste bodemkwaliteit in beken die geen beperking mag zijn voor de doelen uit de KRW.
- Voldoende beschikbaar zoetwater, ook in droge zomers.
- Door aangepast waterbeheer bijdragen aan de natuurontwikkeling van beekdalen. Beekdalen vormen binnen het provinciaal beleid de ruggengraat van natuurherstel en landschapswaarden in het landelijk gebied. Ook hiervoor geeft het POL de kaders.

Europese Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft tot doel om de kwaliteit van oppervlaktewateren en het grondwater op het gewenste niveau te krijgen en te houden. Het waterschap rapporteert separaat over de doelen en maatregelen die we treffen op het gebied van waterkwaliteit (zie Hoofdstuk 11 Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021).

We werken aan robuuste en veerkrachtige beekdalen

De wijze waarop beekdalen zijn ingericht is van groot belang voor al onze doelen in het watersysteem: de bescherming tegen wateroverlast, het tegengaan van verdroging, waterkwaliteitsverbetering en het faciliteren van grondgebruik in en om de beekdalen. Onze inzet is om met partners verder te kijken dan de beek alleen (gebiedsontwikkeling) en daarmee te werken aan robuuste, veerkrachtige beekdalen waarin:

- Meer ruimte is voor waterberging.
- Minder functies met elkaar conflicteren.
- Ruimte is voor economische functies.
- We een goede ecologische toestand bereiken door verbindingen tussen natuurgebieden.
- Mensen in een aantrekkelijk landschap kunnen wonen, werken, verblijven en recreëren.
- Het ecologisch systeem (met inachtneming van de hydrologisch randvoorwaarden) in evenwicht is, zodat de natuur zelf de belangrijkste beherende en sturende factor is.

De inbreng van en financiering door het waterschap is altijd gericht op onze taak, de inrichting van de beek.

We voeren de KRW opgave uit

In 2016 ligt er voor het waterschap in het landelijk gebied nog een opgave om circa 135 kilometer beek opnieuw in te richten. Onze eerdere doelstelling om dit in 2022 te hebben uitgevoerd blijkt niet haalbaar. Onder andere in verband met het niet beschikbaar hebben van gronden en verschuivingen in prioriteiten op het gebied van andere watersysteemopgaven (veiligheid en wateroverlast) in de planperiode. Daarom is het onvermijdelijk dat de uitvoering van een deel van de opgave doorloopt tot en met 2027. We zorgen ervoor dat de KRW-opgave beekherstel dan gereed is (zie Bijlage B Beekherstel Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW en Bijlage H Kaart 2 Maatregelen).

Gezamenlijke instandhouding waar dit meerwaarde biedt

We realiseren de beekdalbrede inrichtingsprojecten via integrale gebiedsprocessen samen met partners en belanghebbenden. Ook voor de instandhouding van beekdalen kan samenwerking meerwaarde hebben, bijvoorbeeld wanneer aanliggende eigenaren en agrariërs onderhoud efficiënter kunnen uitvoeren dan het waterschap.

Samenwerken aan robuuste beken: groenblauwe diensten

Een concreet voorbeeld van samenwerking aan robuuste beken is werken met groenblauwe diensten. Particuliere grondeigenaren, ondernemers, agrariërs en terreinbeheerders kunnen tegen een vergoeding een 'dienst' leveren aan het waterschap, zoals een waterberging aanleggen op hun perceel, groen beheren en onderhouden, grasbanen aanleggen of spuit-, mest- en teeltvrije zones toepassen bovenop de wettelijke verplichting. Dat hiermee verder wordt gegaan dan de wettelijke verplichting is nodig om de doelen te bereiken. Deze beheerovereenkomsten met derden vormen voor het waterschap een alternatief voor grondverwerving en eigen onderhoud. Een programma dat inzet op groenblauwe diensten is het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waarmee de agrarische sector invulling geeft aan haar KRW-opgave.

Wat gaan we hiervoor doen

- We ontwikkelen eenduidig beleid voor robuuste beekdalontwikkeling in combinatie met economische, natuur- en landschapsontwikkeling. We werken de bestaande Visie Beekdalen uit en nemen daarin ook robuuste beekdalontwikkeling mee en benoemen de beekdalzones. We verkennen daarbij de mogelijkheden van samenwerken met Natuurrijk Limburg en haken aan bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).
- We herijken ons beek(dal)beleid voor die situaties waar de natuurfunctie en agrarische functie gecombineerd voorkomen en onze doelen voor peilbeheer en ecologie op gespannen voet met elkaar staan.
- We richten in het landelijk gebied ongeveer 61,5 kilometer beek opnieuw in. Deze herinrichting draagt bij aan het realiseren van doelen voor de KRW (zie Bijlage B Beekherstel Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW en Bijlage H Kaart 2 Maatregelen).
- We treffen op kleinere schaal, voor zover nodig, aanvullende maatregelen bij de al grotendeels vrij meanderende beken in Zuid-Limburg.
- We richten circa 35 km beek opnieuw in die niet als KRW-waterlichaam zijn aangewezen. Het betreft de zogenaamde "Overige wateren" waarvoor de doelstellingen zijn vastgelegd in het Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021.
- We onderkennen het probleem van vissterfte bij watermolens met een turbine voor de opwekking van elektriciteit. Bij voorkomende projecten 'energieopwekking door watermolens' wordt iedere keer een afweging gemaakt van de verschillende belangen. Daarbij wordt beoordeeld welke mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn om vissterfte tot een acceptabele hoeveelheid te beperken.
- We onderzoeken de oorzaken van het niet behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Daarbij onderzoeken we ook de waterbodems en achtergrondbelasting.
- We saneren vervuilde waterbodems alleen als dit voor de afvoerfunctie nodig is of als we anders de gewenste eindtoestand niet kunnen bereiken.
- We vullen de zorgplicht uit het Besluit bodemkwaliteit in met voor het noordelijk deel van het werkgebied geldend beleid voor het verondiepen van plassen.
- We stellen een protocol op voor het omgaan met de vrijkomende bagger bij onderhoud.

- We werken voor het beheer van waterbodems de wettelijke kaders en bevoegdheden verder uit. Specifiek aandacht krijgen de waterbodems in inundatiegebieden en gebieden voor strategische berging. We beschrijven de consequenties voor de waterbodems in de gebieden die het POL als 'strategische waterberging' aanwijst.
- We stellen een plan van aanpak op voor verbetering van waterbodems die niet aan de kwaliteitsdoelen voldoen.
- We stellen voor het Roerdal, in overleg met de provincie en de betrokken gemeenten een beleidslijn op die bepaalt dat het inundatiegebied van de Roer als waterbodems geldt. Hierdoor is het waterschap bevoegd gezag voor grondverzet in dit gebied.
- We monitoren bodem en water van de Tungelroyse beek extra intensief en onderzoeken samen met de betrokken partijen welke knelpunten we nog aanpakken. Deze beek kent een voortdurende aanvoer van vervuiling, ook na de al uitgevoerde herinrichting. Bewaking blijft hier belangrijk. We stellen gedragen en aanvaardbare oplossingen op voor ecologisch herstel van het beekstelsel, waarbij bronaanpak de voorkeur heeft. Deze oplossingen stemmen we af met de omgeving.
- We brengen in kaart hoe we samenwerking in groenblauwe diensten het beste kunnen organiseren. Hiervoor denken we aan overeenkomsten met de landbouwsector over doelen, de inzet van instrumenten en middelen, uitvoering, organisatie en planning.
- We nemen deel aan de uitvoering van de Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). We voeren samen met landbouworganisaties pilots uit waar maatregelen op het gebied van teelt- en spuitvrije zones, maaibeheer, peilbeheer en beekherstel worden gerealiseerd. Dit gebeurt eventueel in combinatie met maatregelen uit het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ).
- We informeren partners in de omgeving en stellen actief informatie ter beschikking, zoals de digitale maaikalender en streefpeilen. We reageren snel op meldingen en klachten vanuit de omgeving.

Met welke partners werken we samen

We werken samen met de volgende partners in de regio aan robuuste beken en beekdalen:

- Provincie Limburg heeft een regierol in ruimtelijke ordening (zie ook paragraaf 3.5 Water en ruimte) en geeft de kaders voor natuurontwikkeling en waterbeheer.
- Waterleidingsmaatschappij Limburg (WML); als terreinbeheerder en eigenaar langs beken.
- Gemeenten participeren als direct belanghebbende en als eigenaar van gronden in de gebiedsprocessen rond de inrichting van beekdalen.
- Terrein- en natuurbeheerders brengen gronden in en participeren in de gebiedsprocessen om mee te denken over de natuurontwikkeling. Na herinrichting krijgen ze de natuurgronden buiten de beekzones in eigendom en beheer.
- De georganiseerde hengelsport, in het bijzonder Sportvisserij Limburg en waar relevant ook de betreffende Visstandbeheercommissies; vooral voor het creëren van een goed leefgebied voor vissen door een passende inrichting van beken, het bereiken van de KRW-doelstelling van het optrekbaar zijn van waterlichamen voor vissen, de problematiek van visexoten en het verbeteren van de waterkwaliteit van stilstaande viswateren (zie ook paragraaf 3.6 Waterkwaliteit en ecologie).
- Agrariërs betrekken we bij de planontwikkeling als landbouwgrond nodig is en bij het bepalen van de streefpeilen in de beek na de herinrichting. Dit om de productiviteit van de resterende landbouwgronden te waarborgen. Ook kunnen agrariërs groenblauwe diensten leveren door bepaalde aanleg- of onderhoudswerkzaamheden tegen vergoeding voor ons uit te voeren.
- Particuliere eigenaren worden betrokken als hun gronden nodig zijn of vanuit hun belang als bewoners en gebruikers van het beekdal.

- De kansen en mogelijkheden voor recreatief gebruik van het beekdal worden afgestemd met bedrijven en belangenorganisaties in de recreatieve sector en met de gemeenten. Het waterschap staat open voor initiatieven voor recreatieve voorzieningen (zie ook paragraaf 6.1 Regels, vergunningen en toezicht).

Monitoring

- Het realiseren van de doelen die we met beekherstel en beekdalontwikkeling willen bereiken, monitoren we op basis van de kaders in ons Meerjarenbeleidsplan monitoring en de activiteiten in de bijbehorende operationele meetplannen.
- We gebruiken onze bestaande kwaliteits- en kwantiteitsmeetnetten om de actuele toestand van het watersysteem te meten en om de ontwikkelingen (trends) bij te houden.
- We gebruiken de gegevens om te toetsen aan wettelijke normen en aan door onszelf geformuleerde streefbeelden.
- Voor de KRW-doelen zetten we gerichte monitoring in, waarbij we toetsen aan KRW-maatlatten en rapporteren aan het Rijk en de Europese Commissie.
- We monitoren de uitvoering van de overeenkomsten met de landbouwsector voor uitvoering van maatregelen.

3.5 Water en ruimte

Waar staan we voor aan de lat

Het Waterschap is verantwoordelijk voor een correcte inpassing van water en de belangen van waterbeheer en waterveiligheid in ruimtelijke plannen. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening is bepaald dat het Waterschap betrokken dient te worden in het voortraject van het opstellen van ruimtelijke plannen, de zogenaamde Watertoets. Deze toets vindt plaats volgens artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening.

Wat is onze strategie

We streven naar meer ruimte voor water

Er is een duidelijke wisselwerking tussen het functioneren van het watersysteem en de ruimtelijke planning. Ook de inrichting van de openbare ruimte speelt een belangrijke rol. Daarom willen we vroegtijdig betrokken zijn bij structuurvisies, bestemmingsplannen, ruimtelijke plannen, gemeentelijke afkoppelplannen, rioleringsplannen, weg- en wijkreconstructies en rioolvervangingsplannen.

We streven naar het scheiden van vuil water en schoon water

Het grootschalig scheiden van schone en vuile waterstromen (afkoppelen van regenwater van het afvalwatersysteem) is de meest duurzame oplossing om de riolering en rioolwaterzuiveringen te ontlasten en de KRW-doelen voor riooloverstorten te realiseren. Dit geniet daarom onze voorkeur boven de aanpassing van rioleringen en overstorten. Maar het betekent wel dat bij de inrichting van de openbare ruimte ook aandacht moet zijn voor het sturen/beheren van regenwater.

We stellen bestaande waterbelangen veilig

We borgen bestaande waterbelangen en waterstaatkundige elementen in ruimtelijke plannen van gemeenten en Provincie Limburg. Waar mogelijk hebben we de waterhuishoudkundige objecten in eigendom. De Deltabeslissing ruimtelijke Adaptatie geeft hier de handvatten voor.

Klaar voor de toekomst - Water als belangrijk ordenend principe

Door klimaatverandering verwachten we meer en heftigere buien en hitte. Daarnaast zien we minder acceptatie van wateroverlast door grondgebruikers, inwoners en bedrijven. Dit stelt eisen aan hoe we omgaan met water in de ruimtelijke ordening. Als waterschap vinden we het belangrijk dat water goed verankerd is in ruimtelijke plannen van gemeenten en Provincie Limburg. Ook pleiten we voor het creëren van nieuwe ruimte voor water in de bebouwde omgeving en in beekdalen. Voldoende ruimte in beekdalen vergroot de veerkracht van het watersysteem en beperkt wateroverlast.

De huidige en verwachte bevolgingskrimp biedt hiervoor kansen. Meer ruimte voor water kan bijdragen aan:

- Meer waterveiligheid – minder wateroverlast bij heftige buien.
- Betere ontwikkeling van natuur en landbouw – door overstroming en verdroging tegen te gaan.
- Een betere woon- en leefomgeving – meer water(ruimte) in de stad, gecombineerd met groen en recreatie, biedt ruimte aan het opvangen, bergen, infiltreren en afvoeren van regenwater, zorgt voor verkoeling tijdens hittegolven en verhoogt de belevingswereld van water in de stad.
- Minder overbelasting van onze beken – door water langer in de stad en in zijwateren vast te houden, voorkomen we dat benedenstrooms meer water komt dan de beken kunnen verwerken.

Wat gaan we hiervoor doen

- We stellen een strategische visie 'Water en ruimte' op. Deze beschrijft:
 - Hoe we de veerkracht in beekdalen vergroten en daarmee de beekdalvisie uit Nieuw Limburgs Peil realiseren.
 - Hoe we onze samenwerking met de gemeenten op het gebied van ruimtelijke ordening invullen. Hiervoor onderzoeken we samen hoe we elkaar nog beter kunnen informeren om conflicterende belangen te voorkomen en om samenwerkingskansen te ontdekken.
 - Hoe we de Deltabeslissingen vertalen naar ons eigen beleid.
 - Welke rol we verwachten van de gemeenten.
 - Welke innovatieve zuiveringsconcepten er zijn met een ruimtelijke component (zie ook paragraaf 4.2 Samenwerking in de waterketen).

Deze visie sluit aan bij de kaders in het POL en de kaders/uitgangspunten in NLP. We betrekken onze partners intensief bij het opstellen van deze strategische visie.

- We adviseren gemeenten en richten ons met name op:
 - Het vrij houden van beek- en droogdalen als een primair uitgangspunt voor structuurvisies en herstructureringsplannen. Waar dalen in het verleden zijn dichtgebouwd, kan worden gestuurd op een geleidelijke functieverandering zodat ze hun functie in het watersysteem weer optimaal kunnen vervullen. Dit geldt zeker voor de grotere beekdalen en het Maasdal. Daar zien we de ruimtelijke ordening ook als een belangrijk instrument voor hoogwaterveiligheid (zie ook paragraaf 2.1 Dijkversterking).
 - Advies over bestaande bebouwing in risicogebieden en toelichting op risico's.
 - Het stimuleren van een hoog ambitieniveau voor afkoppelen en advies over regenwaterstructuurkaarten.
 - Een functiewijziging in ruimtelijk beleid die waterconservering in een gebied mogelijk maakt. We adviseren gemeenten om in stedelijke gebieden groen aan te leggen dat kan worden ingezet als waterberging en -afvoer en bijdraagt aan de leefbaarheid. Ontstening van de stad vermindert hittestress en draagt bij aan een klimaatbestendige stad.

- We herijken ons stedelijk waterbeleid, waarbij we onze visie op afkoppelen nader uitwerken en keuzes maken over het al dan niet inzetten van instrumenten, zoals regenwaterstructuurkaarten (zie kader) en afkoppelsubsidies. We nemen hierbij beleid voor klimaatbestendige steden op.
- We stimuleren het scheiden van vuil en schoon water door:
 - Via de watertoets naar afkoppelen van regenwater te vragen als onderdeel van duurzaam waterbeheer in ruimtelijke plannen.
 - In concrete afkoppelprojecten te adviseren over de aanpak, waarbij we uit gaan van de voorkeursvolgordes vasthouden-bergen-afvoeren en schoonhouden-scheiden-schoonmaken.
 - Bij beekherstelprojecten in stedelijk gebied, in samenwerking met de gemeente, te zoeken naar mogelijkheden om aangrenzende wegen en daken af te koppelen.
 - Ons rekenmodel Ibrahim voor gemeenten beschikbaar te stellen om de effecten van afkoppelen op de grondwaterstanden inzichtelijk te maken.
 - Samen met gemeenten de mogelijkheden te onderzoeken om burgers en bedrijven te stimuleren regenwater af te koppelen, bijvoorbeeld met gerichte communicatie, een hemelwaterverordening, een gedifferentieerd tarief voor de rioolheffing of de zuiveringsheffing en het stimuleren van water- en klimaatvriendelijke tuinen. Gemeenten en waterschappen hebben hier een belangrijke voorbeeldfunctie in.
 - Bij lozingen van regenwater in overleg met de initiatiefnemer de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een maatwerkoplossing per project.
 - Via onze overlegstructuren te bepleiten dat gemeenten een hoog ambitieniveau voor duurzaam regenwaterbeheer in hun gemeentelijke rioleringsplannen opnemen.
- We leveren kennis en expertise over water bij de klimaatscan/stresstest door gemeenten, die ze uitvoeren in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie.
- We communiceren samen met gemeenten met inwoners en bedrijven over klimaatadaptatie.

Duurzaam omgaan met regenwater: afkoppelen

Regenwater afkoppelen van de gemengde riolering en daarmee het relatief schone regenwater gescheiden houden van het afvalwater zien we als de meest duurzame vorm van stedelijk waterbeheer. Zeker als het regenwater in de bodem wordt geïnfiltreerd, benadert deze aanpak het beste de natuurlijke waterkringloop. Afkoppelen levert een bijdrage aan:

- Het oplossen van verdroging en op peil houden van de grondwatervoorraad.
- Minder riooloverstorten.
- Bebouwd gebied dat 'klimaatproof' is.
- Een betere werking van het rioleringsstelsel; gemeentelijke rioelstelsels worden door afkoppelen minder belast, waardoor wateroverlast afneemt. In sommige gevallen kan meer afvalwater van bedrijven worden afgenomen waardoor minder afvalwater overstort op onze beken. Zuiveringsinstallaties worden minder belast met schoon regenwater. Dit bespaart energie en investeringskosten.

De regenwaterstructuurkaart

Een hulpmiddel bij afkoppelen is de gemeentelijke regenwaterstructuurkaart; een kaart waarop een aaneengesloten gebiedsdekkende waterafvoerstructuur staat die regenwater veilig verwerkt. De structuur biedt ruimte om het regenwater te bergen, te verzamelen, te transporteren, te infiltreren of af te voeren naar een beek of de Maas. Ook biedt deze structuur een raamwerk voor meer groen en oppervlaktewater in de stad. Zichtbare regenwaterstructuren dragen bij aan de beleving en bewustwording van water en verminderen in grote steden ook de hittestress. Bestaande beek-, rivier- en droogdalen vormen de hoofdstructuur en van daaruit gaan vertakkingen de wijken in. Toekomstige afkoppelprojecten kunnen overtollig water lozen op de structuur.

Als gemeenten hun regenwaterstructuurkaart verankeren in gemeentelijke rioleringsplannen en in structuurvisies vormt deze kaart een belangrijk afwegingskader bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. De regenwaterstructuur geeft mede invulling aan de tweede laag in de meerlaagsveiligheid, de ruimtelijke ordening (zie ook paragraaf 2.1 Dijkversterking). Een waardevolle aanvulling op de regenwaterstructuurkaart is een gebiedsdekkend afkoppelplan, waarbij per wijk de mogelijkheden voor afkoppelen, bergen, infiltreren en afvoeren in beeld worden gebracht. Het waterschap kan gemeenten adviseren over en ondersteunen bij het opstellen van een regenwaterstructuurkaart en afkoppelplan.

Met welke partners werken we samen

Als waterschap zetten we de instrumenten watertoets, accountmanagement, vergunningverlening, keur en handhaving in om de water(veiligheid) in ruimtelijke ordening te waarborgen (zie Hoofdstuk 6 Instrumenten). Daarnaast brengen we 'waterkennis' in een vroegtijdig stadium van de planvorming in en denken we mee bij alle relevante ontwikkelingen waarin water een rol speelt. Hierbij maken we koppelingen met ecologie, hittestress, beleving, recreatie, waterkwaliteit en afkoppelen van regenwater.

We werken op het gebied van water en ruimte met diverse partijen samen:

- Gemeenten; zijn voor ons een belangrijke partner in de ruimtelijke ordening omdat ze o.a. via structuurvisies en bestemmingsplannen de ruimtelijke inrichting van Limburg bepalen. Door vroegtijdig overleg over nieuwe ruimtelijke plannen en doordat we de ruimtelijke opgave voor water en waterkeringen aangeven, werken we aan een betere verankering van water in de ruimtelijke ordening.
- De provincie; schetst voor ons belangrijke ruimtelijke contouren waarbinnen de wateropgave verankerd moet worden. Verder maakt de provincie zelf ruimtelijke plannen voor grote initiatieven. Door samen te werken bij beleidsontwikkeling en concrete ruimtelijke plannen, krijgt water een betere plek in de ruimtelijke ordening.
- Rijkswaterstaat; met hen werken we nauw samen op het gebied van de watertoets.
- Grondbezitters, bedrijven en particulieren; voor hen is het belangrijk om bewust te zijn van de risico's van wateroverlast, watertekort en hittestress en waar mogelijk zelf bij te dragen aan oplossingen. Voorbereiden op calamiteiten (zelfredzaamheid) verhoogt de eigen veiligheid. Met name met agrariërs en terreinbeheerders overleggen we over de benodigde ruimte voor het behalen van onze waterdoelen.

Monitoring

We sturen, onder andere door het gebruik van indicatoren, op onze inspanning op het gebied van samenwerking en communicatie met gemeenten.

3.6 Waterkwaliteit en ecologie

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap zorgt voor het kwaliteitsbeheer van alle oppervlaktewateren in Limburg - buiten de Maas, de Rijkskanalen en de Maasplassen. Het beheer richt zich op de chemische toestand (de stoffen in het water) en de ecologische toestand (de planten en dieren in het water, een soortensamenstelling passend bij het watertype, de morfologie (meandering, oever- en beddingstructuur) en hydrologie (afvoeren, stroomsnelheden, peilen en de dynamiek daarin). De doelen per waterlichaam zijn door de provincie formeel vastgelegd in het Provinciaal Water Plan Limburg 2016-2021 (PWP). Hiervoor verwijzen we naar het waterkwaliteitsportaal van het Informatiehuis Water: www.waterkwaliteitsportaal.nl.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de watergerelateerde Natura 2000-doelen vormen de belangrijkste kaders. Het waterschap heeft een resultaatverplichting op het realiseren van de maatregelen die bijdragen aan de KRW-doelen. Werkzaamheden in en langs het water voeren we uit conform de Flora- en Faunawet en de voor waterschappen uitgewerkte gedragscode (Unie van Waterschappen, 2006). Voor een specificatie van de maatregelen in het kader van de KRW-verplichting verwijzen we naar Hoofdstuk 11 Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021 en bijlage B Beekherstel stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW. Voor een nadere toelichting op ons beleid en de te nemen maatregelen voor beekdalen en beken verwijzen we naar paragraaf 3.4 Beken en beekdalen, voor een nadere toelichting op ons beleid en de te nemen maatregelen voor afvalwaterzuivering verwijzen we naar paragraaf 4.1 Afvalwaterketen.

Samenwerken tegen de verontreiniging van water

Het watersysteem wordt verontreinigd op tal van manieren:

- Vanuit gemeentelijke riooloverstorten.
- Door effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties.
- Door lozingen van bedrijven.
- Vanuit diffuse bronnen. Dit zijn verontreinigingen die niet eenduidig op één bepaalde plek hun oorsprong hebben, maar over een groter gebied plaatsvinden. Denk aan uit- en afspoeling van landbouwpercelen, afspoeling van boerenerven en het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen.
- Door verontreinigingen vanuit België en Duitsland via grensoverschrijdende beken.
- Door zwerfvuil.
- Door verkeer.

De kwaliteit van het oppervlaktewater in Limburg is sinds de jaren '70 sterk verbeterd. Deze tendens van verbetering heeft zich de laatste jaren helaas niet doorgezet. Veel wateren voldoen nog niet aan de gestelde doelstellingen, met name op het gebied van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en zware metalen. Ook zien we nieuwe probleemstoffen, zoals hormoonverstorende stoffen. De tot nu toe behaalde verbetering komt grotendeels door minder lozingen door bedrijven, sanering van riooloverstorten en de sterk verbeterde rioolwaterzuiveringen. Ondanks de inspanningen van de agrarische sector komen nog steeds te veel nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater terecht.

Voor de waterkwaliteit zijn we sterk afhankelijk van landelijke regelgeving en inspanningen van anderen. We maken afspraken met veroorzakers van verontreiniging en stemmen de integrale bescherming van de kwaliteit van het grond- en drinkwater af met (belangen)organisaties, zoals provincie, gemeenten, industrie, inwoners, agrarische sector en WML.

Het effluent de rwzi's (de verantwoordelijkheid van het waterschap) die op de Maas lozen moet in 2028 aan alle normen en doelen van de KRW voldoen. Er is dan geen sprake meer van 'afwenteling'. Op andere bronnen (buitenland, landbouw, stedelijk water/overstorten) is het waterschap niet primair verantwoordelijk. Ook op deze terreinen ondersteunen we maatregelen naar vermogen.

Wat is onze strategie

Duidelijk aanwijsbare bronnen van verontreiniging pakken we direct bij de bron aan

We zorgen dat we blijven voldoen aan de geldende normen voor het effluent van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties en werken uiteindelijk toe naar normen waarmee de KRW-doelen worden gehaald (zie paragraaf 4.1 Afvalwaterketen en Bijlage H Kaart 5 Kwetsbaarheid aquatische levensgemeenschappen voor riooloverstorten). Tegen verslechtering van de waterkwaliteit door puntbronnen van derden zetten we directe instrumenten in zoals normering, regelgeving, toezicht en handhaving. Deze zetten we gericht in op de grootste risico's. Bij de zogenaamde indirecte lozingen (op de gemeentelijke riolering) gaan we in afstemming met de betreffende gemeente gericht op zoek naar de bron van een verontreiniging als deze leidt tot normoverschrijdingen in het effluent (gezuiverd afvalwater) van de rwzi's of in de ontvangende beken.

Diffuse verontreinigingsbronnen gaan we tegen door het stimuleren en faciliteren van bronmaatregelen door derden

Om verslechtering van de waterkwaliteit door diffuse bronnen te verminderen zetten we ook in op aanpak aan de bron. We zijn hierin afhankelijk van nationale wetgeving en andere partijen. Voor maatregelen in de landbouw zetten we samen met de sector in op het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. De sector staat zelf voor de maatregelen aan de lat, wij faciliteren hierin. Andere partners als gemeenten, bedrijven en inwoners informeren en adviseren we proactief over het belang van minder belasting van het watermilieu en de mogelijkheden hiervoor. We geven zelf het goede voorbeeld met ons duurzaam terreinbeheer.

We verbeteren vismigratie in samenhang met andere functies

We realiseren ongehinderde vismigratie als essentieel onderdeel van ecologisch gezonde wateren. Bij natuurbeken en KRW-waterlichamen nemen we vrije optrekbaarheid vanaf de monding mee als uitgangspunt bij herinrichtingsprojecten of pakken concrete knelpunten als losse maatregel aan (zie Bijlage H Kaart 2 Maatregelen). Migratiebarrières heffen we bij voorkeur op door het weghalen van de stuw. Het alternatief is een vispassage. Bij de afweging en het ontwerp van maatregelen betrekken we ook de andere functies, zoals cultuurhistorie, molenactiviteiten, peilbeheer en het voorkomen van wateroverlast. Bij de uitvoering van projecten onderzoeken we samen met (spoor-)wegbeheerders de mogelijkheden om gezamenlijk fauna migratieknelpunten op te heffen.

We beschermen inheemse soorten flora en fauna

In geval van dreigende ecologische of andere schade door plant- en diersoorten die niet of niet in grote hoeveelheden gewenst zijn (plagsoorten), onderzoeken we hoe we het inheemse systeem kunnen behouden en beschermen.

Wat gaan we hiervoor doen

- We onderzoeken wat de gevolgen zijn voor de waterkwaliteit bij verhoogde of piekafvoer door hevige neerslag en daarmee gepaard gaande oppervlakkige afstroming van de bodem.
- We geven het goede voorbeeld bij het beheer en onderhoud van terreinen, waterlopen en waterkeringen. We blijven gecertificeerd volgens de Barometer Duurzaam Terreinbeheer niveau Zilver.
- We onderzoeken in het kader van het project “Schone Maas” samen met Rijkswaterstaat en de provincie hoe onderhoud kan bijdragen aan minder (plastic) zwerfafval in het oppervlaktewater.
- We voeren in samenwerking met andere waterbeheerders onderzoek uit naar de aanwezigheid van stoffen in het watersysteem. Dit doen we bij voorkeur via de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (Stowa). We gebruiken de resultaten om aandacht te vragen voor nieuwe maatregelen en nieuwe normen.
- We monitoren gericht in risicogebieden, in overleg met gemeenten en omgevingsdiensten, om de herkomst van hoge concentraties ongewenste stoffen te achterhalen. Zo nodig treden we handhavend op.
- We reguleren de relatief nieuwe bron van de mestverwerkingsinstallaties door lozingen alleen te vergunnen als de juiste eindzuivering wordt toegepast en de goede werking van die techniek is geborgd. We doen dit op basis van de beleidsregel Effluentlozingen van mestverwerkingsinstallaties (mvi's).

- We starten een gebiedsproces met de agrarische sector in de regio. We stellen een gezamenlijk uitvoeringsprogramma op waarmee de sector aan de slag gaat om een bijdrage te leveren aan waterkwaliteitsverbetering. Dit gebeurt in het kader van het Deltaprogramma Agrarisch Water. Het waterschap brengt hiervoor kennis (onder andere via waterkwaliteitsmodel ontwikkeling) in.
- We stellen samen met Provincie Limburg en in overleg met partners in de regio een Nota Soortenbeleid op. Deze bevat taken, verantwoordelijkheden, visie en werkwijze rond soortenbescherming van de 'beekdalgebonden' dieren en planten (waaronder de otter en de bever) voor het gehele werkgebied. Hierin implementeren we de consequenties van de nieuwe Natuurwet. In de Nota soortenbeleid nemen we een soortgericht bestrijdingsbeleid van plaagsoorten op.
- We voeren bij nieuwe werken een ecologische scan uit om de benodigde acties voor soorten en leefgebieden te kunnen formuleren.
- We doen in Natura 2000-gebieden extra onderzoek en planaanpassingen indien de instandhoudingsdoelen dit noodzakelijk maken.
- We nemen specifieke maatregelen ter bevordering van de leefomgeving van specifieke soorten als dit door "werk met werk maken" leidt tot een kostenefficiënte aanpak. De kosten voor aanleg en onderhoud zijn in beginsel voor de wegbeheerder. Waar de beverpopulatie tot overlast leidt, grijpen we in op basis van het beverprotocol.
- We verbeteren onze werkwijze en de vangstechnieken in de rattenbestrijding om bijvangsten van bevers, otters en andere beschermde soorten te minimaliseren, op basis van de resultaten uit de veldproef 2012. De bestrijding van muskusratten richt zich op het terugdringen van de populatie tot een aanvaardbaar niveau; die van beverratten op volledige uitroeiing.
- We gaan met eigenaren, beheerders en gebruikers van stilstaande wateren zoals (vis)vijvers, vennen, grachten en stadswateren in gesprek om te zoeken naar mogelijkheden om waterkwaliteitsproblemen te voorkomen. Met name in de zomer komt geregeld algenbloei of vissterfte voor. Dit is een teken van een verstoord ecologisch evenwicht, vaak veroorzaakt door een ongeschikte inrichting of beheer. Als waterschap staan we aan de lat voor het kwaliteitsbeheer, maar zijn we niet verantwoordelijk voor inrichting en onderhoud. Die taak ligt bij de eigenaar en gebruiker, vaak gemeenten, natuurbeheerders, hengelsportverenigingen of particulieren. Dit leidt tot onduidelijke situaties in geval van waterkwaliteitsproblemen. Met een verbeterde aanpak willen we gezamenlijk het beheer van stilstaande wateren beter regelen.
- We leveren in het bijzonder voor venherstel kennis en advies voor het voorkomen en meehelpen oplossen van waterkwaliteits- en inrichtingsproblemen.

Met welke partners werken we samen

Voor de waterkwaliteit zijn we sterk afhankelijk van landelijke normen en regelgeving en inspanningen van anderen. Specifieke problemen en aandachtspunten pakken we projectmatig op. We zoeken gezamenlijk met partners naar manieren om vervuilers te stimuleren geen of minder stoffen in het milieu te brengen en alternatieven te benutten. Inwoners attenderen we door voorlichting over hun bijdrage aan de waterkwaliteit. We stimuleren hen tot noodzakelijke gedragsverandering. Als waterkwaliteitsbeheerder nemen we hierin een trekkende, coördinerende en initiërende rol. We maken afspraken met veroorzakers van verontreiniging en werken samen met (belangen)organisaties, zoals:

- Provincie; samenwerkingsinitiatief “samen voor Schoon Limburgs Water”, beschermen grondwatervoorraad, beleidskaders waterbeheer, beïnvloeden wetgeving; bevoegd gezag diep grondwater en natuurwetgeving.
- WML; het samenwerkingsinitiatief “Samen voor schoon Limburgs Water”, partner in voorlichting, de productie schoon grondwater, het beschermen van de grondwatervoorraad en het beschermen van de kwaliteit van het Maaswater ten behoeve van de bereiding van drinkwater.
- RIWA: Het internationale samenwerkingsverband van de drinkwaterbedrijven die Maaswater gebruiken als bron voor de drinkwaterbereiding, als het gaat om de bescherming van de kwaliteit van Maaswater ten behoeve van de bereiding van drinkwater.
- De georganiseerde hengelsport en in het bijzonder Sportvisserij Limburg en waar relevant ook de betreffende Visstandbeheercommissies; vooral voor het creëren van een goed leefgebied voor vissen door een passende inrichting van beken, het bereiken van de KRW-doelstelling van het optrekbaar zijn van waterlichamen voor vissen, de problematiek van visexoten en het verbeteren van de waterkwaliteit van stilstaande viswateren.
- Gemeenten; onkruidbestrijding, riooloverstorten.
- Industrie; directe lozingen.
- Inwoners; goed rioolgebruik, onkruidbestrijding, regenwater afkoppelen en zwerfvuil tegengaan.
- Agrarische sector; beperken gebruik of uit-/afspoeling van mest, medicijnen, gewasbeschermingsmiddelen en bodemdeeltjes.

Monitoring

- We gebruiken ons waterkwaliteitsmeetnet om het effect van de maatregelen in de land- en tuinbouw te monitoren en bezien samen met de sector en andere overheden of bijsturing nodig is.
- We gebruiken (hydro)biologisch onderzoek om de aanwezigheid van bepaalde soorten en soortgroepen te bepalen. Soorten zijn de indicator van de gezondheid van het ecosysteem als geheel.
- In het kader van de gemeentelijke meetplannen monitoren we het functioneren van riooloverstorten, zodat beter inzicht ontstaat in invloed op het oppervlaktewater, de noodzaak van maatregelen en de mogelijke keuzen in maatregelen.

4. Zuiveren en Waterketen

Het transport en zuiveren van afvalwater is één van onze kerntaken, hiervoor beheert het waterschap 17 rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) in Limburg. Samenwerking met partners in de regio moet de komende jaren leiden tot grotere doelmatigheid in de (afval)waterketen en daarmee tot lagere maatschappelijke kosten. We richten ons hierbij eerst op de afvalwaterketen met gemeenten en daarna op de gehele waterketen.

4.1 Afvalwaterketen

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap is verantwoordelijk voor:

- Transport van afvalwater van huishoudens en bedrijven via het hoofdtransportsysteem. De Waterwet en de Richtlijn Stedelijk afvalwater geven hiervoor de kaders. De afnameverplichting in Limburg is gebaseerd op een norm van 15 liter per inwoner per uur droogweerafvoer en tijdens regen (de pompovercapaciteit) 0,7 millimeter per uur voor gemengde rioolstelsels en 0,3 millimeter per uur voor verbeterd gescheiden rioolstelsels, gerelateerd aan het aangesloten verhard oppervlak.
- Zuivering van dit afvalwater. Het effluent van de rwzi's moet voldoen aan de daarvoor gestelde normen in het Activiteitenbesluit en aan die in het Limburgse effluentbeleid.

Doelen afvalwaterketen middellange termijn – tot 2027

De doelen op het gebied van schoon water inclusief effluentkwaliteit van de rwzi's zijn gebaseerd op de kwaliteitsdoelstellingen in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Die moeten uiterlijk in 2027 zijn behaald. De doelstelling van het waterschap is om de Limburgse waterlichamen uiterlijk in 2027 in een schone en ecologisch gezonde toestand te hebben gebracht. Het afvalwater wordt gemiddeld voor 85% ontdaan van stikstof en voor 90% van fosfor.

Voor wat betreft de afvalwaterketen hebben de kwaliteit van het effluent en de gemeentelijke riooloverstorten invloed op het behalen van deze doelen. De gemeenten staan aan de lat om deze overstorten af te stemmen op de kwetsbaarheid van aquatische levensgemeenschappen in beken.

Doelen afvalwaterketen korte termijn – tot 2021

We vergroten duurzaamheid door onder andere:

- Het geleidelijk terugbrengen van het netto energieverbruik van de installaties tot energieneutraal.
- Het terugwinnen van bruikbare grondstoffen uit afvalwater en zuiveringsslib.
- Het deels niet lozen van effluent maar het door bedrijven als proceswater laten gebruiken.
- Het uitwisselen van warmte met bedrijven voor zuiveringsprocessen.
- Het samenwerken met bedrijven aan zuivering van afvalwater aan de bron.

Wat is onze strategie

Transport van afvalwater optimaliseren

We realiseren onze afnameverplichting voor 100%, waarbij we optimalisatiekansen benutten, zoals meer rioolwater in gemeentelijke stelsels vasthouden of juist meer transporteren naar de zuiveringen. Omdat de Limburgse afvoernorm hoger ligt dan de norm in de rest van Nederland, gaan we samen met gemeenten onderzoeken of we een methode kunnen toepassen die uitgaat van in de praktijk gemeten waarden rekening houdend met de gevolgen van emissies via riooloverstorten en wateroverlast.

Bij innovaties en aanpassingen anticiperen wij op de gevolgen van krimp en vergrijzing op het aanbod van afvalwater.

Zuivering van afvalwater optimaliseren

We verbeteren het effluent van de rwzi's zodat in 2027 de lozingen zijn afgestemd op de ecologische doelstellingen en draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater conform de KRW. Daarbij hanteren we de individuele normen per rwzi uit het Limburgs effluentbeleid (zie ook Bijlage E Overzicht rwzi's en nieuwe effluentnormen) afgeleid van het Besluit kwaliteitseisen monitoring water (BKMW 2009 en 2015).

We richten onze zuiveringsinstallaties duurzaam in ten aanzien van energie-, water- en grondstoffengebruik. We verwerken het slib conform de geldende eisen en op een maatschappelijk verantwoorde manier.

Riooloverstorten aanpakken

Het is onze ambitie dat op de lange termijn nagenoeg geen overstorten vanuit het riool meer plaatsvinden op oppervlaktewateren. Voor de korte en middellange termijn (tot 2027) is een 'tussendoel' opgesteld dat is afgestemd op de kwetsbaarheid van de aquatische levensgemeenschappen in het watersysteem (zie kader Aanpak riooloverstorten). We vragen gemeenten om hun verantwoordelijkheid te nemen om de benodigde maatregelen voor 2027 te realiseren, zoals aangegeven in het gezamenlijke ambitiesdocument 'Van helder naar schoon water'.

Probleemstoffen aanpakken

Door een brongerichte aanpak willen we de concentratie van zogenaamde probleemstoffen in grond- en oppervlaktewater zoals medicijnen, hormonen, plastics, nanodeeltjes, insecticiden en herbiciden verminderen. Wij spreken van probleemstoffen wanneer de gehalten van deze stoffen de normen in oppervlaktewater overschrijden. Voor een aantal nieuwe stoffen is nog geen norm gesteld. Niet genormeerde stoffen beschouwen wij ook als probleemstof indien zij schadelijk blijken voor waterorganismen. Dit omdat zij een toxisch, kankerverwekkend of hormoonverstorende werking voor waterorganismen hebben en/of een bedreiging vormen voor drinkwater.

Doelmatiger werken door innovatie

Om bij te dragen aan doelmatig werken en kostenbesparing, zoeken we proactief naar nieuwe zuiveringstechnieken en onderzoeken we duurzaamheid en optimalisaties. De doelmatige oplossingen implementeren we. Zo zijn we betrokken bij verkenningen en praktijkonderzoek op het gebied van gescheiden sanitatie, zuiveren op wijkniveau en het nulwaterconcept. Deze ontwikkelingen zorgen voor een kleiner of zelfs geen aanbod van afvalwater. Het decentraal werken brengt ons dichterbij een nullozing op het oppervlaktewater en hergebruik van alle grondstoffen uit het gebruikte water, inclusief het water zelf.

Wat gaan we hiervoor doen

Transport van afvalwater optimaliseren

We onderzoeken samen met gemeenten manieren om de aanvoer van het rioolwater naar de rwzi's slimmer te sturen via een gemalenbeheersysteem en automatisering. Kansrijke maatregelen op het gebied van een hogere of lagere afname dan de norm, leggen we vast in een maatwerkafname die bestuurlijk door de partners wordt ondertekend.

Zuiveren van afvalwater optimaliseren

- Aan het eind van de planperiode hebben we alle aanpassingen aan de rwzi's doorgevoerd die nodig zijn om te voldoen aan de lozingsnormen voor stikstof en fosfor (zie tabel). In de planperiode 2022-2027 wordt de kwaliteit van het effluent verder verbeterd.
- We onderzoeken de inzetbaarheid van nieuwe technieken voor zuiveren, het terugwinnen van energie, meststoffen, metalen en andere grondstoffen uit het afvalwater en zuiveringsslib.

Rwzi	Gereed voor datum	Maatregel
Gennep	1-1-2016	defosfateren
Heerlen	1-9-2015 *	aansluiten op Hoensbroek
Hoensbroek	1-1-2016	defosfateren +/- filtratie
Kerkrade	1-12-2013	defosfateren (uitgevoerd)
Wijlre	1-1-2017 **	stikstofverwijdering en defosfatering
Heugem	n.v.t.	voldoet
Meijel	1-1-2016	defosfateren en stikstofverwijdering
Panheel	1-1-2021	defosfateren en stikstofverwijdering
Rimburg	n.v.t.	voldoet
Roermond	1-1-2019	stikstofverwijdering
Simpelveld	1-1-2015 ***	stikstofverwijdering en defosfatering
Stein	1-1-2021	stikstofverwijdering
Susteren	1-1-2021	defosfateren
Venray	1-1-2016	stikstofverwijdering en defosfatering
Lozend op Rijkswateren		
Venlo	n.v.t.	voldoet
Weert	1-1-2019	stikstofverwijdering en defosfatering
Boscherveld	n.v.t.	voldoet
Limmel	n.v.t.	voldoet

* was 1-1-2015; Uitstel gevraagd en verleend tot 01-09-2015

** was 1-1-2015; Uitgesteld tot 1-1-2017

*** wordt naar verwachting medio 2015

Riooloverstorten aanpakken

- We gaan met gemeenten in gesprek om de benodigde maatregelen aan overstorten nader te concretiseren. We leggen afspraken vast in Gemeentelijke Riolerings Plannen (GRP's) en afvalwaterplannen.
- We evalueren ons stedelijk waterbeleid en in het bijzonder het stimuleren van de overstortproblematiek in relatie tot de doelen van de KRW.
- Hoewel IBA's vanuit de landelijke wetgeving zijn toegestaan, zijn ze vanuit waterkwaliteitsdoelstellingen ongewenst. In de planperiode zoeken we daarom samen met andere partners naar alternatieve vormen van individuele afvalwaterbehandeling.

Probleemstoffen aanpakken

We doen onderzoek naar het vóórkomen, de herkomst, verspreidingsroutes en verwijderen van probleemstoffen in ons gebied. We richten ons in het bijzonder op onderzoek naar nieuwe technieken en methoden voor het verwijderen van medicijn- en hormoonresten aan de bron bij huishoudens en instellingen. We doen dit onderzoek samen met onze waterketenpartners en bovenstroomse waterbeheerders. We werken met de betrokken waterpartners aan een maatregelenprogramma voor de aanpak van deze probleemstoffen.

Aanpak riooloverstorten

Wij hanteren als uitgangspunt dat het leven in kwetsbare wateren minimaal 2 jaar nodig heeft om te herstellen van een riooloverstort. In zeer kwetsbare wateren bedraagt de hersteltijd minimaal 5 jaar. Door het aantal malen dat een riool overstort hierop af te stemmen, zorgen we dat het leven niet definitief verdwijnt. Voor de niet kwetsbare wateren zijn, als de basisinspanning is gerealiseerd, geen aanvullende maatregelen aan de overstort nodig.

Bijlage H Kaart 5 Kwetsbaarheid aquatische levensgemeenschappen voor riooloverstorten dient als vertrekpunt voor de gesprekken met gemeenten over de benodigde maatregelen aan de riooloverstorten. Wij vragen de gemeenten te onderbouwen dat met de voorgenomen (KRW-) overstortmaatregelen wordt voldaan aan de kwetsbaarheid voor de aquatische levensgemeenschappen zoals aangegeven op deze kaart. Voor de onderbouwing verzoeken wij gemeenten een ook door het waterschap onderschreven methode te gebruiken. Daarmee kan per overstort binnen het gestelde doel naar de meest doelmatige maatwerkoplossing worden gezocht.

Maatregelen kunnen bestaan uit bijvoorbeeld afkoppelen, verplaatsing van de overstortlocatie of extra berging bouwen in of aan de rand van het rioolstelsel. Als waterschap nemen we deze ambitie mee in de samenwerkingen met gemeenten en adviezen aan beleidsadviseurs op het gebied van riolering en ruimtelijke ordening.

Met welke partners werken we samen

Om afvalwater doelmatiger te kunnen zuiveren en te voldoen aan de doelen van de KRW zijn gemeenten belangrijke partners voor het waterschap. We zoeken intensief de samenwerking met onderwijs/onderzoek, bedrijfsleven en overheid op en delen kennis en ervaring om samen tot de beste oplossingen te komen. Verder zoeken we naar mogelijkheden voor strategische samenwerking met sterke partners zoals Duitse waterschappen en industrie.

De provincie is voor ons een belangrijke partner bij het stimuleren van gemeenten voor het aanpakken van riooloverstorten voor het behalen van de KRW-doelen.

Monitoring

Om te toetsen of de kwaliteit van het oppervlaktewater zich ontwikkelt richting de gestelde doelen zetten we ons meetnet waterkwaliteitsmonitoring in. Op basis hiervan maken we trends en ontwikkelingen zichtbaar en toetsen de kwaliteit aan de hand van de normen. Dit betreft fysisch-chemische en biologische waarden. Voor de KRW-wateren gebruiken we de data om ze te toetsen aan de KRW-maatlatten. Dit meetnet bevat onder andere:

- Onderzoek naar de waarden voor fosfor en stikstof in het effluent van de rwzi's.
- Onderzoek naar de aanwezigheid van indicatieve planten en dieren om de effecten van de maatregelen op de rwzi's op het ontvangende oppervlaktewater te kunnen monitoren.

4.2 Samenwerking in de waterketen

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap is mede verantwoordelijk voor een grotere doelmatigheid in de waterketen in Limburg – in onderlinge afstemming en samenwerking met andere betrokken overheden en de drinkwatersector. Deze besparingen moeten uiteindelijk doorwerken in lagere maatschappelijke kosten.

Het landelijke Bestuursakkoord Water (BAW) geeft hiervoor de kaders. De Waterwet geeft verplichtingen aan waterschappen en gemeenten over hun taken en maatregelen die hiervoor kunnen worden ingezet.

Wat is onze strategie

Doelmatigheid verhogen in de waterketen

We onderschrijven de doelmatigheidsdoelen uit het BAW en zetten ons samen met gemeenten, WML en provincie in om op termijn een duurzame (afval)waterketen te realiseren tegen de laagst maatschappelijke kosten. De notitie 'Samen nog sterker voor water in Limburg (2012)' vormt de basis voor de Limburgse samenwerking. Concreet zijn onze opgaven uit het BAW (de 3 K's):

- Kosten; 12.6 % maatschappelijke kostenbesparing in 2020 t.o.v. referentiejaar 2010.
- Kwaliteit; samenwerking draagt bij aan een doelmatig afvalwaterketenbeheer, een aantrekkelijke leefomgeving en een gezond watersysteem.
- Kwetsbaarheid; door structureel samenwerken en kennisdeling spelen we in op mogelijke (toekomstige) personeels- of kennis tekorten.

De focus van de Limburgse samenwerking ligt in eerste instantie op doelmatig afvalwaterketenbeheer. Samen met gemeenten hebben we diverse pilots om te komen tot intensievere samenwerking, die moeten leiden tot meer doelmatigheidswinst. In die samenwerking bundelen we kennis en ervaring hetgeen leidt tot meer kwaliteit, lagere kosten en verminderde kwetsbaarheid. Dit verbreedt zich daarna tot het waterketen- en watersysteembeheer, waarbij ook Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) aanhaakt.

Samenwerken

De wettelijke taken per overheid zijn het uitgangspunt in de samenwerking. Op het raakvlak zijn al voordelen te behalen door samen naar optimalisaties te zoeken. Maar juist door over de eigen grenzen van de eigen taakuitoefening heen te kijken, bestaande werkwijzen en structuren los te laten en door verantwoordelijkheden te delen, zullen nieuwe kansen ontstaan. Wij vinden het dan ook een goede zaak dat samenwerkingspartners diensten en werkzaamheden voor elkaar uitvoeren als dit bijdraagt aan de realisatie van de BAW-doelen.

Limburg is onderverdeeld in samenwerkingen in regioverband. Per Limburgse regio zijn de doelen en afspraken bestuurlijk verankerd in samenwerkingsovereenkomsten en/of convenanten. Wij vinden het belangrijk dat de voortgang van het Bestuursakkoord Water (BAW) in de regio's zelf en Limburg-breed wordt gemonitord en dat partijen elkaar kunnen aanspreken bij onvoldoende resultaat.

We zien de samenwerking als motor om de gezamenlijke watersysteemambities van gemeenten en waterschappen concreet te maken, te verankeren in gemeentelijk beleid en binnen de afgesproken termijnen uit te voeren. Daarbij zijn de gemeentelijke rioleringsplannen (GRP's) en de regionale afvalwaterplannen het belangrijkste instrumenten om afspraken tussen gemeente en waterschap vast te leggen. Naast gemeenten betrekken we bijvoorbeeld ook bedrijven (landbouw en industrie) in de samenwerking om kansen te benutten op het gebied van uitwisseling van water, warmte en grondstoffen. We zien rioolwater niet meer als afvalwater, maar als bron van energie en grondstoffen.

Wat gaan we hiervoor doen

- We sluiten samenwerkingsovereenkomsten en/of convenanten tussen waterschap en gemeenten, inclusief maatregelen, rollen en verantwoordelijkheden. Concreet betekent dit dat we kennis, kunde, operationele werkzaamheden en financiële bijdragen inbrengen in de regionale en Limburgbrede samenwerking. We onderzoeken hoe we deze samenwerking kunnen formaliseren.
- We onderzoeken samen met onze partners uitwerkingen en toepassingen van innovaties op het gebied van het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater, het sluiten van kringlopen en het tussen bedrijven uitwisselen van water, warmte en stoffen. Hierbij maken we onder andere gebruik van de zoekrichtingen uit de landelijke Visiebrochure afvalwaterketen tot 2030.
- We breiden de samenwerking met WML uit:
 - We onderzoeken een mogelijke samenwerking bij of integratie van de geografische informatievoorziening.
 - We verkennen de inzet van gezamenlijke diensten voor calamiteiten en onderhoud van gemalen en pompen.
 - We werken mee aan het oppakken van de maatregelen die in de uitvoeringsprogramma's gebiedsdossiers drinkwater zijn opgenomen (aan het opstellen ervan hebben we de vorige planperiode meegewerkt). De provincie heeft hierbij de regierol.
 - We onderzoeken een gecombineerde rekening van gemeente, waterschap en WML voor inwoners en bedrijven.
- We stimuleren het opstellen van gezamenlijke GRP's per regio als belangrijkste instrument om de samenwerking in de afvalwaterketen verder te verbeteren. Hierdoor kan beleid op elkaar worden afgestemd, wordt afstemming op investerings- en exploitatiegebied eenvoudiger, worden best practices gedeeld en wordt het uitvoeren van gezamenlijke projecten bevorderd.

- We pleiten voor actuele BRP's op zuiveringskringniveau, conform Leidraad Riolering (Rioned), het BRP-format en de gezamenlijk ontwikkelde uniforme methode voor rekenen en modelleren, waardoor een optimale afstemming tussen riolering, transportsysteem van het waterschap en de rwzi plaatsvindt.

Met welke partners werken we samen

We werken intensief samen met gemeenten en WML voor meer doelmatigheid in de afvalwaterketen. In de planperiode verbreden we de samenwerking door ook andere (buitenlandse) overheden, bedrijfsleven en onderwijs te betrekken. Daarmee onderzoeken we nieuwe kansen in de optimalisatie van de afvalwaterketen.

Monitoring

Door meten en monitoren krijgen gemeenten en waterschap inzicht in het daadwerkelijk functioneren van het afvalwatersysteem. Met dit inzicht is optimalisatie van de inrichting en het beheer te realiseren en mogelijk ook een kostenbesparing op de investeringen. We stemmen meetactiviteiten op elkaar af via strategische meetplannen. In de planperiode geven we met de gemeenten het meten en monitoren verder vorm. Daarbij staan we open voor een coördinerende en faciliterende rol als dit bijdraagt aan de realisatie van de BAW-doelen.

5. Crisisbeheersing

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap is verantwoordelijk voor:

- Crisisbeheersing in situaties waarin onze taakuitoefening wordt bedreigd.
- Het voorkomen of beperken van slachtoffers, economische en ecologische schade bij watergerelateerde calamiteiten.

De Waterwet, de Waterschapswet en de Wet veiligheidsregio's bieden de beleidskaders. De landelijke visie 'Samenwerking in de crisisbeheersing' (Unie van Waterschappen) biedt een nadere uitwerking voor waterschappen. We hebben ons hieraan geconformeerd.

Wat is onze strategie

Een professionele crisisorganisatie opzetten en onderhouden.

We zoeken de samenwerking in crisisbeheersing, met als kern in 2020 een (veer)krachtige partnerschap met andere waterschappen in crisisbeheersing. Dit bereiken we door vergaande samenwerking tussen de waterschappen en door het aangaan van optimale allianties met onze belangrijkste partners in crisisbeheersing; de veiligheidsregio's. We volgen hierbij de landelijke visie.

Belangrijke uitgangspunten zijn volwaardig partnerschap en netcentrisch werken vanuit een professionele crisisorganisatie.

Wat gaan we hiervoor doen

- We stellen met onze partners vast aan welke eisen en normen de organisatie van de crisisbeheersing moet voldoen.
- We sluiten aan bij de landelijke visie 'Samenwerking in de crisisbeheersing'. Dit betekent dat we in de planperiode de doelstellingen zoals geformuleerd in deze visie concreet gaan voorbereiden, uitwerken, evalueren om vervolgens nieuwe doelstellingen te formuleren. Sleutelwoorden hierbij zijn partnerschap, samenwerking en professionalisering.
- We nemen diverse maatregelen gericht op de professionalisering van de crisisbeheersing op basis van de acht thema's van het landelijk uitvoeringsprogramma:
 - structuur (inrichting crisisorganisatie en planvorming),
 - mensen (vakbekwaamheid, oefenen),
 - relatiebeheer (verbinden met partners),
 - informatie (netcentrisch werken en gedeeld waterbeeld),
 - middelen (materialen),
 - kennis (kennisagenda, ontwikkelagenda, kennisnetwerk en kennispools),
 - communicatie (risico- en crisiscommunicatie),
 - kwaliteit (criteria, borging en toetsing).

- We stellen samen met de veiligheidspartners beleid op over hoe te handelen bij extreme afvoeren die het beschermingsniveau overstijgen. Hierbij krijgt ook een juiste afbakening van de waterschapstaken, bijvoorbeeld bij eventuele evacuaties, een concrete invulling.
- We actualiseren de crisisbeheersing ten aanzien van: nieuwe risico's als het uitvallen van ICT en energie en het optreden van epidemieën, nazorg na calamiteiten en calamiteiten van afvalwater.

Met welke partners werken we samen

We werken in de crisisbeheersing samen met de volgende partners:

- Rijkswaterstaat is onze belangrijkste partner bij crisisbeheersing rond de Maas.
- Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de veiligheid bij wateroverlast, voor de inzet van brandweer (bluswater) en politie bij waterverontreiniging. Ze zijn ook een belangrijke partner in de aanpak van waterkwaliteitsproblemen. En bij calamiteiten in de afvalwaterzuivering als gevolgen van lozingen op rioleringen.
- Inwoners en bedrijven zijn een belangrijke doelgroep in de crisisbeheersing en -communicatie.
- We werken met Rijkswaterstaat, gemeenten en de Geneeskundige Hulporganisatie in de regio's (GHOR) samen in de veiligheidsregio.
- De Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) is partner bij onder andere de communicatie omtrent hoogwater en de evacuatie van vee.
- Gezien de ligging van ons beheersgebied werken we bij een crisis ook samen met Belgische en Duitse waterautoriteiten.

Monitoring

De kwaliteit van onze crisisorganisatie wordt gemeten en verbeterd door evaluatie van:

- Eigen oefeningen.
- Gezamenlijke oefeningen met partners.
- Ons optreden tijdens calamiteiten.

Het waterschap als crisisorganisatie

Als waterschap hebben we een rol bij diverse watergerelateerde probleemsituaties. Afhankelijk van de aard en de ernst handelen we direct vanuit onze reguliere taken of wordt de crisisorganisatie ingezet.

Voorbeelden:

- Hoogwater Maas
- Hoogwater beken
- Wateroverlast bij bebouwing of infrastructuur
- Opzettelijke lozing op oppervlaktewater
- Calamiteit met lozing op oppervlaktewater
- Calamiteiten bij lozing van toxische stoffen op de riolering
- Calamiteiten in het afvalwaterzuiveringsproces
- Vissterfte
- Algenbloei
- Botulisme
- Afvaldumping
- Nucleaire ongevallen

6. Instrumenten

Om onze taken en werkzaamheden goed uit te kunnen voeren, zetten we verschillende instrumenten in. Met regels, toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat de water(schaps)belangen worden geborgd – ook bij activiteiten van anderen in of bij het water. Dankzij eigendom van gronden en gebruiksovereenkomsten met perceeleigenaren kunnen we gebruik maken van percelen voor de uitvoering van projecten of onderhoud. Ook bij de inzet van onze instrumenten werken we samen met partners in de omgeving.

6.1 Regels, vergunningen en toezicht

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap moet zorgen voor:

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving als instrumenten in de zorg voor goede oppervlaktewaterkwaliteit en –kwantiteit, een goede grondwaterkwaliteit en goede bescherming van de waterkeringen. De Waterwet en aanverwante wet- en regelgeving, zoals het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit lozen buiten inrichtingen en de Omgevingsverordening Limburg bieden hiervoor de kaders. De kwaliteitscriteria uit de wet Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH) vormen de basis voor de organisatie van vergunning, toezicht en handhaving binnen het waterschap. Een belangrijke randvoorwaarde in de uitvoering van vergunning, toezicht en handhaving is dat we bestuurlijke en administratieve lastendruk verlagen. Dit volgt onder meer uit het Bestuursakkoord Water en uit convenanten in de waterkolom (Rijk, provincies en waterschappen).
- Uitvoering van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz) in Limburg. Provincie Limburg heeft dit aan het waterschap gedelegeerd voor 35 aangewezen zwemgelegenheden.

Wat is onze strategie

Het watersysteem beschermen met eenvoudige regels

Om het watersysteem te beschermen tegen invloeden die de ontwikkelingsdoelen belemmeren zetten we verschillende instrumenten in. Onze focus ligt op vroegtijdig overleg met de initiatiefnemer, waarbij we ons opstellen als deskundige partner die meedenkt en waar mogelijk doelmatig participeert.

Dit is onderdeel van onze voorkeursladder: van preventie (voorlichting, communicatie), toezicht (controle op de naleving van regelgeving) naar handhaving (sanctionerend optreden bij geconstateerde overtredingen). Met goede voorlichting zorgen we dat de regels en hun achtergrond goed bekend zijn bij de doelgroepen, waardoor de kans op naleving groter is.

We houden procedures zo eenvoudig mogelijk door te werken met algemene regels. Als volgens die regels wordt gewerkt, is geen vergunning nodig. Als wel een vergunning nodig is, zorgen we voor een zo kort mogelijke behandelingstermijn. Bij herziening van de keur en beleidsregels hanteren we het principe “Ja, tenzij”. Dit betekent dat activiteiten in principe zijn toegestaan, tenzij er redenen zijn om ze niet toe te staan.

Om de bestuurlijke en administratieve lastendruk verder te verlagen werken we met onze collega-overheden volgens het één-loket systeem zodat maar één vergunningsaanvraag nodig is. Lozingen uit gemengde of gescheiden rioolstelsels (overstorten en regenwaterlozingen) regelen we door met de gemeenten afspraken te maken en deze vast te leggen in gemeentelijke rioleringsplannen.

Efficiënt uitvoeren toezicht en handhaving

We voeren onze toezicht- en handhavingstaken probleemgestuurd uit. Dit betekent dat we onze inspanning prioriteren op basis van de hoogste risico's. Voor het toezicht op indirecte lozingen (op het gemeentelijke rioolstelsel) richten we ons dan ook vooral op gebieden met veel industrie.

We werken volgens een landelijke handhavingstrategie, zoals voorgeschreven door de Wet Vergunningen Toezicht Handhaving (VTH). We voldoen aan gestelde criteria voor de processen, personele capaciteit en opleidingsniveau van het personeel.

De aandacht voor een preventieve aanpak (bijvoorbeeld communicatie, coachend toezicht) in het handhavingbeleid benadrukt het vertrouwen. Blijkt het vertrouwen te worden geschonden dan vindt handhavend optreden plaats.

Kwartet: keur, legger, beleidsregels en algemene regels

Het waterschap heeft vier instrumenten ter beschikking om het watersysteem en de waterkeringen te beschermen en te voorkomen dat er ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden.

- In de keur, de belangrijkste verordening van het waterschap, staat welke geboden en verboden gelden in en om de in de legger opgenomen waterstaatswerken. We kunnen van de verbodsbepaling in de keur een ontheffing geven via een vergunning.
- Op de legger is aangegeven voor welke (primaire) oppervlaktewateren en waterkeringen de keur van toepassing is.
- Voor een consequente en zorgvuldige belangenafweging werken we volgens beleidsregels. Hierin is meer in detail aangegeven wat wel en niet toelaatbaar is en onder welke voorwaarden activiteiten worden toegelaten.
- Om regeldruk voor bedrijven en inwoners te verminderen, hebben we al veel activiteiten onder algemene regels gebracht. Deze zijn niet meer vergunningplichtig. Zo nodig is in de algemene regels een meldplicht opgenomen.

Wij toetsen meldingen aan onze eigen regelgeving en aan landelijke kaders zoals het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen. Bij zwaarwegende argumenten hebben we voor bepaalde activiteiten de mogelijkheid om een maatwerkvoorschrift op te stellen als aanvulling op de algemene regels. Hierin kunnen we specifieke voorwaarden aan de activiteit stellen.

Veilig en verantwoord recreëren

Voor zover mogelijk zetten we recreatief medegebruik van onze waterwerken in om tegemoet te komen aan wensen van klanten en omdat het bijdraagt aan draagvlak voor ons werk. Wandelen op waterkeringen of onderhoudspaden is vrijwel overal toegestaan, tenzij andere belangen prevaleren of dit overlast geeft voor direct aanwonende of perceeleeigenaren. We moeten immers als waterschap ten allen tijde onze taak (zoals het plegen van onderhoud) zo efficiënt en goedkoop mogelijk kunnen blijven uitvoeren.

We doen er alles aan om alle officiële, bij het waterschap in beheer zijnde zwemwaterlocaties minimaal te laten voldoen aan de kwalificatie 'aanvaardbaar' (zie Bijlage H Kaarten 4c Overige functies). Onze controle en informatievoorziening voldoen aan de wettelijke richtlijnen.

Met ons jachtbeleid maken we wildbeheer en schadebestrijding op onze eigendommen mogelijk en voorkomen we onbejaagbare jachtvelden in aangrenzende terreinen.

Voor viswateren is ons doel om in samenwerking met eigenaars, beheerders en gebruikers de ecologische kwaliteit te waarborgen.

Op een aantal beken is kanovaart onder bepaalde voorwaarden toegestaan, bijvoorbeeld op de Roer, Niers en Swalm.

Wat gaan we hiervoor doen

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

- We actualiseren eigen regelgeving en instrumenten (keur, legger, beleidsregels en algemene regels) onder andere ten aanzien van de nieuwe veiligheidsnormen voor waterkeringen.
- Inwoners en bedrijven kunnen alle zaken digitaal afhandelen. Voorbeelden zijn het aanvragen van een vergunning of het indienen van een bezwaarschrift. Daarvoor is het ook nodig dat de benodigde gegevens digitaal ontsloten zijn. Analoge alternatieven blijven bestaan.
- We zetten waar mogelijk in op deregulering.
- We ontwikkelen waar nodig een beleidskader maatwerkvoorschriften bij vergunningen.
- We stellen op basis van een risicoanalyse jaarlijks een handhavingsprogramma op. Hierin implementeren we de nog vast te stellen wettelijke kwaliteitscriteria uit de wet Vergunningen Toezicht Handhaving (VTH) en de landelijke sanctiestrategie. Naast de reguliere inspecties worden ook de periodieke inspectievluchten, om onder meer toe te zien op de naleving van teelt-, mest- en spuitvrije zones, opgenomen.
- We communiceren met de omgeving over regels en stimuleren gewenst gedrag (bijvoorbeeld over rioolgebruik en milieuvriendelijke onkruidbestrijding). Dit om te zorgen voor bekendheid van de regelgeving en spontane naleving ervan.
- We werken samen met Rijkswaterstaat conform de landelijke samenwerkingsafspraken samenloop.

Recreatie

- We bevorderen met recreatief medegebruik de beleefbaarheid van water. Dit doen we onder andere door de waterwerken toegankelijk en aantrekkelijk te maken. Dit leggen we vast in onze nota recreatief medegebruik.
- Tijdens het zwemseizoen voeren we controles en bemonsteringen uit bij de officiële zwemlocaties. Daarnaast voeren we inspecties uit op plaatsen waar een zwemverbod geldt en op niet-aangewezen plaatsen waar toch wordt gezwommen. We plaatsen informatieborden bij de zwemplekken en communiceren via www.zwemwater.nl. We adviseren bij nieuwe zwemlocaties/-zwemplekken op basis van protocol aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties en volgen met de provincies de landelijke trends op het gebied van zwemwaterkwaliteit (waaronder de nieuwe zwemwaterwet in 2018) in relatie tot klimaatverandering en we dragen zo nodig bij aan nieuw beleid.
- De bestrijding van schadelijk wild besteden we uit. Ook op waterschapsobjecten waar geen directe schade is, staan we jacht toe.
- Het visrecht op de wateren in ons werkgebied verhuren we aan derden. We machtigen de betreffende visstandbeheercommissie tot het uitgeven van vergunningen voor vissen op de eigendommen van het waterschap. De bestaande overeenkomsten worden aangepast aan de nieuwe inzichten uit de Adviesnota Beleid Water- en Visstandbeheer.

- We vragen alle visrechthebbenden om een visstandbeheerplan op te stellen. Dit gebeurt in overleg met het waterschap. Het plan wordt door ons getoetst. Hiervoor stellen we in de planperiode een toetsingskader op.

Met welke partners werken we samen

Bij het interpreteren, uitwerken, implementeren en uitvoeren van de regelgeving werken we samen met landelijke en regionale partners.

- We werken samen met Rijkswaterstaat op basis van de in het Bestuursakkoord Water opgestelde samenwerkingsafspraken Vergunningverlening en Handhaving. We werken onder andere samen bij het toezicht op het Besluit bodemkwaliteit risicovolle bedrijven (Brzo), glastuinbouwbedrijven en andere agrarische bedrijven en activiteiten in het kader van het Activiteitenbesluit Milieubeheer en Wet gewasbestrijdingsmiddelen en biociden en in het geval van samenloop van bevoegdheden. Deze samenwerking bestaat ook uit het uitwisselen van kennis en menskracht.
- Met Omgevingsdiensten werken we volgens de één-loket benadering om te zorgen dat inwoners en bedrijven alle vergunningen tegelijk op één plek kunnen aanvragen en ondersteunen we de regionale uitvoeringsdienst (RUD) in geval van normoverschrijdingen in het effluent van de rwzi bij de controle op het water gerelateerde deel van de vergunningen.
- Provincie Limburg heeft de controle van de zwemwateren aan ons gedelegeerd en werkt met ons samen aan een Afwegingskader Grondwateronttrekkingen.
- Visstandbeheerscommissies verlenen namens ons visvergunningen, stellen visstandbeheersplannen op en voeren deze uit. Wij toetsen deze plannen.
- Wildbeheerseenheden huren het jachtrecht op waterschapseigendommen en bestrijden schadelijke soorten.
- Recreanten zijn onze klanten als gebruikers van de beekdalen, waterschapswerken en zwemwateren. Via tal van communicatiekanalen vragen we hun betrokkenheid bij het schoon houden van het water.

Monitoring

We monitoren of we de gestelde doelen realiseren door:

- Te toetsen of het aangevoerde afvalwater van IBA's, chemische toiletten of productiewater van fabrieken voldoet aan de voorwaarden (steekproefsgewijs analyseren van monsters).
- Periodiek de klanttevredenheid van onze vergunningverlening en handhaving te meten.
- Het beleid voor recreatief medegebruik periodiek te toetsen bij onze klanten.

6.2 Grondbeleid en areaalbeheer

Waar staan we voor aan de lat

Voor het realiseren van onze projecten zoals beekherstel en de aanleg van waterkeringen, regenwater-buffers, erosiestroken en grasbanen en voor efficiënt en effectief onderhoud en beheer, willen we kunnen beschikken over de benodigde gronden.

Wat is onze strategie

Strategisch verwerven

We zetten in op vroegtijdige aankoop van gronden, zodat geplande projecten niet vertragen. Primair gaan we voor minnelijke verwerving, waarbij we desgewenst ruilgrond inzetten. We bieden perceeleigenaren compensatieregelingen in geval van onvoorzienbare schade op specifieke percelen. Voorziene schade regelen we altijd vooraf.

Alternatieven onderzoeken

In plaats van aankoop, kiezen we in bepaalde gevallen voor het vestigen van een zakelijk recht. We staan open voor initiatieven uit de samenleving die een alternatief kunnen zijn voor grondverwerving, zoals groenblauwe diensten.

Wat gaan we hiervoor doen

- We stemmen de grondaankoop nog beter af op de meerjarenplanning van onze uitvoeringsprojecten.
- We onderzoeken of in sommige gevallen en voor sommige percelen het vervangen van grondaankoop door de inzet van groenblauwe diensten en bijbehorende Europese subsidies in combinatie met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) wenselijk is.

Met welke partners werken we samen

We kopen als waterschap gronden aan of sluiten gebruiksovereenkomsten om onze taken optimaal uit te kunnen voeren. Ook partners in de regio hebben een rol hierin:

- Provincie Limburg heeft een regierol in ruimtelijke ordening en kent subsidies toe voor onder meer grondverwerving in de Ecologische Hoofdstructuur (Goud- en zilvergroene Natuur).
- Gemeenten hebben door bestemmingsplannen veel invloed op de gebruiksmogelijkheden en waardeontwikkeling van gronden. Daarmee geeft de ruimtelijke ordening sturing aan de mogelijkheden voor grondverwerving. Dit speelt vooral in het landelijk gebied. Daarnaast vindt ook gronduitruil en -aankoop plaats tussen waterschap en gemeente.
- Terrein- en natuurbeheerders brengen bij beekherstelprojecten gronden in. Na herinrichting krijgen ze de natuurgronden buiten de beekzones in eigendom en beheer.
- Agrariërs zijn de belangrijkste grondeigenaren in het landelijke gebied. Zij kunnen ook groenblauwe diensten leveren door bepaalde aanleg- of onderhoudswerkzaamheden tegen vergoeding voor ons uit te voeren.

7. Financieel perspectief

Het financieel meerjarenperspectief geeft antwoord op de vraag of de maatregelen die we tussen 2016 – 2021 uit willen voeren, financieel haalbaar zijn. Voor de leesbaarheid van de tabel zijn we uitgegaan van geconsolideerde cijfers.

De algemene conclusie is dat de maatregelen uit dit Waterbeheerplan financieel te realiseren zijn binnen de gecombineerde meerjarenbegrotingen van beide waterschappen. Ze hebben dus geen gevolgen voor de tariefstelling anders dan nu in de meerjarenbegrotingen opgenomen. Een overzicht van de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan dit financieel overzicht, vindt u in bijlage F. De uitvoering van het WBP past binnen de beschikbare menskracht en middelen. De capaciteit van de organisatie is te beperkt is om 'alles in een keer te doen'. Daarom kiezen we voor fasering van maatregelen. Voor een aantal maatregelen is een nadere overweging nodig hoe deze in de exploitatie worden ingepast. Hiervoor verwijzen we u naar bijlage G.

FINANCIËEL MEERJAREN-PERSPECTIEF INVESTERINGEN			
Hoofdthema's (processen en programma's en belangrijkste investeringswerken)	bruto totaal planperiode	netto totaal planperiode	netto totaal per jaar
Hoogwaterbescherming Maas			
Dijkversterkingen	154.422.000	10.766.000	1.807.000
Overige investeringen waterkeringszorg - w.o. veiligheidstoets	2.100.000	2.100.000	350.000
Totaal investeringen hoogwaterbescherming Maas	156.522.000	12.866.000	2.157.000
Regionaal watersysteem			
Bestrijding wateroverlast	37.700.000	25.800.000	4.300.000
Beekherstel beekdalbreed KRW en overige watergangen	59.742.000	40.284.000	6.714.000
Peilbeheer, verdrogingsbestrijding en wateraanvoer	18.176.000	2.076.000	346.000
Overige investeringen regionaal watersysteem	900.000	900.000	150.000
Totaal investeringen regionaal watersysteem	116.518.000	69.060.000	11.510.000
Zuiveren			
Investerings in rioolwaterzuiveringsinstallaties	91.120.000	91.120.000	15.187.000
Investerings in het transportsysteem	29.890.000	29.890.000	4.982.000
Investerings in slibverwerking en grondstoffenwinning	6.464.000	6.464.000	1.077.000
Totaal investeringen in zuiveringstechnische werken	127.474.000	127.474.000	21.246.000
Totaal investeringen Waterbeheersplan 2016-2021	400.514.000	209.400.000	34.913.000
Bijdragen aan nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma	65.850.000	65.850.000	10.975.000
Overige investeringen			
Totaal overige investeringen bedrijfsvoering, bestuur ca.	16.370.000	16.370.000	2.728.000
Totaal investeringen waterbeheer Limburg	482.734.000	291.620.000	48.616.000

8. Evaluatie Waterbeheerplannen 2010-2015

Halverwege en aan het einde van de planperiode van de Waterbeheerplannen 2010-2015 hebben we de voortgang van de plannen geanalyseerd. De resultaten uit deze analyse zijn gebruikt bij het opstellen van dit nieuwe Waterbeheerplan 2016-2021. Wanneer maatregelen nog niet waren uitgevoerd, is opnieuw beoordeeld of:

- Het destijds gestelde doel nog geldt.
- De nog niet (volledig) uitgevoerde maatregel nog wenselijk/noodzakelijk is; die maatregel is dan opgenomen in het uitvoeringsprogramma van dit Waterbeheerplan tenzij inmiddels andere maatregelen efficiënter zijn; dan zijn die opgenomen.

9. Monitoring Waterbeheerplan 2016 - 2021

We willen de uitvoering en financiering van maatregelen uit dit Waterbeheerplan kunnen volgen en waar nodig bijsturen. Daarom hebben wij de maatregelen in dit plan zo concreet mogelijk geformuleerd en gebundeld in een uitvoeringsprogramma (Bijlage A). De maatregelen in dit uitvoeringsprogramma worden vervolgens Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch en Tijdgebonden (SMART) opgenomen in de planning- en controlcyclus van het waterschap: meerjarenraming, begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening. Deze koppeling biedt voortdurend zicht op de stand van zaken in uitvoering van dit Waterbeheerplan. Een mid-term review wordt daardoor overbodig.

10. Risicoanalyse

De voortgang van de uitvoering van dit Waterbeheerplan kan door verschillende redenen in gevaar komen:

- Financiële redenen:
 - De provinciale subsidies vastgelegd in het Partnercontract zijn nog niet zeker en kunnen anders uitvallen dan waar nu rekening mee is gehouden.
 - Hogere investeringen of exploitatiekosten noodzakelijk dan verwacht
 - Lagere bijdragen van derden en/of lagere subsidies dan verwacht
 - Lagere belastingdraagvlak door demografische ontwikkelingen
- Operationele redenen:
 - Hernieuwde inzichten, prioriteringen of beleidsontwikkelingen
 - Onvoldoende maatschappelijk draagvlak
 - Stagnatie in grondverwerving
 - Langdurige procedures met planologische belemmeringen
 - Trage vergunningverlening

Wanneer we de geplande maatregelen niet (kunnen) uitvoeren, kan dit leiden tot:

- Imagoschade
- Fysieke schade
- Gevolgschade
- Financiële schade door boetes

We kunnen een aantal schaden beperken door maatregelen te nemen:

- We gaan imagoschade tegen door met name goede communicatie met onze partners. Ook monitoren we het uitvoeringsprogramma en maken we de rapportages openbaar.
- De overige schaden hebben vooral financiële gevolgen. Dekking nemen we via risicomanagement mee in de Algemene Reserve op de balans van het waterschap.

Daarnaast lopen we ook nog risico's bij het uitvoeren van de maatregelen.

Twee belangrijke risico's zijn:

- Overtreden van de Flora en Fauna wet; als beheersmaatregel hiervoor werken we conform een gedragscode.
- Personele risico's; als beheersmaatregel hiervoor letten we goed op de arbeidsomstandigheden van medewerkers en voeren we een risico-inventarisatie (RIE) uit.

11. Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft tot doel om de kwaliteit van oppervlaktewateren en het grondwater op het gewenste niveau te krijgen en te houden. In Nederland vertaalt de rijksoverheid de KRW in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. Limburg behoort tot het stroomgebied Maas. De waterpartners stellen deels zelf de doelen en de maatregelen vast om ervoor te zorgen dat de waterkwaliteit in dit stroomgebied voldoet aan de Europese eisen. Stromende wateren met een stroomgebied oppervlakte van meer dan 10 km² en plassen met een oppervlakte van meer dan 50 ha zijn zogenaamde KRW-waterlichamen.

Waar staan we voor aan de lat

Het waterschap moet voor de KRW-waterlichamen:

- Bijdragen aan het realiseren van de doelen die op basis van landelijke wet- en regelgeving bestuurlijk zijn vastgesteld in het Provinciaal Waterprogramma. Voldoen aan de resultaatsverplichting voor de maatregelen die we aan de Europese commissie aanmelden.
- Rapporteren over de geboekte resultaten en genomen maatregelen.

Wat is onze strategie

- Doelen; we hanteren de doelen voor fysisch-chemische waterkwaliteit en ecologie uit het Provinciaal Waterprogramma. Een uitwerking van de doelen vindt u ook op het landelijke waterkwaliteitsportaal (www.waterkwaliteitsportaal.nl). Voor de prioritair chemische stoffen gelden de Europese normen.
- Fasering; de KRW biedt de mogelijkheid om de doelen niet in 2015 te realiseren, maar te faseren tot 2021 of 2027. We maken hier gebruik van. Het is te kostbaar en technisch niet mogelijk om in 2021 aan alle waterkwaliteitsdoelen en doelen voor de biologische kwaliteitselementen te voldoen. De fasering van onze maatregelen geldt voor beekherstel, aanpak vismigratieknelpunten en verbeteren van het effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's).
- Maatregelen die bewezen effectief zijn, zoals beekherstel, verbetering effluent van rwzi's en de aanpak van grote riooloverstorten, blijven no-regret maatregelen voor de huidige en volgende planperiode.
- Mogelijk zijn niet alle voorziene maatregelen voldoende om de doelen in 2021/2027 daadwerkelijk te behalen. Waarom dat zo is, is niet altijd duidelijk. We onderzoeken daarom onze watersysteemkennis en de beschikbare instrumenten (zoals monitoring, kennisuitwisseling en advisering) om hier meer inzicht in te krijgen. Dit kan leiden tot aanvulling of bijstelling van maatregelen en/of doelen.

Wat gaan we hiervoor doen

- Beekherstel: in 2016 moet in het landelijk gebied nog circa 135 km KRW lichaam opnieuw worden ingericht om te voldoen aan de eisen uit de KRW. Tot 2021 brengen we circa 61,5 km op orde. Het resterende deel volgt in de volgende planperiode (zie Bijlage B Beekherstel stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW en Bijlage H Kaart 2 Maatregelen).
- We stellen beheer- en onderhoudsplannen op, zodat we ook in ons beheer en onderhoud een bijdrage leveren aan het realiseren van de KRW-doelen.
- Gemeenten stimuleren we door middel van voorlichting en onderling overleg om riooloverstorten te saneren (zie Bijlage H Kaart 5 Kwetsbaarheid aquatische levensgemeenschappen voor riooloverstorten).
- We werken samen met land- en tuinbouworganisaties, zoals de LLTB, aan innovatieve maatregelen op het raakvlak van landbouw, waterkwaliteit, waterkwantiteit en ruimte.

- We onderzoeken wat de oorzaak is van het onvoldoende bereiken van doelen, wat het effect is van bestaande maatregelen en welke (extra) maatregelen wel bijdragen aan de doelen. We doen dit op internationaal, landelijk en regionaal niveau.
- Natte natuur (zie paragraaf 3.2 Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding). Watergerelateerde natuurdoelen die onderdeel uitmaken van het Natura-2000 netwerk vallen onder de KRW. Hiervoor worden projecten uitgevoerd in het kader van het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR), het Nieuw Limburgs Peil (NLP) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).
- Vismigratie. In 2016 zijn er nog ongeveer 75 grotere vismigratiebelemmeringen (stuwen, waterverdeelwerken) in Limburg. Hiervan gaan we er tot 2021 zo'n 50 opheffen, als onderdeel van beekherstel of met vispassages. Voor zover mogelijk worden kleine belemmeringen ook in de planperiode verwijderd. Het resterende deel pakken we op in de volgende planperiode.
- Aanpassen rioolwaterzuiveringsinstallaties (zie paragraaf 4.1 Afvalwaterketen) De nieuwe stikstofnormen op basis van het Bkmw-2015 betekent tot 2021 voor twee rwzi's een aanscherping. Tussen 2021-2027 volgen nog acht rwzi's. Voor fosfaat betekent het voor zes rwzi's een aanscherping tot 2021. Tussen 2021-2027 volgen nog zes rwzi's.
- We rapporteren conform landelijke afspraken via het Waterkwaliteitsportaal (zie www.waterkwaliteitsportaal.nl). Voor elk KRW-waterlichaam is per waterbeheerder een factsheet beschikbaar. Deze factsheets updaten we jaarlijks.

Met welke partners we hierin samenwerken

We staan als waterschap samen met een groot aantal partners aan de lat voor waterkwaliteit en stimuleren hen om hun verantwoordelijkheid te nemen:

- Andere overheden:
 - Rijk; zorgt voor wet- en regelgeving, coördineert, stelt protocollen en richtlijnen op, voert maatregelen uit in rijkswateren, rapporteert aan Brussel,
 - Stroomgebied Maas; onderlinge ambtelijke en bestuurlijke afstemming tussen waterbeheerders op stroomgebiedniveau,
 - Provincie Limburg; stelt status en doelstellingen vast, geeft richting aan beleid,
 - Gemeenten; werken onder andere aan de sanering van riooloverstorten. De gezamenlijke ambities zijn vastgelegd in het document 'Van helder naar schoon water' (zie ook paragraaf 3.6 Waterkwaliteit en ecologie).
- WML; met betrekking tot de bronnen voor drinkwater, zoals benoemd in artikel 7 van de KRW, in relatie tot het effect van beheer van grond- en oppervlaktewater dat door de waterschappen wordt uitgevoerd.
- De sector industrie draagt bij aan de gewenste waterkwaliteit door lagere uitstoot van stoffen via de lucht. Het waterschap signaleert aanwezige probleemstoffen en onderzoekt de herkomst.
- Met de agrarische sector zijn de mestwetgeving en de regels voor gewasbescherming aangescherpt. We adviseren over mogelijke maatregelen aan onder andere LLTB en regionale samenwerkingsverbanden.
- Bij Belgische en Duitse partners bevorderen we de afstemming van onze maatregelen met die in de Belgische en Duitse delen van de stroomgebieden. Het betreft onder andere de grenswatercommissies, het Integraal Waterbeleid Maasbekken, Wasserverband Eifel-Rur en lokale waterbeheerders.

- Beheerders van wateren die niet primair zijn of geen eigendom zijn, stimuleren we via advisering om inrichtings- en beheersmaatregelen te nemen voor watergebonden organismen Denk daarbij aan peergebieden, vennen en andere (half-)natuurlijke (grond-) watersystemen die onder de KRW of Natura-2000 vallen.

Monitoring

Om de toestand en trends van de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen en Natura-2000 gebieden te volgen en te toetsen, voeren we een monitoringsprogramma uit dat voldoet aan de landelijke protocollen en richtlijnen. Met operationele monitoring volgen we de effecten van de maatregelen. Met toestand- en trendmonitoring maken we lange termijn effecten (inclusief gevolgen van klimaatwijzigingen) zichtbaar. Met onze aangrenzende waterbeheerders in binnen- en buitenland stemmen we de uitvoering en de resultaten van de monitoring onderling af.

Bijlagen

Bijlage A Uitvoeringsprogramma

H2 HOOGWATERVEILIGHEID MAAS

Hoogwaterbescherming

Scherp en SMART maken veiligheidsstrategie tot 2100

Vergroten van risico bewustzijn van inwoners en bedrijven

Opstellen Beheerplan Waterkeringen

Verkrijgen van helderheid over areaal aan primaire waterkeringen

Ontwikkelen van beleid voor schaadrijken

Aanleggen van ongeveer 50 km dijken

Ontwikkelen van beheerplannen meest kritische dijken ter overbrugging tot dijkverbetering

Opstellen van programma van eisen dijkverbetering met betrekking tot beheer en onderhoud

Evaluëren afwegingskader bescherming solidaire bebouwing en clusters van bebouwing

Opstellen beleid toetsing regionale- en overige waterkeringen

Zorgplicht kwaliteit van de waterkeringen

Verbeteren van invulling zorgplicht waterkeringen

Opstellen inspectieplan waterkeringen

Onderzoeken methoden bestrijden begroeiing bedreigend voor sterkte waterkeringen

Monitoring

Uitvoeren Vierde Landelijke Toetsronde

Proberen invloed uit te oefenen op landelijk instrumentarium voor toetsing veiligheid waterkeringen

Ontwikkelen toetsinstrumentarium voor demontabele keringen en coupures

H3 REGIONAAL WATERSYSTEEM

3.1. Functies van water en rol waterschap

Opstellen notitie Taakverdeling Waterbeheer

Herijken beleid gebruiksmogelijkheden water en aanliggende gronden

Monitoring Functies van water en rol waterschap

Monitoring waterkwaliteit, ecologie en hydromorfologie

Uitwerken beleidsmonitoring

3.2 Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding

Peilbeheer en grondwaterbescherming

Opstellen streefpeilenplan

Zorgen voor duidelijkheid over en naleving van regels peilgestuurde drainage en beheer boerenstuwen

Opstellen gebiedsdekkend NLP heel Limburg

Realiseren van alle maatregelen uit NLP inclusief GGOR en PAS

Ontwikkelen beslissingsondersteunend systeem (BOS)

Actualiseren Afwegingskader Grondwateronttrekking

Klimaatstrategie zoetwater

Implementeren Klimaatstrategie Zoetwater

Deelnemen aan programma Slim Watermanagement

Opstellen voorzieningenniveau

Structureel meenemen klimaatmaatregelen bij beekherstelprojecten en gebiedsprocessen

Monitoring Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding
Optimaliseren van watersysteemmonitoring
Evalueren voortgang implementatie klimaatmaatregelen zoetwaterbeschikbaarheid
3.3 Wateroverlast en bodemerrosie
Wateroverlast uit beken
Onderzoeken prioriteren en uitvoeren noodzakelijke maatregelen ter bescherming bebouwd gebied.
Bepalen noodzakelijke maatregelen landelijk gebied om te voldoen aan geldende normering en deze robuust uitvoeren
Uitwerken van ontwerprichtlijnen voor dammen rond regenwaterbuffers en langs beken
In gesprek gaan met gemeenten om "water als ordenend principe" te integreren in de gemeentelijke taakuitoefening
Inzicht in overstromingsrisico's
Informeren partners, inwoners en bedrijven met nog te ontwikkelen voorspellingsmodellen en waarschuwingssystemen
Wateroverlast uit de riolering
Adviseren gemeenten over basisrioleringsplannen en rioleringsmodellen
Wateroverlast door bodemerrosie
Afstemmen met landbouwsector maatregelen Intentieverklaring Erosiebestrijding
Aanleggen grasbanen en regenwaterbuffers waar nodig
Monitoring Wateroverlast en bodemerrosie
Uitvoeren watersysteemtoets

3.4 Beken en beekdalen

Ontwikkelen eenduidig beleid robuuste beekdalontwikkeling in combinatie met natuur- en landschapsontwikkeling

Herijken beek(dal)herstelbeleid

Herinrichting 61,5 km beek voor realisatie KRW doelen

Treffen van aanvullende maatregelen bij al grotendeels meanderende beken Zuid Limburg

Herinrichten 35 km beek zijnde niet KRW-lichaam

Rekening houden met probleem vissterfte bij aanvragen energie opwekking door watermolens met turbine

Onderzoeken oorzaken niet behalen waterkwaliteitsdoelstellingen

Saneren vervuilde waterbodems (alleen indien noodzakelijk)

Invullen zorgplicht Besluit bodemkwaliteit

Opstellen protocol omgaan vrijkomende bagger bij onderhoud

Uitwerken wettelijke kaders en bevoegdheden verbeteren waterbodems

Opstellen beleidslijn Roerdal; inundatiegebied Roer geldt als waterbodem

Intensief monitoren bodem en water heringerichte Tungelroyse beek

In kaart brengen organisatie samenwerking groenblauwe diensten

Uitvoeren pilots waar maatregelen teelt- en spuitvrije zones, maaibeheer, peilbeheer en beekherstel worden gerealiseerd

Actief informeren en informatie ter beschikking stellen partners omgeving

Monitoring Beken en beekdalen
Monitoren op basis van meerjarenbeleidsplan monitoring
Gebruiken kwaliteits- en kwantiteitsmeetnetten voor meten actuele stand en ontwikkelingen
Toetsen aan wettelijke normen en eigen streefbeeld
Toetsen aan KRW-maatlatten en rapporteren aan Rijk en Europese Commissie
Monitoren uitvoering overeenkomsten landbouwsector
3.5 Water en ruimte
Opstellen strategische visie "Water en ruimte"
Adviseren gemeenten om bestaande waterbelangen en waterstaatskundige elementen in ruimtelijke plannen te borgen
Herijken stedelijk waterbeleid
Stimuleren scheiden van vuil en schoon water
Leveren van kennis en expertise bij klimaatscans/stresstest door gemeenten
Communiceren (gezamenlijk met gemeenten) met inwoners en bedrijven over klimaatadaptie
Monitoring Water en ruimte
Sturen op onze inspanning samenwerking en communicatie met gemeenten

3.6 Waterkwaliteit en ecologie

Onderzoeken gevolgen waterkwaliteit bij verhoogde of piekafvoer

Geven van goede voorbeeld bij beheer en onderhoud door continue certificering Duurzaam Terreinbeheer niveau zilver

Onderzoeken hoe onderhoud kan bijdragen aan minder zwerfafval in oppervlaktewater

Aandacht vragen voor nieuwe maatregelen en nieuwe normen mbt stoffen in watersysteem

Monitoren en zo nodig handhavend optreden bij hoge concentraties ongewenste stoffen in risicogebieden

Vergunnen van lozingen op basis van de beleidsregel Effluentlozingen van mestverwerkende installaties.

Opstellen gezamenlijk uitvoeringsprogramma waterkwaliteitsverbetering met agrarische sector

Opstellen Nota Soortenbeleid

Uitvoeren ecologische scan bij nieuwe werken

Doen van extra onderzoeken/planaanpassingen Natura 2000-gebieden indien noodzakelijk

Nemen van specifieke maatregelen ter bevordering leefomgeving specifieke soorten.

Verbeteren werkwijze en vangtechnieken rattenbestrijding

Voorkomen waterkwaliteitsproblemen door met partners beter regelen beheer stilstaande wateren

Leveren van kennis en advies voor venherstel bij waterkwaliteits- en inrichtingsproblemen

Monitoring Waterkwaliteit en ecologie

Monitoren effect maatregelen land- en tuinbouw

Bepalen van aanwezigheid bepaalde soorten en soortgroepen

Monitoren functioneren riooloverstorten

H4 ZUIVEREN EN WATERKETEN

4.1 Afvalwaterketen

Transport van afvalwater optimaliseren

Onderzoeken van manieren om aanvoer rioolwater rwzi's slimmer te sturen

Zuiveren van afvalwater optimaliseren

Doorvoeren alle aanpassingen aan rwzi's om te voldoen aan lozingsnormen stikstof en fosfor

Onderzoeken inzetbaarheid nieuwe technieken zuiveren en terugwinnen stoffen uit afvalwater en zuiveringsslib

Riooloverstorten aanpakken

Concretiseren benodigde maatregelen aan overstorten

Evalueren overstortproblematiek stedelijk waterbeleid

Zoeken naar alternatieve vormen van individuele afvalwaterbehandeling

Probleemstoffen aanpakken

Onderzoeken wórkomen, herkomst, verspreidingsroutes en verwijderen van probleemstoffen

Monitoring Afvalwaterketen

Inzetten meetnet waterkwaliteitsmonitoring voor ontwikkeling kwaliteit oppervlaktewater

4.2 Samenwerking in de waterketen

Inbrengen kennis, kunde, operationele werkzaamheden en financiële bijdragen in Limburgse samenwerkingsverbanden

Onderzoeken uitvoeren naar uitwerkingen en toepassingen van innovaties

Uitbreiden samenwerking met WML

Stimuleren opstellen gezamenlijke GRP's per regio

Pleiten voor actuele BRP's op zuiveringskringniveau

Monitoring samenwerking waterketen

Krijgen van inzicht in daadwerkelijk functioneren afvalwatersysteem voor optimalisatie inrichting en beheer

H5 CRISISBEHEERSING

Vaststellen van eisen en normen aan organisatie van crisisbeheersing

Doelstellingen landelijke visie "samenwerking in de crisisbeheersing" voorbereiden, uitwerken en evalueren

Professionaliseren crisisbeheersing op basis van de acht thema's landelijk uitvoeringsprogramma

Opstellen beleid "hoe te handelen bij beschermingsniveau overstijgende extreme afvoeren"

Actualiseren crisisbeheersing ten aanzien van nieuwe risico's

Monitoring kwaliteit crisisorganisatie

Metten en verbeteren door evaluatie van oefeningen en het optreden bij calamiteiten

H6 INSTRUMENTEN

6.1 Regels, vergunningen en toezicht

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Actualiseren systeem van eigen regelgeving en instrumenten

Zorgen voor digitale afhandeling van vergunninggerelateerde zaken

Waar mogelijk inzetten op deregulering

Ontwikkelen van beleidskader maatwerkvoorschriften bij vergunningen

Opstellen risico gestuurd handhavingprogramma

Zorgen voor bekendheid van regelgeving en spontane nalevering ervan

Werken conform landelijke samenwerkingsafspraken samenloop

Recreatie

Bevorderen van beleefbaarheid water door middel van recreatief medegebruik

Uitvoering van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)

Uitbesteden bestrijding schadelijk wild

Verhuren visrecht met aan Adviesnota Beleid Water- en Visstandsbeheer aangepaste overeenkomsten

Opstellen toetsingskader en toetsen van door VBC's in overleg met ons opgestelde visstandbeheerplannen

Monitoring Regels, vergunningen en toezicht

Toetsen of aangevoerde afvalwater voldoet aan voorwaarden

Toetsen van klanttevredenheid vergunningverlening

Toetsen beleid recreatief medegebruik bij klanten

6.2 Grondbeleid en areaalbeheer

Afstemmen grondaankopen op meerjarenplanning uitvoeringsprojecten

Onderzoeken of soms vervangen grondaankoop door inzet groenblauwe diensten wenselijk is

Bijlage B Maatregelen Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2 KRW

BEEKHERSTEL

Verplaatst van SGBP 1 naar SGBP2:	
Groote Molenbeek (Castenrayse vennen, A73 spoorlijn)	
Lingsforterbeek (monding)	
Loobeek (Venrays broek, Spurkt)	
Geleenbeek (Corio Glana)	
Geleenbeek (Millen – monding Oude Maas)	
Keutelbeek (Ontkluizing Beek)	
Middelsgraaf (Grens NL/D – Ophoven)	
Rode Beek (Susteren – Oud Roosteren)	
Totaal	39,5 km
Beekhersteltrajecten SGBP2 KRW waterlichamen	
Haelenschebeek (Ellerbeemden)	
Itterbeek (Thorn & Armenmolen)	
Tielenbeek (Bovenloop)	
Panheelderbeek (Meggelveld)	
Raambeek (Thorn)	
Haelenschebeek (traject N279)	
Thornerbeek	
Loobeek (Venrayse Broek, Spurkt)	
Geul (Valkenburg tot Julianakanaal)	
Rode Beek (Millen – Susteren)	
Rode Beek (Mindergangelt – Jabeek)	
Totaal	22,0 km
Totaal aantal km	61,5 km

RWZI's

Roermond
Stein
Susteren
Wijlre
Weert

N2000 GEBIEDEN PAS MAATREGELEN

Deurnsche Peel en Mariapeel
Leudal
Maasduinen
Sarsven en De Banen
Sint Jansberg
Swalmdal
Weerter- en Budelsbergen en Ringelven
Bunder- en Elsloërbos
Geleenbeekdal
Geuldal
Noorbeemden & Hoogbos
Roerdal

Bijlage C Begrippenlijst

Accountmanagement	Planmatig stimuleren en onderhouden van de contacten met onze samenwerkingspartners.
Afkoppelen	Zorgen dat neerslag vanaf verharde oppervlakten (daken, wegen, trottoirs en dergelijke) niet meer in het riool terecht komt. Het wordt rechtstreeks of via een schoonwaterriool in de bodem of op het oppervlaktewater geloosd.
Afvalwater	Alle water waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen. Onderscheiden worden huishoudelijk afvalwater, grondwater: bedrijfsafvalwater, stedelijk afvalwater en ander afvalwater.
Afvalwaterketen	Het geheel van rioolstelsels, rioolgemalen, transportleidingen en rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Afvoercapaciteit	De hoogste afvoer die onder bepaalde omstandigheden een watergang of kunstwerk kan passeren.
Algemene regel	Door de overheid opgelegde regelgeving met betrekking tot een bepaalde activiteit.
Basisinspanning	De inspanning die door gemeenten moet worden gedaan om de vuiluitwerp van riooloverstorten op het oppervlaktewater aan een bepaald maximum te laten voldoen.
Beekdalzones	Met de beekdalzone is aangegeven welke ruimte nodig is om een beek robuust te ontwikkelen. Hiermee is zichtbaar gemaakt naar ruimtelijke ordenaars en gebruikers wat effecten zijn van de waterhuishoudkundige gewenste ontwikkeling in het beekdal ten behoeve van realisatie (op termijn) van Europese-, Rijks- en Provinciale doelen.
Biodiversiteit	Variatie van biologische soorten in een ecologisch systeem
BOS	Beslisondersteunend systeem
BRP	Basisrioleringsplan
Coupure	Weglating van een gedeelte uit een waterkering en/of dijklichaam, welke bij hoogwater weer wordt gesloten.
Defosfatering	Het verwijderen van fosfaat uit afvalwater.
Demontabele kering	Waterkering die wordt opgebouwd bij (dreigend) hoogwater en na afloop weer wordt afgebroken.
Diffuse bronnen	Bronnen van verontreiniging waarvan geen concrete lozingspunten aanwijsbaar zijn.
Duurzaam	Zodanig handelen dat er voorzien wordt in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien.
Effluent	Gezuiverd afvalwater dat vanuit de zuiveringsinstallatie op het oppervlaktewater wordt geloosd.
EHS	Ecologische hoofdstructuur. Nu robuust natuurnetwerk genoemd.
Erosie	Natuurlijke proces van slijtage van gesteente en sedimenten (zoals zand en klei) waarbij het materiaal wordt verplaatst. Dit door de werking van wind, stromend water, ijs of levende organismen.
Fysisch-chemisch	Natuurkundige en chemische eigenschappen van stoffen.

Gebiedsproces	Met belanghebbenden gezamenlijk werken aan projecten of aan de ruimtelijke inrichting in een bepaald gebied.
Gemengd rioolstelsel	Stelsel van rioolbuizen, gemalen en overstortputten waarbij het afvalwater en het hemelwater via hetzelfde buizenstelsel wordt getransporteerd.
Gescheiden rioolstelsel	Stelsel van rioolbuizen, gemalen en overstortputten waarbij het afvalwater en het hemelwater via gescheiden buizenstelsels wordt getransporteerd.
Gescheiden sanitatie	Urine en fecaliën gescheiden opvangen en verwerken.
GGOR	Gewenst grond- en oppervlaktewater voor de belangrijkste natuurgebieden
Grondwater	Water dat vrij onder het aardoppervlak voorkomt met de daarin aanwezige stoffen.
Grondwaterstand	Niveau van de grondwaterspiegel
Hemelwater	Verzamelnaam voor neerslag in de vorm van regen, sneeuw en ijzel.
Hittestress	Situatie waarin een organisme stress ondervindt van hitte doordat het warmteverlies van het lichaam kleiner is dan de warmteproductie.
Hydrologie	De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen op en beneden het aardoppervlak.
Hydromorfologie	Beschrijving van de structuur van bodems en oevers van wateren.
Ibrahym	Integraal beheersgebiedsdekkend regionaal hydrologisch model.
Inundatie	Overstroming
Inundatiegebieden	Gronden langs primaire wateren die bij hoge waterstanden door water worden overstroomd, in de keur zijn aangewezen als waterstaatswerk en als zodanig in de legger zijn opgenomen.
Keur	Een verordening van de waterbeheerder, waarin een verzameling van geboden en verboden ten aanzien van het waterbeheer is opgenomen, bij overtreding waarvan bestuursdwang of strafbepalingen kunnen worden toegepast
Klimaatrobuust	Het zodanige inrichting dat schade aan gebruiksfuncties door een extremer klimaat zoveel mogelijk wordt beperkt.
Klimaatverandering	Statistisch significante variatie in het gemiddelde toestand van het klimaat, in de variabiliteit of in de extremen die gedurende decennia of langer aanhoudt.
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water.
Kwaliteitszorgsysteem	Planmatig aansturen van een continu verbeterproces om aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen.
Legger	Een registratie van primaire wateren en waterkeringen met bijbehorende werken en onderhoudsplichtigen, vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap en goedgekeurd door het college van Gedeputeerde Staten.
Monitoring	Het verzamelen van meetgegevens volgens een vaste strategie of bemonsteren volgens een vaste wijze, op een vaste plaats op gezette tijden en het beheren, valideren en analyseren ervan.

Morfologie	De vorm van watergangen, waaronder meandering, oevervormen en beddingstructuur.
MVI	Mestverwerkingsinstallatie
Nanodeeltjes	Een (plastic)deeltje met afmetingen in de orde van 1-100 nanometer.
Natuurlijk waterregime	Het waterregime zo min mogelijk beïnvloeden. Dit houdt effectief in: lagere peilen in de zomer en hogere peilen in de winter.
Natura 2000	Een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de EU. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het EU-beleid voor het behoud en herstel van de biodiversiteit.
Neerslag	Verzamelnaam voor regen, sneeuw en ijzel.
Netcentrisch werken	Een manier van denken en werken om op basis van een actueel gedeeld situatiebeeld snellere en kwalitatief betere besluiten te kunnen nemen om zware incidenten/calamiteiten te kunnen afhandelen. Een sleutelconcept hierin vormt het p een andere manier delen van operationele informatie. Bij netcentrisch werken wordt de informatievoorziening zo ingericht dat iedereen, ongeacht de plaats in de hiërarchie, zo snel mogelijk kan beschikken over de relevante informatie. Die informatiepositie resulteert in betere beeldvorming en is een randvoorwaarde voor het verbeteren van de oordeelvorming en besluitvorming. De netcentrische werkwijze wordt ondersteund door slimme ICT.
Nieuwe probleemstoffen	Verzamelnaam voor hormoonverstorende stoffen, geneesmiddelen, en andere potentieel schadelijke stoffen die in het oppervlaktewater kunnen voorkomen maar (nog) niet in het waterkwaliteitsbeleid worden meegenomen, zoals weekmakers, brandvertragers, geurstoffen, micro- en nanoplastics, conserveringsmiddelen enzovoorts.
NLP	Nieuw Limburgs Peil, gebiedsdekkend gewenst grond- en oppervlaktewater met optimalisatie van het watersysteem voor zowel landbouw als natuur.
No regret maatregel	Geen spijt maatregel: een maatregel waarvan het nut niet ter discussie staat.
Omgevingsdienst	Regionale uitvoeringsdienst die belast is met uitvoeringstaken op het terrein van het omgevingsrecht.
Ontwatering	De afvoer van water uit percelen over en door de grond en eventueel door drainagebuizen en greppels naar een stelsel van grotere watergangen.
Oppervlaktewater	Het samenhangend geheel van water, waterbodem, oevers, technische infrastructuur en de biologische component.
Oppervlaktewaterlichaam	Samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende waterbodem, oevers en voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens de wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna en de bijbehorende onderhoudsstrook.
Overschrijdingskans	De kans dat een waterstand optreedt waarop de waterkering niet is ontworpen.
Overstromingskans	De kans dat een gebied of object overstroomt.

Overstromingsrisico-benadering	Methode voor het bepalen van dijkhoogtes door per onderdeel van de dijkkring de faalkans en de gevolgen van falen te combineren tot een overstromingsrisico bij bezwijken van dat onderdeel. Het overstromingsrisico wordt uitgedrukt in de verwachtingswaarde voor de schade (in €/jaar) en voor de slachtoffers (in slachtoffers/jaar).
Peil	Waterhoogte of waterstand t.o.v. een referentievlak.
Peil volgt teel	Uitgangspunt in een gebied waar het peilbeheer wordt afgestemd op het bestaande grondgebruik door de landbouw. Het peilbeheer wordt echter niet aangepast aan nieuwe teelten die een grotere drooglegging vragen.
Peilbeheer	Beheren van de waterstanden en het zorgen voor een goede aan- en afvoer van water.
Peilgestuurde drainage	Drainage waarbij de drains niet direct uitmonden in een watergang maar in een verzamelput met een verstelbare overloopbuis waarmee de ontwateringsdiepte van de drainage actief kan worden gestuurd.
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
Prioritaire stoffen	Stoffen die een groot risico vormen in en via het watermilieu
Puntbron	Bron van vervuiling die rechtstreeks te herleiden is tot één punt.
Regenwaterbuffer	Voorziening om regenwater vanuit landelijk of stedelijk gebied tijdelijk op te vangen ter voorkoming van wateroverlast.
Regenwaterstructuur	Ruimtelijke structuur van een (bebouwd) gebied waarin het regenwater kan worden opgevangen, geborgen, geïnfiltrerd en afgevoerd.
Regionaal watersysteem	Deel van het watersysteem dat in beheer is bij het waterschap en afwatert op het hoofdwatersysteem dat wordt beheerd door het rijk.
Rioleringsplan	Strategisch, operationeel of maatregelenplan waarin beschreven staat hoe binnen een bepaald gebied met de riolering wordt omgegaan.
Riooloverstort	Voorziening door middel waarvan bij regen een teveel aan rioolwater dat niet in het stelsel wordt geborgen, kan worden geloosd op het oppervlaktewater.
Robuust beekdal	Beekdal dat door de fysieke en functionele inrichting blijft functioneren onder extreme omstandigheden en waarin het ecologisch systeem in evenwicht is en processen hoofdzakelijk spontaan en zonder menselijk ingrijpen plaatsvinden.
Robuust ontworpen dijk	Dijk die voldoet aan de huidige norm en met beperkte inzet kan worden aangepast aan een toekomstig hogere norm.
Robuuste ecologische structuur	Netwerk van natuurgebieden met voldoende kwaliteit als leefgebied voor inheemse flora en fauna en die onderling verbonden zijn zonder grote barrières, waardoor soorten kunnen migreren ten behoud en vergroting van de biodiversiteit..
Schaardijk	Dijk waarvan de buitenberm direct aan de rivier ligt. Er is geen uiterwaard, waardoor de polder achter de schaaldijk extra kwetsbaar is voor overstromingen.
Septictank	Ondergrondse opslagtank voor afval(water) van gebouwen die niet zijn aangesloten op een riool.
Stadswater	Oppervlaktewater in de bebouwde kom
Stakeholders	Partij die belanghebbend is bij een project of proces.
Stilstaand water	Oppervlaktewater dat jaarrond weinig tot niet beweegt of stroomt.

STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
Strategische waterberging	Aanduiding in het POL voor beekdalen waarin de ruimte voor natuurlijke inundaties in stand moet blijven en de infiltratiecapaciteit van de bodem niet verder afneemt.
Streefpeil	Nagestreefd peil op een bepaalde plaats in een stuwpand
Stromend water	Oppervlaktewater waarin het water zich verplaatst door verschil in peil of drukhoogte.
Stroomgebied	Gebied van waaruit het afstromende water door een bepaalde waterloop wordt afgevoerd.
Stuw	Constructie in rivier of ander oppervlaktewater voor het stuwen, vasthouden of omleiden van stromend water.
Veiligheidsniveau	Niveau waarop het watersysteem en de waterkeringen zijn ontworpen om bescherming te bieden tegen wateroverlast.
Verbeterd gescheiden rioolstelsel	Gescheiden rioolstelsel waarbij middels een koppeling tussen het regenwaterafvoer (rwa) stelsel en het droogweerafvoer (dwa) stelsel wordt bewerkstelligd dat het eerst afstromende en meest verontreinigde regenwater naar het dwa stelsel wordt afgevoerd.
Vergunning	Publiekrechtelijke aanduiding voor een beschikking van een bestuursorgaan waarbij een bepaalde handeling wordt toegestaan.
Waterbeheer	Het geheel van onderzoeken, plannen, technische werken en bestuurlijke maatregelen dat dient om te komen tot een zo doelmatig mogelijk integraal beheer van het aanwezige grond- en oppervlaktewater.
Waterconservering	Het vasthouden van gebiedseigen water.
Watergang	Oppervlaktewateren, met inbegrip van de waterbodems, de onderhoudsstroken en taluds en de aangebrachte werken die een functie hebben voor de af- en/of aanvoer van het op de bedding vrij aanwezige water.
Waterkering	Waterkerende en/of scheidende, kunstmatige of natuurlijke hoogte of hooggelegen gronden inclusief de daarin aanwezige waterkerende elementen die als zodanig in de legger is opgenomen.
Waterketen	De kringloop van water voor menselijk gebruik: oppompen van grond- of oppervlaktewater voor drinkwater, het bereiden en distribueren van drinkwater, de riolering en rioolwaterzuivering en de lozing ervan op oppervlaktewater.
Waterlichaam	Toetsingseenheid t.b.v. de Europese Kaderrichtlijn Water.
Wateroverlast	Verzamelterm voor schade, ongemak en ontredde door hoge waterstanden ten gevolge van overvloedige neerslag en/of onvoldoende ontwatering.
Watersysteem	Het geografisch afgebakend en samenhangend geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterbodems, oevers en infrastructuur en de daarin voorkomende levensgemeenschappen.
Watertoets	Het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Bijlage D Extern beleidskader

In deze bijlage vindt u een korte beschrijving van de relevante externe wetgeving en beleidnota's die kaders scheppen voor het werk van het waterschap. Omdat wetgeving en beleid aan wijzigingen onderhevig zijn, verwijzen we voor de meest actuele beschrijving naar het Handboek EU-milieubeleid dat op de site van infomil is opgenomen (<http://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/handboek-eu/>). Dit handboek wordt actueel gehouden en bevat veel achtergrondinformatie over de EU-regelgeving en -beleid en over de doorvertaling daarvan naar het nationale niveau.

Hoofdstuk 2 Hoogwaterbescherming Maas

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het bevat regels die de beleidsruimte van andere overheden ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen inperken, daar waar nationale belangen dat noodzakelijk maken. Ten aanzien van waterkeringen is het onderdeel grote rivieren van belang, waar de beperkingen ten aanzien van het rivierbed en het stroomvoerend rivierbed worden beschreven.

Bestuursakkoord Water (2011)

Op 21 april 2011 is door het Rijk, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van waterbedrijven (Vewin) en Unie van Waterschappen (UvW) het Bestuursakkoord Water (BAW) getekend. In dit BAW zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de waterkeringszorg wordt uitgevoerd en in het bijzonder welke taken en verantwoordelijkheden de verschillende overheden hebben. Deze verantwoordelijkheden worden scherper toegedeeld volgens het twee lagenmodel. Het Rijk (1^e laag) is kadersteller en stelt de doelen, normen en het beleid voor het hoofdwatersysteem en de primaire waterkeringen. De waterschappen (2^e laag) zijn uitvoerende overheid voor de waterkeringszorg.

Deelprogramma Nieuwbouw en Herstructurering

Dit plan formuleert kaders voor de ruimtelijke ordening in binnen- en buitendijkse gebieden met specifieke aandacht voor de waterveiligheid bij nieuwe ontwikkelingen.

Deelprogramma Rivieren

Hierin staan de gevolgen van klimaatontwikkeling, de herziene normering en nieuwe waterkering-technische inzichten centraal. Dit is vertaald in ruimtelijke maatregelen volgens het principe "Ruimte waar het kan, dijken waar het moet". De nieuwe inzichten zullen leiden tot aanpassingen aan de dijken en geeft richting aan rivierverruimingsprojecten.

Deelprogramma Veiligheid

In dit deelplan van het Deltaprogramma worden nieuwe veiligheidsnormen voor de waterkeringen voorbereid en samen met de regionale deelprogramma's vastgesteld. Deze nieuwe normen worden in 2017 in de Waterwet opgenomen en moeten waarschijnlijk in 2050 zijn gerealiseerd. Voor de Limburgse Maasvallei geldt mogelijk een ander tijdspad in de vorm van een adaptieve strategie. Aan de basis van de nieuwe normen ligt een risicobenadering, waarbij zowel de kans op een overstroming als de mogelijke gevolgen de hoogte van de norm bepalen. De nieuwe normen worden geformuleerd als een overstromingskans per specifieke dijkkring of dijktraject en vragen om een nieuwe manier van toetsing en ontwerpen.

Deltaplan Grote Rivieren (1995)

Het in 2015 realiseren van bescherming tegen hoogwater met een herhalingsstijd van 1 keer per 250 jaar in het Maasdal is nog steeds de basis onder de huidige dijkverbetering. Dit doel is niet volledig gehaald. In 2010 en 2011 is met bestuursakkoorden de einddatum opgerekt naar 2024 en is de uitvoering van de dijkversterkingen onder verantwoordelijkheid van de waterschappen gebracht. De Deltabeslissingen van 2015 gaan hier overigens weer invloed op hebben.

Deltaprogramma (2014/2015)

Via het Deltaprogramma worden fundamentele wijzigingen in het waterveiligheidsbeleid ingezet. De resulterende Deltabeslissingen worden naar verwachting in 2017 in wetgeving verankerd. De diverse deltabeslissingen zijn of worden via deelprogramma's voorbereid voor besluitvorming in het kabinet en de Staten Generaal.

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

De ROR heeft als doel om de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het cultureel erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. Er zijn geen normen in opgenomen, maar wel een aantal principes die in de uitwerking van dit Waterbeheerplan worden meegenomen: stroomgebiedsaanpak, risicobenadering, duurzaamheid, publieke participatie en niet-afwentelen.

Dit laatste betekent dat het aanleggen van werken niet mogen leiden tot meer overlast elders.

Concreet verplicht de ROR de lidstaten tot het maken van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en overstromingsrisicobeheerplannen.

Gemeentelijke Bestemmingsplannen

Het wijzigen van gemeentelijke bestemmingsplannen is een doorlopend proces waarin het waterschap voortdurend de zonering rond de waterkeringen met hun gebruiksbeperkingen vastgelegd wil zien om de keringen duurzaam planologisch veilig te stellen.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Dit programma van het Rijk en de waterschappen betreft het op orde brengen van de primaire waterkeringszorg door de waterschappen. Het biedt een kader voor de werkwijze en procedures voor dijkaanleg en –verbetering en de hoogte van de HWBP-bijdrage.

Leidraden

Op grond van de Waterwet stelt de Minister aan de dijkbeheerders leidraden en ontwerp-kaders ter beschikking. Deze zijn van toepassing op alle primaire keringen, tenzij op basis van bestuursakkoorden hiervan is afgeweken. Met de Deltabeslissingen en de implementatie ervan gaan de kaders wijzigen en worden de bestuursakkoorden herzien. Dit vindt plaats tussen 2015 en 2017. Zodra de Deltabeslissingen, het nieuwe ontwerp en het toetsinstrumentarium bekend zijn, vindt doorvertaling plaats naar alle relevante onderdelen en bestuursakkoorden.

Nationaal Waterplan (2015)

Het Nationaal Waterplan bevat het landelijke waterbeleid. Kernpunten zijn ruimte voor water, duurzame zoetwatervoorziening en meerlaagse veiligheid als concept voor waterveiligheid. Het Nationaal Waterplan wordt verder uitgewerkt in het regionaal waterplan (provincie) en het Waterbeheerplan (waterschappen). Het NWP beschrijft welke maatregelen nodig zijn om Nederland ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden. Ook de (economische) kansen die water biedt komen in het NWP aan bod. Dit plan geeft op hoofdlijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2016-2021 voert om te komen tot een duurzaam waterbeheer.

Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Ook worden de maatregelen genoemd die hiervoor worden genomen. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Het huidige NWP is de opvolger van het NWP 2009-2015.

Overstromingsrisicobeheerplan Maas

Deze ROR-uitwerking legt voor de Maas de overstromingsrisico's vast en de wijze waarop de lidstaten omgaan met een (dreigende) overstroming.

Provinciaal Waterprogramma/POL (2014)

Provincie Limburg heeft het strategisch waterbeleid op hoofdlijnen vastgelegd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Het Provinciaal Waterprogramma 2014 is een aanvulling op dit POL, met als doel een herijking en uitwerking van het waterbeleid uit het POL2006+aanvullingen, op basis van Europese en nationale kaders.

Via het spoor van de ruimtelijke ordening en mogelijke gebiedsontwikkelingen (provincie is 'gebieds-regisseur') zijn de provincies betrokken bij de waterkeringszorg. De provincies kunnen de gebieds- en regioprocessen coördineren (zoals in Limburg ook gebeurt). Tevens keurt de provincie de projectplannen voor dijkverbetering goed en legt de benodigde besluiten voor dijkverbetering gecoördineerd ter inzage. Provincie Limburg heeft zijn taakopvatting en verantwoordelijkheden in dezen opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 en verder uitwerking in een POL-aanvulling Provinciaal Waterprogramma 2016-2021.

De provincies zijn tevens kaderstellend voor de regionale waterkeringen. Deze landelijke en provinciale afspraken en uitgangspunten vormen de basis voor de verdere beleidsontwikkeling op het taakveld van waterkeringen en veiligheid in de komende jaren.

Provinciale Omgevingsverordening

Voor regionale waterkeringen zijn de veiligheidsnormen opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening. Dit betreft momenteel één waterkering bij Herten (Oolderveste). In de planperiode worden ook de waterkeringen langs de rijkskanalen genormeerd als regionale waterkeringen.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Het SVIR wordt verder uitgewerkt onder het thema Regionaal watersysteem. In het kader van dit thema is met name de systematiek van de meerlaagsveiligheid van belang.

Waterschapswet en het Waterschapsreglement

Deze wetten beschrijven de verantwoordelijkheid van het waterschap voor de waterstaatkundige verzorging binnen het eigen werkgebied, waaronder de zorg voor de waterkeringen.

Waterwet/Omgevingswet

De Waterwet bevat het fundament voor de waterstaatszorg door de waterschappen, inclusief de waterkeringszorg. De Waterwet wordt in de komende jaren verankerd in de Omgevingswet, die een groot aantal wetten op het gebied van onze fysieke leefomgeving vervangt.

In de Waterwet ligt vast aan welke veiligheidsnorm de waterkeringen moeten voldoen en hoe de waterkeringszorg op hoofdlijnen moet zijn ingericht. Daarnaast bevat de wet de plicht voor de beheerders om periodiek de toestand van de waterkeringen aan de wettelijke eisen te toetsen. Voor de primaire waterkeringen langs de Limburgse Maas geldt in de huidige situatie de wettelijk vastgelegde veiligheidsnorm dat deze een waterstand met een overschrijdingskans van 1/250 per jaar veilig moeten kunnen keren. Dit betekent dat elk dijkvak bestand moet zijn tegen de waterstand die optreedt bij de maatgevende Maasafvoer van 3.275 m³/s bij St. Pieter (Maastricht). Deze hydraulische randvoorwaarden voor de toetsing worden door het Rijk iedere 12 jaar voorgeschreven.

Met de Deltabeslissingen komt hier verandering in door de overstap naar overstromingskansen, nieuwe normen en meer differentiatie in veiligheidsniveau.

Ook schrijft de Waterwet voor dat calamiteitenoefeningen worden gehouden en dat waterschappen beschikken over een calamiteitenplan. Daarmee wordt een relatie gelegd naar de Wet op de veiligheidsregio's.

Wet op de Veiligheidsregio's

Deze wet ziet met name toe op samenwerking tussen partijen - waaronder het waterschap - tijdens calamiteiten of crises.

Wet ruimtelijke ordening (Wro)

De Wro is de basis voor de ruimtelijke plannen van rijk, provincie en gemeenten. Het is van belang voor de waterschappen om tijdig betrokken te zijn bij de ontwikkelingen van ruimtelijke plannen. Dit met het oog op het borgen van de waterbelangen, inclusief de waterkeringsbelangen en ruimte voor water.

Wettelijk toetsinstrumentarium 2017 (WTI)

Als gevolg van de Deltabeslissingen en de overstap van overschrijdingkans naar overstromingskans wordt door het rijk binnen de planperiode van het WBP het huidige Wettelijke Toetsinstrumentarium (WTI) vervangen door het WTI 2017. Het is nu nog niet duidelijk wat hiervan de gevolgen voor de dijk-beheerder zullen zijn. Het toetsinterval wordt conform het Bestuursakkoord Water verruimd tot één maal per 12 jaar en het mag een voortrollend proces worden. In het Beheerplan Waterkeringen wordt deze keuze nader uitgewerkt.

Hoofdstuk 3 Regionaal watersysteem

Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2009)

Dit besluit biedt het kader voor de implementatie van de KRW, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn prioritare stoffen. Het BKMW 2009 is een belangrijk toetsingskader voor dit Waterbeheerplan en bevat de milieukwaliteitseisen (hoofdstuk 5 Wet milieubeheer) waaraan het besluit tot vaststelling van het Waterbeheerplan is gekoppeld en de wijze waarop dit wordt gemonitord. De in Bkmw 2009 opgenomen normen zijn gericht op de KRW-oppervlaktewaterlichamen en de hiermee in verbinding staande wateren. De opgenomen normen zijn geen direct toetsingskader voor bijvoorbeeld vergunningen. Hiervoor is een separate richtlijn beschikbaar, de Leidraad emissie/immissietoets. Voor 'overige wateren', die niet zijn aangewezen als KRW-waterlichaam, is een aparte landelijke richtlijn opgesteld, waar de ecologische en chemische doelen van worden afgeleid. Deze doelen worden vastgelegd door Provincie Limburg, in samenwerking met de waterschappen. De eisen gebaseerd op het BKMW 2009 blijven van kracht tot einde planperiode 2021.

Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2015)

De per 22.12.2015 herziende BKMW 2009 noemen wij BKMW 2015. Deze nieuwe eisen gelden pas na de planperiode, uiterlijk per 2027 klaar.

Bestuursakkoord Water (BAW)

Dit tussen het rijk, IPO, VNG en UvW gesloten akkoord is vooral gericht op de doelmatigheid van het waterbeheer. Het richt zich op het verminderen van de kwetsbaarheid, het verhogen van de kwaliteit en het besparen van kosten. De partijen hebben de opdracht om structureel 300 miljoen euro per jaar te besparen. Het bevat niet zozeer inhoudelijke beleidsdoelstellingen, maar geeft een impuls tot samenwerken en afstemmen. Dit betekent dat het BAW niet zozeer gevolgen heeft voor de inhoud van het Waterbeheerplan, maar wel richting geeft aan de wijze waarop de samenwerking in het waterbeheer moet worden ingezet.

Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2014)

Dit onderdeel van het Deltaprogramma is voortgekomen uit het deelprogramma Nieuwbouw en herstructurering (DPNH). Hierin leggen de overheden in hun beleid de ambitie vast dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Ze gaan ervoor zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt en letten daarop bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en wegonderhoud.

Deltabeslissing Zoetwater (2014)

Het deelprogramma Zoetwater brengt problemen en mogelijke oplossingen in kaart voor een economisch doelmatige en duurzame zoetwatervoorziening in Nederland nu en op de lange termijn. De regio's Zuid- en Oost-Nederland leverden input voor het Deltaprogramma zoetwater vanuit hun Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ). De basisgedachte van de zoetwaterstrategie is de trits 'sparen, aanvoeren, accepteren/adapteren'.

Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)

De Limburgse en Brabantse Waterschappen, de Provincies Limburg en Brabant, gemeenten, drinkwaterbedrijven, terreinbeheerders, landbouworganisaties en het Rijk gaan maatregelen treffen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Hiermee wordt de beschikbaarheid van voldoende schoon oppervlakte- en grondwater zoveel mogelijk gewaarborgd. Daarvoor is het Deltaplan Hoge Zandgronden opgezet.

Op maandag 7 september 2015 ondertekenden deze partijen met minister Melanie Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu daartoe een overeenkomst voor het uitvoeren van het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) voor de periode 2016 tot en met 2021.

De samenwerkingspartners investeren tot 2021 in totaal 139 miljoen euro om watertekorten in kwetsbare regio's tegen te gaan. Hiervan is 33 miljoen euro afkomstig uit het nationale Deltafonds.

De hoger gelegen zandgronden in Limburg en Noord-Brabant kennen nu al regelmatig perioden van watertekort. Klimaatverandering zorgt voor meer neerslag in korte tijd (piekbuien), maar Nederland heeft ook steeds vaker te maken met warme, droge perioden die langer duren. Hierdoor staat de beschikbaarheid van voldoende schoon grond- en oppervlaktewater onder druk. Dat kan leiden tot grotere knelpunten voor landbouw, industrie, drinkwater, scheepvaart, natuur en recreatie en het stedelijk gebied. Het Deltaplan Hoge Zandgronden gaat deze ontwikkelingen tegen en heeft een robuust watersysteem tot doel.

Europese Kaderrichtlijn Water (2000)

Doel van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater te verbeteren en het duurzaam gebruik van water te bevorderen (zie ook hoofdstuk 12). Hiertoe dienen in 2015 alle wateren in de EU in een 'goede toestand' te verkeren. Het gaat daarbij zowel om een goede chemische toestand als om een goede ecologische toestand. Voor grondwater geldt dat er duurzaam voldoende en schoon grondwater moet zijn. Speciale aandacht gaat uit naar beschermde gebieden, waaronder de Habitatrichtlijn en Zwemwateren.

De lidstaten van de Europese Unie bepalen in de Europese kaders en randvoorwaarden zelf groten-deels hun ambities en doelstellingen. Deze hoofddoelstellingen zijn de afgelopen jaren op (inter-)nationaal en regionaal niveau uitgewerkt en vormen de basis voor het Stroomgebiedbeheerplan Maas. Nederland heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de KRW biedt voor uitstel van het behalen van deze doelen tot uiterlijk 2027.

Flora en Faunawet

Deze wet ziet op bescherming van soorten planten en dieren. Bij opstelling van plannen en projecten en bij uitvoering van feitelijke maatregelen (bijvoorbeeld onderhoud) moet worden gehandeld in overeenstemming met deze wet. De Flora en Faunawet is, met het daarop gebaseerde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de wettelijke basis van de Gedragscode op basis waarvan voor de waterschappen vrijstelling geldt van een aantal verboden uit de Wet met name in het kader van het onderhoud en beheer van waterstaatswerken.

Goede landbouwpraktijk

Goede Landbouwpraktijk (Cross Compliance) van het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) regelt de verantwoordelijkheid van agrariërs om bodemerosie te voorkomen. Hiervoor is het Ministerie van Economische Zaken verantwoordelijk. De controle op de naleving van de voorwaarden van de goede landbouwpraktijk, om in aanmerking te komen voor inkomenssteun geschiedt door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

De regels worden mogelijk overgenomen in Provinciale omgevingsverordening. Ze zouden dan wel met een verwijzing onderdeel blijven van het toetsingskader van het GLB, maar de verantwoordelijkheid voor de regelgeving en de controle op de naleving komt dan in de regio te liggen.

Grondwaterrichtlijn (2006)

De Europese Grondwaterrichtlijn is te beschouwen als een uitwerking van de KRW, met name waar het de grondwaterkwaliteitseisen betreft. Monitoring is een belangrijk onderdeel in deze richtlijn. Monitoring van de grondwaterkwaliteit is momenteel belegd bij Provincie Limburg. Dit omdat de belangrijkste maatregelen rond grondwaterkwaliteit via de milieu- en bodemwetgeving worden geregeld, waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

Nationaal Bestuursakkoord water (NBW, 2003)

Hierin hebben de Nederlandse waterbeheerders afspraken gemaakt over het toekomstige waterbeheer. Het opstellen van het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) is een taak van de waterschappen. De maatregelen dienen in 2015 te zijn uitgevoerd.

Natuurbeschermingswet (1998)

De Natuurbeschermingswet 1998 bevat het wettelijk kader voor instandhouding van onder meer de Natura 2000 gebieden en speelt daarom een rol bij de planvorming, bij het uitvoeren van feitelijke maatregelen en het verlenen van vergunningen. De waterschappen zijn betrokken bij de opstelling van beheerplannen ingevolge deze wet.

Nitraatrichtlijn

De Nitraatrichtlijn is gericht op het beperken van verontreiniging van grond- en oppervlaktewater door meststoffen. De waterschappen hebben hierin een toezichthoudende en handhavende rol, namelijk de naleving van de cross compliance-bepalingen.

Omgevingsverordening Limburg

Deze verordening bevat de wettelijk voorgeschreven verordeningen als bedoeld in de Wet milieubeheer en de Waterwet en bevat verbods- en gebodsbepalingen met betrekking tot milieubeschermingsgebieden zoals grondwaterbeschermingsgebieden. Ook geeft het kaders voor de regulering van grondwater in de Keur van de waterschappen en bevat het voorschriften met betrekking tot de inhoud van dit beheersplan, zoals de functietoekenning oppervlaktewateren, de watersysteemverkenning, regionale en overige waterkeringen, de normering regionale wateroverlast en de watersysteemtoets. In artikel 3.8 is bepaald dat de waterschappen een gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) opstellen. Door WPM is dit onder de naam Nieuw Limburgs Peil (NLP) ingevuld.

Programmatische Aanpak Stikstof

In Limburg zijn voor elk N2000-gebied instandhoudingsdoelen vastgesteld, met daarin de te beschermen soorten en habitats. Per gebied is of wordt een beheersplan opgesteld, waarin maatregelen zijn aangegeven voor een planperiode. De afstemming met het stikstofbeleid is afgerond in de vorm van de Programmatische aanpak Stikstof. Voor de uitvoering zijn de provincies verantwoordelijk. Hydrologische maatregelen die door het waterschap worden uitgevoerd maken hiervan deel uit. De feitelijke uitvoering van de hydrologische PAS-maatregelen in Limburg is vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Indien de instandhoudingsdoelen afhankelijk zijn van de toestand van het grond- en oppervlaktewater moeten de doelen en bijbehorende maatregelen worden opgenomen in het stroomgebiedbeheersplan Maas (KRW) en de daaronder liggende plannen.

Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL, 2014) en Provinciaal Waterprogramma 2016-2021

Het POL en het provinciaal waterplan bevatten de provinciale uitwerking van het nationale beleid op het gebied van onder meer water. Dit Waterbeheersplan is parallel opgesteld in directe afstemming met het provinciale beleid.

Richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Deze richtlijn richt zich op terugdringing van gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen en op zorgvuldig gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, onder meer met het oog op de bescherming van de oppervlaktewaterkwaliteit. De waterschappen hebben in dit kader vooral toezichthoudende taken. Potentiële maatregelen zijn akkerrandenbeheer, blauwe diensten en aankoop van gronden.

Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR, 2007)

De Europese Richtlijn over Beoordeling en Beheer van Overstromingsrisico's (Hoogwaterrichtlijn, ook wel Richtlijn Overstromingsrisico's –ROR- genoemd) richt zich op versterking van de internationale samenwerking op het gebied van hoogwaterbescherming. Op basis van de ROR is eind 2011 een voorlopige risicobeoordeling uitgevoerd en zijn eind 2013 overstromings- en overstromingsrisico-kaarten gepubliceerd op www.risicokaart.nl. Parallel aan dit WBP en het SGBP wordt op hoofdstroomgebiedsniveau (Maas) een Overstromingsrisicobeheersplan (ORBP) opgesteld waarin beschreven wordt hoe in de planperiode 2016-2021 met hoogwaterbescherming wordt omgegaan.

Richtlijn prioritare stoffen

Deze richtlijn bevat 33 stoffen waarvan de lozing progressief teruggebracht moet worden. Het vergunningeninstrument is hiervoor beschikbaar.

Stroomgebiedbeheersplan Maas

De bouwstenen voor de landelijke Stroomgebiedbeheersplannen (SGBP) worden aangeleverd vanuit de afzonderlijke waterbeheerders. Ons waterschap levert een aandeel in bouwstenen voor het SGBP Maas, in nauwe samenwerking met andere partners zoals provincie, Rijkswaterstaat en gemeenten.

Relevante onderwerpen ten aanzien van de KRW zijn door eenieder te raadplegen in de vorm van factsheets op het landelijk Waterkwaliteitsportaal (www.waterkwaliteitsportaal.nl). De regionale waterbeheerders (provincie, gemeenten en waterschappen) leggen de uitvoeringsmaatregelen waarvoor zij verantwoordelijk zijn vast in hun eigen plannen of besluiten.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Het SVIR bevat het nationale ruimtelijke beleid. Ruimte voor water, maar ook weerstand bieden tegen water is als visie opgenomen. Wat betreft bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving, zijn in het SVIR de uit de KRW voortvloeiende normen en doelstellingen overgenomen.

Verklaring van Roermond

Op 19 november 2009 is door de LLTB en de Provincie Limburg onder de titel "Verklaring van Roermond" de agenda "Ruimte voor land- en tuinbouw naast natuur en landschap" ondertekend. In deze verklaring zijn afspraken vastgelegd over de ontwikkeling en stimulering van land- en tuinbouw (buiten de EHS).

Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1994) en Natura2000

De Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn gericht op het beschermen van leefgebieden en soorten en behoud van biodiversiteit. Vanwege de samenhang tussen beide richtlijnen en de daarin opgenomen gebieden wordt vaak gesproken van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De in dit verband aangewezen Natura 2000-gebieden zijn voor de waterschappen van belang.

Het waterbeheer moet rekening houden met de instandhoudingsdoelen die in de aanwijzingsbesluiten van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn opgenomen. De werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn strekt zich uit tot buiten de grenzen van de gebieden (externe werking).

In Limburg zijn voor elk N2000-gebied instandhoudingsdoelen vastgesteld, met daarin de te beschermen soorten en habitats. Per gebied is of wordt een beheerplan opgesteld, waarin maatregelen zijn aangegeven voor een planperiode. De afstemming met het stikstofbeleid is afgerond in de vorm van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de uitvoering zijn de provincies verantwoordelijk. Hydrologische maatregelen die door het waterschap worden uitgevoerd maken hiervan deel uit. De feitelijke uitvoering van de hydrologische PAS-maatregelen in Limburg is vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Indien de instandhoudingsdoelen afhankelijk zijn van de toestand van het grond- en oppervlaktewater moeten de doelen en bijbehorende maatregelen worden opgenomen in het Stroomgebiedbeheersplan Maas (KRW) en de daaronder liggende plannen.

Voor zover het waterlichamen betreft liggen de consequenties voor het waterschap in het verlengde van de maatregelen die ook nodig zijn voor het halen van KRW-doelen. Er zijn echter ook N2000-gebieden aanwezig met doelen voor kleinere watersystemen, zoals bronnen en vennen. Daarnaast spelen in dit kader ook zaken als verdrogingsbestrijding en kwaliteitsverbetering voor grondwaterafhankelijke habitats, zoals broekbossen en oude, afgesloten meanders. Het is dus zaak om bij de voorbereiding van de maatregelen en de monitoring met betrekking tot de waterdoelen goede afstemming te krijgen tussen provincie, terreinbeheerders en waterschappen en waar mogelijk in het waterbeheer in te spelen op en rekening te houden met de doelen van de natuurbescherming.

Waterwet (2009)

De Waterwet bevat de doelstelling van het waterbeheer. Naast waterveiligheid (zie Hoofdstuk 1) stelt de Waterwet doelen voor het voorkomen en zo nodig beperken van wateroverlast en waterschaarste, de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

De Waterwet vormt voorts de basis van de planvorming en biedt, samen met het Waterbesluit, de basis voor de inhoud van dit beheerplan. In samenhang met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), biedt de Waterwet het kader voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook is de Waterwet, naast de Wet milieubeheer, de basis voor de landelijke algemene regels die zijn gesteld voor directe lozingen, waaronder regenwaterlozingen. Vooral het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen zijn hier van belang. Het Besluit lozen afvalwater huishoudens is gericht op het lozen van huishoudelijk afvalwater. De Waterwet kent in artikel 3.5 een zorgplicht voor hemelwater toe aan perceeleigenaren en gemeenten. Waar verwerking op eigen terrein dan wel gemeentelijke openbare ruimte niet mogelijk is heeft het waterschap een ontvangplicht voor hemelwater op oppervlaktewater. De gemeente kan afkoppelen verplichten via een gemeentelijke verordening. Artikel 3.6 beschrijft de zorgplicht voor grondwater.

Artikel 2.1 stelt de kaders rond het voorkomen van wateroverlast en watertekort en de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Artikel 2.9 beschrijft de rangorde van maatschappelijke en ecologische behoeften, die bij watertekorten of dreigende watertekorten bepalend is voor de verdeling van het beschikbare oppervlaktewater. Op basis van deze zogenaamde “verdringingsreeks” kan de waterbeheerder maatregelen instellen zoals het instellen van een beregeningsverbod, een vaarverbod, een verbod water te gebruiken voor bepaalde doeleinden, het vasthouden van water en het wel of niet inlaten van water

Wet ruimtelijke ordening

De Wro is de basis voor de ruimtelijke plannen van rijk, provincie en gemeenten. Het is van belang voor de waterschappen om tijdig betrokken te zijn bij de ontwikkelingen van ruimtelijke plannen. Dit met het oog op het borgen van de waterbelangen, inclusief de waterkeringsbelangen en ruimte voor water.

Hoofdstuk 4 Zuiveren en waterketen

Activiteitenbesluit milieubeheer

Indirecte lozingen worden grotendeels gereguleerd via het Activiteitenbesluit milieubeheer. In een aantal gevallen geldt op grond van de Richtlijn Industriële Emissies (opvolger van Integrated Pollution Prevention and Control) een vergunningplicht. Bij het verlenen van de vergunning zijn de best beschikbare technieken (BBT) opgenomen in de BBT Reference documents (BREF's).

Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt afvalwater in eerste instantie op de riolering geloosd. Vanwege de invloed van overstorten op de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam zijn de in de KRW gestelde normen van belang bij het al dan niet (en zo ja, onder welke voorwaarden) accepteren van overstorten. Ook speelt dit onderwerp een rol bij geplande uitbreidingen van woongebieden en is daarom een goede watertoets onontbeerlijk. Voor de effluentkwaliteit van de rwzi's is het Activiteitenbesluit Milieubeheer bindend wat betreft de landelijke minimum eisen.

In 2014 zijn de voormalige lozingsvergunningen Waterwet per rwzi vervangen door een maatwerkbesluit, teneinde de algemene uitgangspunten van het Activiteitenbesluit in lijn te brengen met het Limburgse effluentbeleid.

Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2009)

Dit besluit biedt het kader voor de implementatie van de KRW, de Grondwaterriichtlijn en de Richtlijn prioritare stoffen. Het BKMW 2009 is een belangrijk toetsingskader voor dit Waterbeheerplan en bevat de milieukwaliteitseisen (hoofdstuk 5 Wet milieubeheer) waaraan het besluit tot vaststelling van het Waterbeheerplan is gekoppeld en de wijze waarop dit wordt gemonitord.

De in Bkmw 2009 opgenomen normen zijn gericht op de KRW-oppervlaktewaterlichamen en de hiermee in verbinding staande wateren. De opgenomen normen zijn geen direct toetsingskader voor bijvoorbeeld vergunningen. Hiervoor is een separate richtlijn beschikbaar, de Leidraad emissie/immissietoets. Voor 'overige wateren', die niet zijn aangewezen als KRW-waterlichaam, is een aparte landelijke richtlijn opgesteld, waar de ecologische en chemische doelen van worden afgeleid. Deze doelen worden vastgelegd door Provincie Limburg, in samenwerking met de waterschappen. De eisen gebaseerd op het BKMW 2009 blijven van kracht tot einde planperiode 2021.

Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2015)

De per 22.12.2015 herziende BKMW 2009 noemen wij BKMW 2015. Deze nieuwe eisen gelden pas na de planperiode, uiterlijk per 2027 klaar.

Besluit lozen buiten inrichtingen

Regelt de normen waaraan gemeentelijke overstorten moeten voldoen en dat deze in de vorm van afspraken worden vastgelegd in het GRP als vervangend instrument voor de Wvo-vergunningen.

Besluit lozing afvalwater huishoudens

Een IBA1 (zijnde een verbeterde septictank met een inhoud van 6 m³) is als wettelijk minimum voorgeschreven voor ongerioleerde huishoudens.

Bestuursakkoord Water (BAW)

Op basis van dit akkoord wordt een impuls aan samenwerking in de waterketen gegeven. Daarbij is de samenwerking in de afvalwaterketen tussen waterschappen en gemeenten (riolering en zuivering) aan de lat gezet voor een besparing op termijn van 380 miljoen euro per jaar per 2020, terwijl de samenwerking tussen de waterschappen en de drinkwatersector een jaarlijks bedrag van 70 miljoen euro opleveren bij de drinkwaterbedrijven per 2020. Samenwerking vindt voor een deel plaats op basis van de Wet milieubeheer (opstelling GRP door gemeente, met betrokkenheid waterschappen) en wordt voorts nadrukkelijk aangemoedigd in de Waterwet (artikel 3.8).

Concreet is het doel dat in 2020 in alle regio's de BAW-doelen (3 k's) zijn gerealiseerd:

- Kosten: conform BAW 10 % maatschappelijke kostenbesparing t.o.v. referentiejaar 2010 (minder meerkosten).
- Kwaliteit: de samenwerking draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving en gezond watersysteem (o.a. KRW-maatregelen riooloverstorten).
- Kwetsbaarheid: door structureel samenwerken en kennisdeling inspelen op toekomstige personeelstekorten.

Over rioolstelsels geeft het BAW de partijen binnen de waterketen de ruimte om op basis van nieuwe kennis en inzichten in de lokale situatie, bestaande afspraken over te nemen en investeringen te heroverwegen. Dit omdat de uitdagingen van het komende decennium een aanpak vragen waarbij innovatie, de kosteneffectiviteit van maatregelen en efficiëntie in de uitvoering voorop staan: "de goede dingen goed doen". Dit vraagt om meer kennis in de regio over effectiviteit van maatregelen en een betere toepassing van kennis in de praktijk. Hiermee wordt het stringent hanteren van de basisinspanning losgelaten.

Europese Kaderrichtlijn Water

Doel van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater te verbeteren en het duurzaam gebruik van water te bevorderen (zie ook hoofdstuk 7 in deel A). Het terugdringen van de verontreiniging vanuit rioolstelsels en zuiveringsinstallaties is een belangrijke maatregel.

Landelijk afvalbeheerplan (LAP)

Beschrijft het beleid voor het beheer van alle afvalstoffen waarop de Wet Milieubeheer van toepassing is. Eén van de voornaamste doelstellingen van het LAP is het stimuleren van nuttige toepassingen voor de verwerking van afvalstoffen. In dit plan wordt voor de niet-gevaarlijk afvalstoffen, die nog niet nuttig kunnen worden toegepast, aangegeven dat deze beter kunnen worden ingezet als brandstof dan ze te storten. Zuiverings-slib wordt als afvalstof beschouwd en dus geldt het LAP ook voor zuiverings-slib.

Limburgs effluentbeleid

De kwaliteit van te lozen effluent van rwzi's is voor de langere termijn vastgelegd in het Limburgse effluentbeleid, dat is afgestemd op de ecologische doelstellingen en draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater (conform de Kaderrichtlijn Water). In 2014 zijn de voormalige lozingsvergunningen Waterwet per rwzi vervangen door een maatwerkbesluit, teneinde de algemene uitgangspunten van het Activiteitenbesluit in lijn te brengen met het Limburgse effluentbeleid van de waterschappen. In het Zuiveringsplan 2015-2021, gebaseerd op het Watersysteemkader, is vastgelegd wanneer welke maatregelen zijn voorgenomen, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot zuiveringstechnieken, de toepassingen van Modulaire Duurzame rwzi's / Verdygo, de productie van grondstoffen, gebruikswater en energie.

Nationaal Waterplan

Het tot stand brengen en behouden van schoon water stelt eisen aan de waterketen en de zuivering. Reden waarom dit plan ook uitspraken bevat met betrekking tot dit thema. Het bestaande beleid met betrekking tot terugdringing van riooloverstorten blijft van belang. Het Nationaal Waterplan bevat ook afspraken over informatie-uitwisseling, databeheer en datamanagement.

Richtlijn behandeling stedelijk afvalwater

Deze richtlijn beoogt de gevolgen van het lozen van stedelijk afvalwater tot een acceptabel niveau terug te brengen. Dit stelt enerzijds eisen aan rioleringsverplichtingen en anderzijds aan effluent voor rioolwaterzuiveringsinstallaties. Er is een nauwe relatie met de KRW.

Routekaart afvalwaterketen

De landelijke Visiebrochure Afvalwaterketen tot 2030 geeft interessante zoekrichtingen voor het optimaliseren van de afvalwaterketen. De rode draad is het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater, het tussen bedrijven uitwisselen van water, warmte en stoffen en het sluiten van kringlopen.

Waterwet

Het waterschap heeft onder de Waterwet een verplichting om stedelijk afvalwater te transporteren en te zuiveren. Dat is huishoudelijk afvalwater eventueel vermengd met ander afvalwater zoals bedrijfsafvalwater. De gemeente zamelt het water in en biedt dit op de overnamepunten van het waterschap aan. De hoeveelheid afvalwater die het waterschap op deze punten van de gemeente moet afnemen is de afnameverplichting. Daarnaast is van belang dat de Waterwet de basis vormt voor de verlening van een watervergunning voor het lozen van effluent van de rwzi op een oppervlaktewaterlichaam.

Wet milieubeheer

Deze wet is de basis voor de zorgplichten die op gemeenten rust waar het gaat om de inzameling van (huishoudelijk) afvalwater en de afvoer van hemelwater. Op deze Wet zijn een aantal Algemene Maatregelen van Bestuur gebaseerd die regels stellen ter zake van indirecte lozingen: Besluit afvalwater huishoudens, Besluit lozen buiten inrichtingen en het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze besluiten zijn ook gebaseerd op de Waterwet.

Gemeenten zijn verplicht om een gemeentelijke rioleringsplan (GRP) op te stellen. Ook hebben alle gemeenten de taak om een plan te maken tot het saneren van ongezuiverde lozingen in het buitengebied. In principe moeten de percelen alsnog op de riolering aangesloten worden. De wetgever houdt er echter rekening mee dat de kosten dan erg hoog kunnen worden. Daarom zijn er regels gemaakt waarbij de gemeenten ontheffing kunnen krijgen van deze zorgplicht. Dit maakt bijvoorbeeld het toepassen van alternatieve systemen mogelijk, zoals installaties voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's). Deze ontheffing moet door de provincie verleend worden. De voorwaarden waar aan voldaan moet worden om die ontheffing te krijgen is niet in alle provincies gelijk.

De vernieuwde regeling biedt dus verschillende mogelijkheden voor de aanpak van het afvalwater in het buitengebied. De gemeente kan er voor kiezen om – in lijn met de regeling zoals die thans geldt – dat deel van het buitengebied waar aanleg van een openbaar vuilwaterriool doelmatig is, te rioleren en voor het overige deel van het buitengebied ontheffing te vragen van de provincie.

De gemeente kan echter ook kiezen voor de zogenaamde 'verbrede zorgplicht' waarbij zij in het gehele buitengebied de zorg voor verwijdering van huishoudelijk afvalwater op zich neemt. Dit houdt in dat de gemeente, voor die gebieden waar aanleg van een openbaar vuilwaterriool niet doelmatig is, in plaats van het aanvragen van ontheffing van de zorgplicht ex artikel 10.33 Wm, zorgt voor plaatsing en beheer van IBA's.

Hoofdstuk 5 Crisisbeheersing

Bestuursakkoord Water (BAW)

Dit tussen het rijk, IPO, VNG en UvW gesloten akkoord is vooral gericht op de doelmatigheid van het waterbeheer, ook ten aanzien van de crisisbeheersing.

Deltabeslissing - Deelprogramma Veiligheid

Binnen meerlaagsveiligheid participeren waterschappen via de Stuurgroep Management Watercrisis Overstromingen (SMWO) op de derde laag (crisis- en rampenbestrijding).

Nationaal Waterplan (2015)

Het op orde brengen van de crisis- en rampenbestrijding is een taak van de waterbeheerders.

Waterwet (2009)

De Waterwet bevat de doelstelling van het waterbeheer. In samenhang met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), biedt de Waterwet het kader voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Tevens stelt de Waterwet dat de waterbeheerders zorg dragen voor een doeltreffend optreden bij gevaar, beschikken over een calamiteitenplan en beschikken over noodbevoegdheden.

Wet veiligheidsregio

Waterschappen zijn onderdeel van de (regionale) crisisorganisatie. Waterschappen organiseren (indien gewenst) hun vertegenwoordiging (waterliason) in de crisisteams van de veiligheidsregio's.

Hoofdstuk 6 Instrumenten

Adviesnota Beleid Water- en Visstandbeheer (2006)

Dit is een gezamenlijke nota van de Unie van Waterschappen, Sportvisserij Nederland en de Combinatie van Beroepsvissers waarin een beleidskader voor visstandbeheer is beschreven.

Algemene wet bestuursrecht

Deze wet regelt het toezicht (aanwijzing en bevoegdheden toezichthouders) en de bestuurlijke sancties (last onder bestuursdwang en last onder dwangsom).

Beleidsbesluit binnenvisserij (1999)

Dit besluit biedt de kaders voor de Visstandbeheercommissies (VBC)

Beleidsvoornemens binnenvisserij en verankering VBC's en visplannen (2009)

In deze brief aan de Tweede Kamer stelt het ministerie voor dat visrechthebbenden op niet-rijkswateren een verplichting krijgen tot het oprichten van een VBC en het opstellen van een visplan. Ze stemmen de voornemens af met de waterbeheerder.

EU Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Deze formuleert de doelen voor de agrarische sector in relatie tot de leefomgeving. Beschikbare instrumenten zijn het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), Groenblauwe diensten, de Subsidieverordening landelijk gebied Provincie Limburg. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer haakt hierop aan.

Europese Kaderrichtlijn Water (2000)

Doel van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater te verbeteren en het duurzaam gebruik van water te bevorderen. Hiertoe dienen in 2015 alle wateren in de EU in een 'goede toestand' te verkeren. Het gaat daarbij zowel om een goede chemische toestand als om een goede ecologische toestand. Nederland heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de KRW biedt voor uitstel van het behalen van deze doelen tot uiterlijk 2027. De doelstellingen, maatregelen en fasering worden vastgelegd in o.a. landelijke wet- en regelgeving, stroomgebiedbeheerplannen (SGBP), een provinciaal Waterprogramma en regionale Waterbeheerplannen. Zie ook hoofdstuk 11.

Europese Zwemwaterrichtlijn en Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

De Zwemwaterrichtlijn richt zich op de kwaliteit en de controle van het zwemwater in oppervlaktewaterlichamen en op een goede informatievoorziening richting publiek. Aanwijzing van zwemwateren, toezicht op aangewezen zwemwateren en monitoring van de kwaliteit daarvan zijn maatregelen die hieruit voortvloeien.

Flora en Faunawet

Deze wet ziet op bescherming van soorten planten en dieren en is ook de basis van het Nederlandse wildbeheer.

Monumentenwet (1988), Wet op de archeologische monumentenzorg (2007), Nota Belvédère

Deze wetten en nota regelen de bescherming van cultuurhistorische waarden en de integratie van cultuurhistorie met de andere beleidssectoren.

Omgevingsverordening Limburg

Deze verordening bevat de wettelijk voorgeschreven verordeningen als bedoeld in de Wet milieubeheer en de Waterwet en bevat verbods- en gebodsbepalingen met betrekking tot milieubeschermingsgebieden zoals grondwaterbeschermingsgebieden.

Omgevingswet (2018)

De Omgevingswet gaat 24 wetten op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening vervangen. Doel minder en eenvoudiger regels en flexibiliteit die gebiedsgericht maatwerk mogelijk maken. Het kabinet heeft het wetsvoorstel Omgevingswet in 2014 ingediend bij de Tweede Kamer; in 2015 ligt de nadruk op de nadere uitwerking van de uitvoeringsregelgeving.

Verdrag van Malta ofwel Conventie van Valletta (1992)

Voor de bescherming van het archeologische erfgoed is door de Raad van Europa het Verdrag van Malta ofwel de Conventie van Valletta opgesteld. Wij implementeren dit verdrag door in onze integrale benadering van het waterbeleid rekening te houden met de aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden.

Visie Nationaal Landschap Zuid-Limburg en Landschapskader Noord- en Midden-Limburg

Deze provinciale documenten beschrijven het Limburgse landschapsbeleid en vormen daarmee een kader voor beekdalinrichting.

Visserijwet (1963)

Deze basis van de Nederlandse visserijwetgeving bevat zowel rechtstreeks toepasselijke bepalingen als bevoegdheden voor het opstellen van nadere regelgeving. De Wet dient mede als wettelijke basis voor de uitvoering van de verplichtingen voor Nederland die voortvloeien uit het gemeenschappelijk visserijbeleid van de Europese Gemeenschap en internationale visserijverdragen.

Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1994) en Natura2000

De Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn gericht op het beschermen van leefgebieden en soorten en behoud van biodiversiteit. Vanwege de samenhang tussen beide richtlijnen en de daarin opgenomen gebieden wordt vaak gesproken van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De in dit verband aangewezen Natura 2000-gebieden zijn voor de waterschappen van belang.

Het waterbeheer moet rekening houden met de instandhoudingsdoelen die in de aanwijzingsbesluiten van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn opgenomen. De werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn strekt zich uit tot buiten de grenzen van de gebieden (externe werking).

In Limburg zijn voor elk N2000-gebied instandhoudingsdoelen vastgesteld, met daarin de te beschermen soorten en habitats. Per gebied is of wordt een beheerplan opgesteld, waarin maatregelen zijn aangegeven voor een planperiode. De afstemming met het stikstofbeleid is afgerond in de vorm van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de uitvoering zijn de provincies verantwoordelijk. Hydrologische maatregelen die door het waterschap worden uitgevoerd maken hiervan deel uit. De feitelijke uitvoering van de hydrologische PAS-maatregelen in Limburg is vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Indien de instandhoudingsdoelen afhankelijk zijn van de toestand van het grond- en oppervlaktewater moeten de doelen en bijbehorende maatregelen worden opgenomen in het Stroomgebiedbeheersplan Maas (KRW) en de daaronder liggende plannen.

Voor zover het waterlichamen betreft liggen de consequenties voor het waterschap in het verlengde van de maatregelen die ook nodig zijn voor het halen van KRW-doelen. Er zijn echter ook N2000-gebieden aanwezig met doelen voor kleinere watersystemen, zoals bronnen en vennen. Daarnaast spelen in dit kader ook zaken als verdrogingsbestrijding en kwaliteitsverbetering voor grondwaterafhankelijke habitats, zoals broekbossen en oude, afgesloten meanders. Het is dus zaak om bij de voorbereiding van de maatregelen en de monitoring met betrekking tot de waterdoelen goede afstemming te krijgen tussen provincie, terreinbeheerders en waterschappen en waar mogelijk in het waterbeheer in te spelen op en rekening te houden met de doelen van de natuurbescherming.

Waterschapswet

Deze wet bevat de taken voor de waterschappen en geeft de waterschappen handhavende bevoegdheid.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Deze wet is de basis onder de één-loket gedachte. Deze wet bepaalt ook dat het hoofdstuk handhaving uit de Wabo van toepassing is op handhaving van de Waterwet. In deze wet zijn de wettelijke kwaliteitscriteria en de verplichting tot toepassing van de landelijke handhavingstrategie (Wet VTH) opgenomen.

Wetboek van Strafrecht en van Strafvordering

Deze wet is de basis voor de strafrechtelijke handhaving. Hieronder vallen onder andere de aanwijzing van Buitengewoon opsporingsambtenaren en hun bevoegdheden.

Wet hygiëne veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)

Deze wet stelt bevoegdheden en richtlijnen voor het inrichten, beheren en controleren van zwemgelegenheden. Provincie Limburg is het bevoegd gezag. Voor de uitvoering van deze wet in oppervlaktewateren heeft de provincie deze taak gedelegeerd aan het waterschap.

Wet VTH

De wet VTH is de zogenaamde 'werknaam' van de aanstaande wijziging van de Wabo waarbij invulling wordt gegeven aan de in de 'Package Deal 2009' vastgelegde afspraken. Concreet hebben we het dan over de vorming van de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD), het 'milieu basistakenpakket' en de 'KPMG kwaliteitscriteria 2.1'.

Bijlage E Overzicht rwzi's en nieuwe effluentnormen

Tabel 1

De stikstofnormen zoals deze voor het effluent van de rwzi's gelden uiterlijk per 2021 respectievelijk per 2027

rwzi	ontwerp i.e. (BZV)	Stikstof (N)	conc. N-tot in beek 2012	Zomergem. Streefwaarde N-totaal** 2021/2027	Wintergem. Grenswaarde N-totaal** 2021/2027	Jaargem. Grenswaarde N-totaal** 2021/2027
		norm opp. water mg/l	2012 mg/l	mg/l	mg/l	mg/l
Gennep	58.000	<2,5	3,7	10	10	10
Heerlen	65.600	<2,3	1,9	5 / 3	10 / 6	8 / 5
Hoensbroek	240.000	<2,3	1,9	5 / 3	10 / 6	8 / 5
Kerkrade	75.000	<2,3	4,9	10 / 7	10	10 / 9
Heugem	62.000	<2,3	3,7	10	10	10
Meijel	12.000	<2,3	4,0	5 / 3	10 / 6	8 / 5
Panheel	25.000	<3,8	3,7	7	10	9
Rimburg	75.000	<2,3	4,9	10 / 8	10	10 / 9
Roermond	150.700	<2,5	3,7	10	10	10
Simpelveld	17.000	<2,3	4,6	6 / 4	12 / 8	9 / 6
Stein	30.000	<2,3	3,7	10	10	10
Susteren	210.650	<2,3	4,0	6 / 4	10	8 / 6
Venray	50.000	<2,3	4,9	5 / 3	10 / 6	8 / 5
Wijlre	48.000	<2,3	5,9	8 / 5	10	9 / 8
Weert	100.000	<3,8	3,7	10	10	10
Bossherveld	100.000	<3,8	3,7	10	10	10
Limmel	111.100	<2,3	3,7	10	10	10
Venlo	279.600	<2,5	3,7	10	10	10

** Het eerste getal of één getal staat voor de nieuwe norm op basis van de achtergrondkwaliteit in 2011/2012. Hieraan moet voor alle rwzi's uiterlijk 2021 voldaan worden. Het tweede getal staat voor de nieuwe norm zodra de achtergrondkwaliteit aan de scherpere norm van het BKMW (dd. dec. 2015) voldoet. Uiterlijk per 2027 dient aan deze scherpste norm te worden voldaan op alle rwzi's. Getoetst wordt voor N met en aan gehele getallen.

Tabel 2

De fosfornormen zoals deze voor het effluent van de rwzi's gelden uiterlijk per 2021 respectievelijk per 2027

rwzi	ontwerp i.e. (BZV)	Fosfor (P)	Conc.. P-tot in beek 2012	Zomergem. Streefwaarde P-totaal** 2021/2027	Wintergem. Grenswaard e P-totaal** 2021/2027	Jaargem. Grenswaard e P-totaal** 2021/2027
		norm opp.water mg/l	2012 mg/l	mg/l	mg/l	mg/l
Gennep	58.000	<0,14	0,16	2,0	2,0	2,0
Heerlen	65.600	<0,11	0,21	0,3 / 0,2	0,6 / 0,4	0,5 / 0,3
Hoensbroek	240.000	<0,11	0,21	0,2	0,4	0,3
Kerkrade	75.000	<0,11	0,18	0,4 / 0,3	0,8 / 0,6	0,6 / 0,5
Heugem	62.000	<0,11	0,16	2,0	2,0	2,0
Meijel	12.000	<0,11	0,20	0,2	0,4	0,3
Panheel	25.000	<0,25	0,16	0,5	1,0	0,8
Rimburg	75.000	<0,11	0,16	0,5 / 0,4	1,0 / 0,8	0,8 / 0,6
Roermond	150.700	<0,14	0,16	1,0	1,0	1,0
Simpelveld	17.000	<0,11	0,26	0,2	0,4	0,3
Stein	30.000	<0,11	0,16	1,7 / 1,4	2,0	1,9 / 1,7
Susteren	210.650	<0,11	0,20	0,3 / 0,2	0,6 / 0,4	0,5 / 0,3
Venray	50.000	<0,11	0,21	0,2	0,4	0,3
Wijlre	48.000	<0,11	0,19	0,3	0,6 / 0,4	0,5 / 0,3
Weert	100.000	<0,25	0,16	1,2 / 0,7	2,0 / 1,4	1,6 / 1,1
Bosscherveld	100.000	<0,25	0,16	2,0	2,0	2,0
Limmel	111.100	<0,11	0,16	1,0	1,0	1,0
Venlo	279.600	<0,14	0,16	1,0	1,0	1,0

** Het eerste getal of één getal staat voor de nieuwe norm op basis van de achtergrondkwaliteit in 2011/2012. Hieraan moet voor alle rwzi's uiterlijk 2021 voldaan worden.
Het tweede getal staat voor de nieuwe norm zodra de achtergrondkwaliteit aan de scherpere norm van het BKMW (dd. dec. 2015) voldoet. Uiterlijk per 2027 dient aan deze scherpste norm te worden voldaan op alle rwzi's.
Getoetst wordt voor P met en aan getallen op 1 decimaal nauwkeurig.

Bijlage F Financiële uitgangspunten

Uitgangspunten:

- Het financieel meerjarenperspectief beschrijft de investeringskosten en de vanuit het WBP verwachte veranderingen van de exploitatiekosten.
- Het verschil tussen bruto en netto investeringen wordt veroorzaakt door bijdragen van derden die het waterschap verwacht te ontvangen. De belangrijkste bijdragen zijn afkomstig uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de met de Provincie afgesloten Uitvoeringsovereenkomst 2016-2021.
- Het financieel meerjarenperspectief is opgesteld met de huidige beschikbare kennis en informatie. Waar nodig hebben we aannames en schattingen gedaan, bijvoorbeeld wat betreft beschikbare subsidiebedragen. Deels zullen deze subsidies lopen via een nieuwe Uitvoeringsovereenkomst met Provincie Limburg.
- Voor maatregelen met een langere looptijd dan de planperiode, is een evenredig deel van de kosten opgenomen in dit WBP.
- De financiële kaders uit de meerjarenbegroting en daarin vastgestelde lastenontwikkeling zijn leidend. Waar deze niet ter beschikking zijn (2021), is het bestaande kader geëxtrapoleerd.
- Over nieuwe maatregelen met financiële consequenties vindt nog separate besluitvorming plaats. Het WBP is hierin agenderend en richtinggevend. De financiële en personele consequenties van de uitvoering van nieuwe beleidsvoornemens (zie bijlage F) zijn slechts zeer beperkt meegenomen omdat ze over het algemeen eerst nog moeten worden uitgewerkt.
- Door het financieel meerjarenperspectief te koppelen aan de bedrijfsvoeringscyclus (voorjaarsnota/meerjarenraming, begroting, bestuurs-/managementrapportages en jaarrekening) kan ook de uitvoering van de in het WBP geplande hoofdmaatregelen gedurende de planperiode financieel worden gevolgd.
- “Frictiekosten en -baten” in geld en personele capaciteit als gevolg van de fusie tussen de waterschappen zijn niet meegenomen in dit financieel meerjarenperspectief.

Bijlage G Maatregelen met mogelijke consequenties voor de exploitatie

Waterkeringszorg

1. Implementatie Deltabeslissingen en opstellen ontwerprichtlijnen voor waterkeringen.
2. Implementatie Kader voor de Zorgplicht Primaire Waterkeringen.
3. Organisatie calamiteitenzorg en crisisbeheersing.
4. Vervangingsinvesteringen.

Regionaal watersysteem

1. Implementeren hoger beschermingsniveau.
2. Intensivering samenwerking in de afvalwaterketen, stedelijk waterbeheer, watertoets en klimaatbestendige stad.
2. Meerkosten Deltaplan Hoge Zandgronden, inclusief gebruik van beschikbare subsidies.
3. Meerkosten Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, cofinanciering door het waterschap en gebruik van subsidies Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.
4. Ontwikkelen van een waterkwaliteitsmodel voor het landelijk gebied.
5. Acceptatie van schade bij niet opgeloste knelpunten.
6. Verhoging van de maaifrequentie van watergangen.

Zuiveren

1. Mogelijke aanvullende kosten om te voldoen aan KRW effluentnormen rwzi's .
2. Innovaties zuiveren met als doel verbeteren efficiëntie en minder hoge exploitatiekosten.

Bijlage H Kaartmateriaal